

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

**KOMENTARI POSLANICA
JAKOVA I JUDE**

Naziv djela:

Komentari poslanica Jakova i Jude

Priredivač:

Pavle Simović

Izdavač:

Institut za izučavanje religije

www.religija.me

Dizajn korica i priprema za štampu:

Pavle Simović

Štampa:

„Donat Graf“ Beograd

Prvo izdanje, 2025. godine

Sadržaj

KOMENTARI JAKOVLJEVE POSLANICE	5
1. Postojana vjera i zakon slobode	5
2. Nepristranost i vjera koja se pokazuje kroz djela	25
3. Kontrola jezika i prava mudrost	42
4. Borba suprotstavljenih sistema vrijednosti	55
5. Nepravda bogatih, istrajnost i molitva	66
KOMENTARI JUDINE POSLANICE	79
1. Opomene protiv otpada i na čuvanje izvorne vjere	79

Komentari poslanica Jakova i Jude

KOMENTARI

JAKOVLJEVE POSLANICE

1. Postojana vjera i zakon slobode

Jakov, sluga Boga i Gospoda Isusa Hrista, pozdravlja dvanaest plemena koja su rasijana po svijetu. (Jakov 1:1)

Većina konzervativnih biblijskih stručnjaka slaže se da je ovo pismo napisao Jakov, Isusov polubrat. Isus, Sin Božji, rođen je Mariji dok je još bila djevica (Matej 1:25), prije nego što je ikada spavala s Josifom. To čini Josifa Isusovim očuhom, ali ne i njegovim biološkim ocem. Buduća Marijina djeca su Isusova polubraća i sestre.

Jovan 7:5 nam govori da čak ni Isusova braća nisu vjerovala u njega tokom njegove zemaljske službe. Vjerovatno je da je Jakov počeo vjerovati u Isusa kao Sina Božjeg nakon uskrsnuća. U 1. Korinćanima 15:7, Pavle piše da, nakon što je Hrist uskrsnuo iz mrtvih, pojavio se Jakovu.

Jakov je postao jedan od istaknutih vođa među hrišćanima u Jerusalimu. Dok su se drugi jevrejski hrišćani raspršili kako bi izbjegli progon, Jakov je ostao da pomogne u vođenju zajednice tamo. Sada on počinje svoje pismo predstavljajući se kao sluga, od grčke riječi *dulos*, što takođe znači „rob“, i Boga i Isusa Hrista. On ne spominje svoj jedinstveni porodični odnos s Isusom, već samo svoju ulogu Isusovog slugu. U pravoj vjeri ne postoje privilegije po rodbinskoj liniji.

Jakovljevo pismo je napisano svim rasijanim jevrejskim hrišćanima. On se poziva na „dvanaest plemena“, što se više može shvatiti simbolički, čak i za njegovo vrijeme, jer veći dio Jevreja je već bio asimilovan posle asirskog ropstva.

Smatrajte da se zaista imate čemu radovati, braćo moja, kad se nadete u raznim kušnjama, znajući da kušanje vaše vjere izgrađuje u

vama istrajnost. A istrajnost neka dovrši svoje djelo, da budete savršeni i potpuni, bez ikakvog nedostatka. (stihovi 2-4)

Drugi autori, poput Pavla, često otvaraju svoja pisma postepenim uvodima. Nije tako s Jakovom. Bez zagrijavanja ili utješnih uvodnih riječi, Jakov odmah prelazi na temelje svog pisma. Počinje s duboko izazovnom izjavom. U suštini, kaže da bismo trebali pronaći radost u lošim stvarima koje nam se događaju.

Naravno, to je upravo suprotno od normalnog ljudskog odgovora na teškoće. Mnogi Jakovljevi čitaoci vjerovatno su se suočavali sa siromaštvom i progonom, ali on namjerno koristi riječi „iskušenja raznih vrsta“. Svi doživljavaju iskušenja. Jakov misli da vjernici reaguju na nevolje, bez obzira na veličinu, tako što to iskustvo smatraju „radošću“. Šta bi to, zaboga, moglo značiti i zašto bi Jakov napisao tako zahtjevnu stvar ljudima koji pate?

Kao i obično, kontekst je ključan za razumijevanje značenja Svetog pisma. Stihovi 3 i 4 pružaju ključno objašnjenje za ono što Jakov misli. Zaustaviti se na ovom stihu stvorilo bi duboko nerazumijevanje. Takođe, moramo primijetiti šta Jakov NE kaže. On ne kaže hrišćanima da se „osjećaju srećno“ kada dođu iskušenja. On nam kaže da to označimo kao nešto zbog čega se vrijedi radovati.

Jakov implicira da bismo svoje teškoće trebali unositi kao depozite u čekovnu knjižicu našeg života, a ne kao isplate. On ne govori o našoj neposrednoj emocionalnoj reakciji na probušenu gumu, bolest ili gubitak voljene osobe. On govori o tome kako kategorišemo taj trenutak kada procjenjujemo svoj život u cjelini.

Možda ne možemo kontrolisati svoje okolnosti, ali očigledno možemo kontrolisati kako razmišljamo o svojim okolnostima. Kada se dogode loše stvari, možemo odmah reći: „Ovo je strašno. Ovo je loš dan. Moj život ide po zlu. Zašto mi se ovo dogodilo?“ Ili možemo reći sebi: „Ovo je loša stvar, ali proći ću kroz to. Ući ću i biti jači. Rast i snagu ću nazvati vrijednim radosti, čak i dok boli.“

To nas dovodi do sledećeg pitanja: Zašto bi Bog želio da na loše stvari reagujemo na ovaj način?

Ukratko, radi se o vjeri. Radi se o povjerenju u Boga. Bog želi da odgovorimo na iskušenja – na teške stvari u našim životima – na način koji pokazuje naše povjerenje u Njega. Glavna tema Jakovljeve poslanice je da je Bogu duboko stalo do naše vjere u Njega. Vjera, povjerljivo, ponizno oslanjanje na Boga, je način na koji smo uopšte stupili u odnos s Njim. Tako dolazimo do povjerenja u Hrista za naše spasenje. I rastuća vjera hrišćanina u Boga dokaz je rastućeg odnosa s Njim.

Dakle, Jakov kaže da kada naiđe iskušenje ili teškoća, taj trenutak trebamo označiti kao radosni jer će testirati našu vjeru. Po definiciji, iskušenje stvara trenutak u kojem ne znamo kako će se stvari odvijati. Iskušenje uništava naše planove. Iskušenje nam oduzima sposobnost da vidimo jasan put do onoga što mislimo da će nas usređiti. U tim trenucima donosimo najvažnije životne odluke. Ili ćemo odlučiti: „Ako Bog dopusti da mi se ovo dogodi, neću mu vjerovati. Ako ne spriječi ovakve dane, naći ću nekoga drugog kome ću vjerovati.“ Ili će nas borba podstaknuti da se okrenemo Bogu za više pomoći, da dublje vjerujemo da je On s nama i za nas, da vjerujemo da će nas On provesti kroz to.

Naša izdržljivost – sposobnost da mu nastavimo vjerovati dok iskušenja ostaju neriješena – raste. A budući da je naša vjera najvažnija stvar našem Bogu, to je vrijedno radosti.

Iz Božje perspektive, naša rastuća vjera u Njega je mnogo važnija od toga da ne doživljavamo teške stvari.

Savršenstvo – potpuna zrelost – nalazi se samo u savršenoj vjeri u Boga. Preciznije, Jakov koristi koncept izdržljivosti – postojanosti ili istrajnosti – da opiše sposobnost da sve više vjerujemo Bogu. Kao što trkač stiže izdržljivost patnjom kroz još jedan kilometar, hrišćani takođe stižu sposobnost da vjeruju Bogu kroz iskušenja. Svako iskustvo nam daje dublji, jači nivo povjerenja u Njega. U svim područjima života, rast dolazi samo kroz savladavanje teškoća. Duhovnost nije iznimka. Ovo je životna istina u izopačenom svijetu gdje su relativizovane i izvrnute sve vrijednosti, svijetu koje pritiska prokletstvo

satanizma.

Jakov piše da ne bismo trebali usmjeriti svoj život na to da izbjegnemo iskušenja. Umjesto toga, trebali bismo ih maksimalno iskoristiti tako što ćemo dopustiti da „istrajnost“ – povjerenje u Boga kroz još jedno iskušenje – stvori rezultat u nama koji uvijek stvara. Naime, više zrelosti i više povjerenja u Boga. U stvari, Jakov ide toliko daleko da kaže da će onaj ko može vjerovati Bogu bez prestanka, bez obzira koliko je iskušenje strašno, dostići savršenstvo, potpunu zrelost.

Ako nekom od vas nedostaje mudrosti, neka traži od Boga, jer on velikodušno daje svima, i to bez prekorevanja, i on će mu je dati. (5. stih)

Sada Jakov počinje opisivati kako izgleda vjerovati Bogu u širokom spektru okolnosti.

U ovom kontekstu, Jakov govori o mudrosti za određeni trenutak. Ovo se odnosi na ona vremena kada jednostavno ne znamo šta da radimo. Koji je najbolji izbor? Kojim putem da idemo? Kako da se odlučimo između dva različita puta? Oni koji istinski vjeruju Bogu tražiće od Njega mudrost. Traženje mudrosti od Boga dokaz je da mu vjerujemo.

Jakov navodi da Bog velikodušno daje mudrost. On nije škrt u pružanju uvida onima koji pitaju kako da donesu najbolje odluke. U stvari, Bog daje mudrost bez „prijekora“ ili pronalaženja mana. Drugim riječima, On ne gleda na sve naše prethodne glupe izbore i ne odlučuje da nismo dostojni primiti mudrost od Njega. Kakvo nevjerovatno obećanje! Bog svemira stoji spreman i voljan dati obilnu mudrost onima koji traže samo na osnovu svog povjerenja i pouzdanja u Njega, a ne na osnovu njihovog dosadašnjeg iskustva.

Jedan od načina na koji nam Bog otkriva svoju mudrost je u Njegovoj Riječi, Bibliji. Ali pisana Riječ nije jedini način na koji nas Bog opskrbljuje mudrošću. Drugi stihovi iz Svetog pisma nas ohrabruju da tražimo Božju mudrost u mudrim i pobožnim savjetnicima (Izreke 11:14) i kroz posmatranje Njegovog stvaranja (Psalam 19:1),

na primjer. Ali krajnji izvor sve mudrosti je sam Bog.

Naravno, ovo nije pojednostavljeno obećanje. Hoćemo li dobiti mudrost koju tražimo ili ne, zavisi od toga da li zaista vjerujemo Bogu kao najboljem izvoru mudrosti.

Ali neka traži s vjerom, nimalo se ne kolebajući, jer je onaj koji se koleba kao morski talas koga vjetar podiže i nosi. Neka takav čovjek ne misli da će išta dobiti od Gospoda, jer to je neodlučan čovjek, nepostojan na svim svojim putevima. (stihovi 6-8)

Postoji uslov vezan za ovo obećanje: moramo vjerovati i ne sumnjati. Drugim riječima, Bog želi da dođemo k Njemu uvjereni da je On jedini pravi izvor mudrosti i da je mudrost koju daje pouzdana. On želi da budemo spremni da djelujemo po njoj. Osoba koja sumnja u Božju mudrost ili spremnost da je dâ vjerovatno neće prihvatiti ono što joj Bog daje. Ona će se konsultovati s drugim izvorima, tražeći drugo mišljenje, duhovno govoreći. U Jakovljevo vrijeme, ti izvori su možda uključivali lažne bogove. Naše moderno doba ima širok spektar bezvrijednih izvora mudrosti: lažne učitelje, svjetovno profilisane osobe, poznate ličnosti i tako dalje.

Osoba koja sumnja u Božju mudrost, piše Jakov, je kao talas u oluji. Ko zna gdje će završiti? Prepuštena je na milost i nemilost bilo kojeg vjetra.

Bog je, dakle, spreman i voljan dati mudrost – besplatno i bez prijekora – svima koji je zatraže. Ali moraju tražiti vjerujući da je Bog pouzdan da će dati mudrost. Moraju biti spremni djelovati po mudrosti koju On daje.

Međutim, oni koji Božji put vide samo kao jednu od mnogih opcija provešće svoje živote vođeni naprijed-nazad bilo kojim vjetrom koji najjače duva. Osoba koja dođe Bogu, tražeći mudrost, ali bez vjere – nastavljajući tražiti izvore mudrosti suprotne Bogu – biće poput talasa koji vjetar baca okolo. Traženje drugih načina za primanje Božje mudrosti, poput drugih hrišćanskih savjetnika, nije isto što i traženje opcija odvojenih od Božje volje.

Jakov jasno daje do znanja da nevjerna osoba ne bi trebala

očekivati da će primiti bilo kakvu mudrost od Boga. Bogu je duboko stalo da Njegova djeca, vjernici u Isusa, isključivo Njemu vjeruju. On nema interesa da bude jedan štand koju posjećujemo na tržištu ideoloških i životnih ideja. On želi biti naša prva i posljednja stanica.

Ako ne vjerujemo isključivo Njemu, nećemo primiti nikakvu mudrost od Njega.

Sumnjičava osoba – ona koja Boga tretira samo kao jednu od mnogih opcija – ne bi trebala očekivati da će primiti bilo kakvu mudrost od Boga. Takva osoba je neodlučna i nestabilna. Pokušaj da se živi po Božjoj mudrosti, a istovremeno slijedi oblik „mudrosti“ iz drugog izvora, uvijek će nas voditi u dva različita smjera. Uvijek ćemo odlučivati čija nam se mudrost čini ispravnijom u datom trenutku. Na taj način, na kraju stvaramo boga od vlastite sposobnosti da iz dana u dan biramo „pravu“ mudrost.

Jakov jasno daje do znanja da je jedini stabilan život onaj u kojem je vjernik odlučio slijediti Božju mudrost. Oni koji vjeruju Ocu traže mudrost od Oca i slijede mudrost koju Otac daje, bez obzira na sve.

Neka se siromašan brat raduje što je uzvišen, a bogati što je ponižen, jer prolazi kao cvijet poljski. Jer ograne sunce i svojom vrelinom osuši biljke i njihov cvijet otpadne i njihova ljepota nestane. Tako će i bogataš usahnuti na svojim putevima. (stihovi 9-11)

Jedan dokaz da smo povjerovali u Božju mudrost je sposobnost da promijenimo vlastitu perspektivu na stvarnost. U ovom slučaju, Jakov poziva hrišćane koji žive u skromnim okolnostima da se ponose ili hvale svojim istinski uzvišenim položajem u Hristu. Jakov ističe da nisu najvažnije okolnosti ovih kratkih, blijedih života. Značajan je položaj koji ćemo imati u budućem životu.

Sposobnost siromašnog hrišćanina da izjavi da je on ili ona, u stvari, kraljevo dijete s bogatstvom izvan svake zamisli – i da to zaista misli – dokaz je da hrišćanin vjeruje Ocu u tom trenutku. Negativno gledano, kada smo mi kao vjernici obuzeti tugom, žaljenjem, zavišću i očajem zbog naših ograničenih resursa, pokazujemo da nismo uvjereni u stvarnost našeg Boga i našeg mjesta s Njim u vječnosti.

Jakov dalje objašnjava da se za bogatog hrišćanina njegova vjera u Boga pokazuje se odrazom tog pogleda. Bogati hrišćanin treba biti ponosan na svoje „poniženje“. Drugim riječima, oni s velikim bogatstvom u ovom životu ne bi trebali svoj novac smatrati dokazom da su na bilo koji način značajni. Oni su značajni, kao hrišćani, samo zato što su djeca Božja s mjestom u vječnosti. Kakvo god zemaljsko bogatstvo sada imaju, gotovo je beznačajno zbog toga koliko kratko traje.

Primijetite da Jakov ne osuđuje bogatstvo bogatih hrišćana. Međutim, kasnije u ovom pismu će imati oštre riječi za one koji zloupotrebljavaju svoje bogatstvo i moć. Umjesto toga, on ovdje upoređuje život s ove strane vječnosti sa divljim cvijetom, lijepim, ali alarmanтно privremenim. Sposobnost bogate vjernice da vlastito bogatstvo vidi kao prolaznu stvar i da se umjesto toga hvali svojim mjestom u vječnosti, dokaz je da ona vjeruje Bogu. Suprotno tome, hrišćani koji pretpostavljaju da ih svjetovno bogatstvo nekako čini važnijima od siromašnih ne uspijevaju vjerovati Božjoj perspektivi o tome kako svemir zaista funkcionise.

Ponavljajući Isaiju 40:6-8 i Psalam 103:15-16 Jakov upoređuje bogate ljude s divljim cvijećem. Koliko god lijepo bilo ujutro, sunce će ga brzo uvenuti u dnevnoj vrućini. Na vječnoj skali, bogataš će brzo uvenuti čak i dok obavlja svoje poslove.

Iz perspektive svjetovne mudrosti, bogatstvo može biti visoko postignuće ili znak statusa. Međutim, za one koji istinski vjeruju u Boga, siromaštvo ili bogatstvo s ove strane vječnosti su daleko manje važni. Hrišćani koji privremeno bogatstvo smatraju svojim najvećim prioritetom pokazuju da ne vjeruju Bogu.

Pavle je napisao da, zbog nedostatka vjere u području bogatstva, hrišćani mogu upasti u zamku i izložiti se mnogim nevoljama (1. Timoteju 6:10).

Srećan je čovjek koji istraje u kušnji, jer kad bude prokušan, primiće nagradu – život koji je Gospod obećao onima koji ga vole. Kad je u kušnji, neka niko ne govori: „Bog me iskušava.“ Jer se Bog ne može iskušavati zlim stvarima niti on ikoga zlom iskušava. Nego

svakoga iskušava njegova želja tako što ga vuče i mami. Zatim želja, kada je začeta, rađa grijeh, a grijeh, kad se učini, donosi smrt. (stihovi 12-15)

Naša vjera jača samo kada je testirana iskušenjima. Povjerenje u Boga kroz naša iskušenja gura nas ka Hristovoj zrelosti, da vjerujemo Bogu više, dublje i s većom izdržljivošću. Taj izbor da nastavimo vjerovati Bogu usred iskušenja donosi Njegov blagoslov. Naše okolnosti mogu biti teške, ali imamo Njegovo odobravanje. Bog je na strani onih koji mu vjeruju kroz najteže životne trenutke.

Oni koji održavaju povjerenje u Boga tokom teškoća primiće „vijenac života“. Ovo se jednostavno odnosi na sam vječni život, obećan svim hrišćanima koji, po definiciji, vole Boga.

Vrlo sličan jezik koristi apostol Jovan u knjizi Otkrivenja kada citira Isusa koji daje ovo obećanje onima koji su „vjerni do smrti“ (Otkrivenje 2:10). Pavle i Petar takođe pišu o „krunama“ koje će se davati vjernim hrišćanima (1. Korinćanima 9:24-27; 1. Petrova 5:4; 2. Timoteju 4:8). „Vijenac“ ili „kruna“ je samo metafora koja ukazuje na nagradu vječnog života.

Naša ljubav prema Bogu i naša sposobnost da mu ostanemo vjerni u teškim vremenima usko su povezane. Oni koji istinski vole Boga vjeruju mu, a oni koji mu istinski vjeruju nastavljaju biti poslušni čak i kada život postane težak.

Borbe tokom naših zemaljskih života su prilike da vjerujemo Bogu na dubljem nivou. One takođe mogu biti zamke – izgovori koji se koriste da opravdaju odluku da mu prestanemo vjerovati i okrenemo se vlastitim putevima. Iskušenje vezano za iskušenja je da manje vjerujemo Bogu. Možemo odlučiti da On nije dovoljno jak da se brine o nama, da nije vjeran da zadovolji naše potrebe, da nije saosjećajan prema našoj boli i slomljenom srcu. Je li Bog dobar? Da li On voli? Je li On moćan?

Jakov govori o tome kako bismo odgovoriti na ta pitanja o Bogu u našim najgorim danima. Ako odlučimo da sebi kažemo da Bog nije vjeran, možemo proglasiti svoju nezavisnost od Njega tako što ćemo

odlučiti da ga ne poslušamo. To u konačnici vodi u otpad. Ako odlučimo da je On pouzdan, približićemo mu se tražeći više pomoći, više povezanosti.

Jakov jasno daje do znanja da okrivljavanje Boga što nas iskušava da ga odbacimo, dopuštajući iskušenja u naše živote, nije valjan odgovor. Bog nikada ne orkestrira događaje naših života s namjerom da nas odvuče od sebe. On uvijek navija za to da se približimo. To je On. Svrha iskušenja nije da nas udalji od Boga, već da nas približi Njemu.

Hrišćanima nikada nije zagarantovan lakši život nego nevjernicima. Naprotiv: biti prijatelj Bogu znači biti neprijatelj palog svijeta (Jovan 16:1-4). Dakle, iskušenja će doći (Jovan 15:18-20). Iskušenja će testirati našu vjeru. Ali iskušenje da budemo nevjerni Bogu tokom teškoća ne dolazi od Njega. On je, po definiciji, dobar. Ne može iskušavati zlom; On ne iskušava nikoga zlom.

Nema sumnje da iskušenje očaja postoji. Posebno usred teških vremena, osjećamo potrebu da ne poslušamo Boga, da budemo nevjerni, da se udaljimo od Njega. Odakle dolazi to iskušenje? Ovdje Jakov otkriva odgovor: poziv dolazi iz naše vlastite kuće! Drugim riječima, usred iskušenja od Boga nas odvlače naše vlastite želje. S jedne strane, jednostavno želimo griješiti. Hrišćani su oslobođeni ropstva grijeha (vidi Rimljanima 6), ali nismo potpuno izgubili ukus za grijehom. Želja ostaje. Naša pala priroda ostaje i dalje s nama.

Jakov nam kaže da priznamo tu želju da griješimo. Moramo se smatrati odgovornima. On nas želi upozoriti da, s ove strane vječnosti, naše „staro ja“ (Efescima 4:22) traži izgovor da se vrati u grešnost. Ponekad ćemo koristiti iskušenja kao izgovor da ne poslušamo Boga umjesto da mu vjerujemo na dubljem nivou.

Posledično, prepuštanje našoj želji vodi padanju u grijeh. Kada kažemo „da“ želji da činimo ono što želimo, umjesto da vjerujemo Bogu i slušamo ga, rađa se grijeh. Tada grijeh raste i proizvodi smrt.

Grijeh uvijek vodi u smrt. Za sve ljude, bez razlike, grijeh donosi smrtonosne posljedice. Kasnije u ovom pismu Jakov će napisati da kada hrišćani uspiju odvratiti jedni druge od grijeha, oni spašavaju

jedni druge od smrti (Jakov 5:19-20).

Ne zavaravajte se, moja voljena braćo. Svaki dobar dar i svaki savršen poklon odozgo je, jer dolazi od Oca svjetlosti kod kojeg nema ni sjenke promjene. (stihovi 16-17)

Jakov moli svoje čitaoce da ne dopuste da budu prevareni. Ponovo govori o tome kako razgovaramo sami sa sobom. Na početku svog pisma napisao je da bismo trebali sebi reći da su iskušenja u konačnici radosne stvari. Čak i dok nas bole, borbe s kojima se suočavamo daju nam priliku da dublje vjerujemo Bogu. Koristimo teška vremena da razvijemo svoju duhovnu snagu.

Ovdje nas Jakov podstiče da budemo oprezni kako razgovaramo sa sobom o dobrim stvarima u našim životima. Emocije su moćne, ali nisu izvan naše kontrole. Naši osjećaji često slijede vođstvo naše perspektive. Kada se podsjetimo na istinu, vjerovatnije ćemo joj vjerovati. Izuzetno je važno da u sebi implementiramo istinu o Bogu i Njegovoj brizi za nas.

Emocije i grešno razmišljanje mogu nas prevariti da se okrenemo od Boga. Važno je držati se istine, a to je da je svaka dobra stvar u našim životima dar od Boga. Usred naših iskušenja, u iskušenju smo da promijenimo svoje mišljenje o pouzdanosti našeg Boga. Počinjemo praviti popise svih stvari za koje mislimo da nam nedostaju u našim životima, svih stvari koje smo izgubili. Kad bi Bog bio dobar, zar ne bismo imali te stvari?

Ovaj stav vodi do još većeg iskušenja. Počinjemo tražiti negdje drugdje dobre stvari za koje mislimo da nam nedostaju. „Ako nam ih Bog ne da“, mislimo, „moraćemo ih sami nabaviti.“ Pokušavamo preuzeti kontrolu. Borimo se da pronađemo vlastito zadovoljstvo.

Međutim, sada nas Jakov podstiče da preokrenemo tipični ljudski scenario. Poziva nas da napravimo novi popis: sve dobre stvari koje imamo. Odakle su došle sve te dobre stvari? Jakov ohrabruje vjernike u Hrista da sebi kažu istinu: Bog vam je dao svaku dobru stvar u vašem životu. On je izvor svega dobra što imate i svega dobra za kojim žudite. Bog se ne mijenja kada se naše okolnosti promijene.

On ne prelazi iz dobrog Boga u lošeg Boga kada su naša iskušenja počela. On je i dalje izvor svega dobra u našim životima; On se nikada ne mijenja.

Božja doslednost je od suštinske važnosti za ispravnu vjeru. To proističe iz doslednosti Njegovog karaktera i nepromjenljivosti u ključnim tačkama kao što su Zakon i Jevanđelje. Svako ko uči, implicitno ili otvoreno, Božjoj nedoslednosti je lažni učitelj. Ovo se posebno odnosi na one koji uče različitim „dispenzacijama“ kroz istoriju, kao i na sve koji tumače jevanđelje na način da „ukida“ Božji Zakon.

Jakov takođe koristi igru riječi, nazivajući Boga izvorom svjetla. Sunce nikada ne može biti u sjeni. Ponekad nas sjene mogu prekriti, ali On je uvijek svjetlo. Ako se okrenemo od Njega, idemo samo dublje u sjenu. Okretanje od Boga kako bismo izbjegli teškoće jednako je smiješno kao i skrivanje od sunca u nastojanju da pobjegnemo od tame. Kada se suočimo s iskušenjima, trebali bismo tražiti onoga koji može sve učiniti novim.

Šta znači ostati vjeran u teškim vremenima? To znači nastaviti priznavati da je Bog izvor onoga što je dobro u našim životima i onoga što će biti dobro u budućnosti.

On nas je po svojoj volji rodio riječju istine, da i mi budemo prvine među njegovim stvorenjima. (18. stih)

Sada Jakov upotpunjuje misao primjerom jednog od najvećih Božjih dobrih darova nama. Bog nam je dao novi život u Hristu. To je suštinska istina, ali i nešto što se lako uzima zdravo za gotovo. To je neophodna misao za koju se treba držati usred iskušenja. Konkretno, Bog nas je stvorio – ili nas rodio – svojom voljom. On je to htio! Bog se brinuo o nama od početka.

Jakov piše da nas je Bog rodio Riječju istine. Možda Jakov koristi „Riječ istine“ da bi se osvrnuo na Hrista kao sredstvo kojim nas je spasio. Možda se takođe poziva na Božji čin stvaranja, koji nas je oživio kao što je oživio svijet riječju. U oba slučaja, mi hrišćani smo „prvi plodovi“ Njegovog stvaranja, što vjerovatno znači da stojimo iznad svega ostalog što je On stvorio.

Kakav nam još dokaz treba da je naš Bog dobar, pun ljubavi, moćan i vjeran? Bez obzira koliko su mračne naše okolnosti u ovom trenutku, ništa ne može promijeniti ogroman dobri dar koji nam je Bog dao u Hristu.

Znajte ovo, moja voljena braćo. Svaki čovjek neka bude brz da čuje, a spor da govori i spor da se ljuti, jer čovjekova ljutnja ne donosi pravednost Božju. Zato odbacite svaku nečistotu i suvišak zla, i s krotošću prihvatite usađenu riječ koja može spasti vaše duše. (stihovi 19-21)

Oni koji vjeruju i slušaju Boga uče prilagoditi brzinu svog slušanja i govora. Ako Bog zaista ima kontrolu, možemo sebi priuštiti da odvojimo vrijeme da razumijemo. Umjesto plahovite reakcije, možemo odgovoriti na način koji je koristan. Sumnja da Bog ima kontrolu ubrzava naša usta i usporava naš um.

Kao vjernici, ne bismo trebali biti opsjednuti time da osiguramo da nas se čuje i razumije kako bismo dobili ono što želimo. Kada djelujemo u skladu sa svojim neposrednim željama i našim neposrednim reakcijama, osjećamo nedostatak kontrole. A kada osjećamo da gubimo kontrolu, naljutićemo se.

Ljutnja je ljudska emocija koju svi doživljavaju i može se opravdati. Međutim, Jakovljeva pouka ovdje jasno daje do znanja da možemo naučiti kontrolisati – ili barem usporiti – svoje ljutite reakcije. U stvari, odbijanje da nas ljutnja kontroliše je samo po sebi čin vjere. To je izbor vjerovati da Otac ima kontrolu, da nas voli i da je dobar.

Sušтина je sledeća: ljutnja ne funkcioniše. Praktično govoreći, ljutnja je neefikasan alat za doprinos Božjoj pravednosti. Puštanje ljutnje da leti može biti odličan alat za postizanje onoga što želimo. Svijet nam govori da ljutnja može manipulirati ili zastrašiti one oko nas. Ljutnja nam daje osjećaj da kontrolišemo ljude u svojim životima, čak i da se na trenutak osjećamo bolje. Ali čak i iz neduhovne perspektive, to dolazi s visokom cijenom. Gubimo svoj integritet, povjerenje drugih i samokontrolu kada živimo po ljutnji.

Jakovljevo učenje ovdje otkriva veliku ideju: stvoreni smo za

mного više od pukog izvlačenja površnih stvari iz života. Dio naše svrhe kao vjernika je da nas Bog koristi da doprinesemo Njegovoj pravednosti, da pomognemo u ostvarenju Njegove svrhe u svijetu. Imamo slavnu, vječnu svrhu, daleko veću od one koju možemo postići kroz ljutnju ili grijeh.

Jakov pravi razliku između „ljudske ljutnje“ ili „ljudskog gnjeva“ i, vjerovatno, Božjeg gnjeva. Sve što Bog osjeća i izražava je pravedno, uključujući i Njegov gnjev. Ljudski gnjev, nasuprot tome, gotovo je uvijek izraz ljudske sebičnosti, straha ili želje da kontroliše svijet oko nas. Oni koji vjeruju da Otac ima kontrolu, da će obezbijediti ono što je potrebno, da će donijeti pravdu kada je pravo vrijeme, mogu sebi priuštiti da se odreknu ljudskog gnjeva.

Grijeh je ono što se događa kada odlučimo služiti sebi prvo i iznad svega. Budući da Bog savršeno skrbi, zašto nam je potreban grijeh? Zato odbacimo grijeh, kaže Jakov. Grčka riječ koja se ovdje koristi je *apothemenoi*, što znači skinuti nešto kao što bi se skinula odjeća.

Skinuti nešto je izbor, svjesna radnja. Živjeti u moralnoj prljavštini, sudjelovati u zlu oko nas, normalno je za ljude. To je način na koji većina ljudi nastavlja živjeti tokom cijelog života. Zato govorimo o „manjim zlima“ ili kažemo da su određene odluke „samo posao“. Zato uvijek želimo upoređivati svoj moral s drugim ljudima, umjesto da ih upoređujemo s Bogom. Oni koji vjeruju Ocu, međutim, odlučuju se odreći grijeha, bez obzira koliko to strano može izgledati u kulturi tog vremena.

I za što se odlučujemo? Šta umjesto toga biramo? Zanimljivo je da nam Jakov ovdje još ne daje konkretan popis dobrih stvari koje trebamo činiti, umjesto loših stvari koje smo radili. On piše da bismo trebali, u poniznosti, prihvatiti Riječ koja je usađena u nas. Kroz cijelu Bibliju, Hrist se često opisuje kao „Riječ“. Jakov vjerovatno upućuje na Hrista, na Hristovu poruku, kada nas poziva da s poniznošću prihvatimo Riječ koja je usađena u nas kada smo vjerovali u Isusa.

Jakov nam ne kaže da prestanemo griješiti i jednostavno budemo

bolji ljudi. On nam kaže da prestanemo griješiti i prihvatimo – ili nastavimo prihvatati na dubljem nivou – Hristovu poruku, s poniznošću. Hristova dobrota u nama je ono što je važno, a ne naši vlastiti napori da budemo dobri. Hrist u nama je ono što će spasiti naše duše.

Ali nemojte samo slušati riječ, već je i izvršavajte, da ne biste sami sebe zavaravali. Jer ako neko sluša riječ, a ne izvršava je, on je kao čovjek koji posmatra svoje lice u ogledalu, ali kad se pogleda, ode i odmah zaboravi kakav je. (stihovi 22-24)

Jakov nastavlja opisivati kako izgleda život istinske, pouzdane, spasonosne vjere. Kako ljudi koji istinski vjeruju Bogu Ocu žive iz dana u dan? Jakov jasno daje do znanja da oni koji vjeruju Bogu ne postaju samo stručnjaci u slušanju Božje Riječi. Vjerovati znači djelovati na osnovu onoga što čujemo.

Mi smo pozvani prihvatiti Riječ. Trebali bismo je prihvatiti u svojim mislima i složiti se s njom u svojim srcima. Oni koji vjeruju, prestaju govoriti nepotrebno dugo da bi slušali (Jakov 1:19). Oni odvajaju vrijeme da čuju i razumiju. Ali vjerni se tu ne zaustavljaju. Vjera u Hrista nije samo mapa; to je stvarno putovanje. Samo klimanje glavom na Riječ nije dovoljno – moramo činiti ono što nam Riječ govori. Moramo shvatiti kojim putem Bog želi da idemo, a zatim zaista ići tim putem.

Ako to ne učinimo, pokazujemo da istinski ne vjerujemo Ocu, barem ne u tom trenutku.

Jakov upoređuje gledanje u ogledalo sa gledanjem u Božji zakon. Glavna ideja je da, u oba slučaja, samo „gledanje“ nije dovoljno. Moramo zadržati ono što vidimo. Moramo djelovati na osnovu onoga što vidimo.

Jakov započinje poređenje rekavši da je neko ko sluša Riječ – Isusovu poruku – ali ne čini ono što ona kaže, nalik onom ko gleda svoje lice u ogledalu i odmah zaboravi kako izgleda.

Važno je biti oprezan u vezi s onim što Jakov ovdje ne govori. Moramo biti opreznici da ne ulazimo toliko u detalje analogije da propustimo stvarnu poentu. Jakov ne kaže da je gledanje u Riječ potpuno

isto što i gledanje u sebe. On iznosi apsurdan primjer da bi dokazao svoju poentu: zaboraviti ono što nam je sam Bog otkrio kroz svoju Riječ, kada idemo u svijet da živimo, jednako je apsurdno kao i zaboraviti kako izgledamo čim se udaljimo od ogledala. Poenta je u nemarnosti.

Apsurdna je ideja misliti da ne bismo mogli prepoznati sebe nakon što vidimo vlastito lice u ogledalu. Takođe je smiješno uopšte se truditi gledati u ogledalo, ako ćemo samo ignorisati ono što vidimo.

Jakovljeva poenta je da bi trebalo biti jednako apsurdno misliti da hrišćanin može čuti Božju Riječ i ne činiti ono što ona kaže. To jednostavno nema smisla. Oni koji vjeruju Božjoj Riječi pokazuju svoje povjerenje u Boga slušajući ga. Oni koji ne slušaju dokazuju da mu zapravo ne vjeruju.

Ali onaj ko se udubi u savršeni zakon slobode i prione uz njega, pa ne bude zaboravni slušač već izvršilac djela, taj će biti srećan u onom što čini. (25. stih)

Jakov objašnjava kako vjernici trebaju postupati sa svojim proučavanjem Božje Riječi. Hrišćani trebaju pažljivo gledati u savršeni zakon, zakon koji daje slobodu. Kada to rutinski čine i poslušaju ono što tamo vide, biće blagoslovljeni u onome što čine.

Kada Jakov koristi riječ „zakon“ to je referenca na moralni zakon u širokom smislu. Jakov je bio jedan od vođa zajednice u Jerusalimu i pisao je jevrejskoj publici koja je znala sve o tom Zakonu. Što je još važnije, pisao je hrišćanima o tome šta znači živjeti svoju vjeru u Hrista.

Jakov ne poziva vjernike da slijeđenje legalističkih pravila vide kao put do blagoslova. On piše ljudima koji vjeruju u spasenje kroz Hrista. U Hristu, Riječ je usađena u nas (Jakov 1:21). To je Riječ koju čujemo i slušamo jer vjerujemo našem Ocu. Ta Riječ je savršeni zakon, zakon ljubavi Hristove, koji donosi slobodu.

Bićemo blagoslovljeni u onome što činimo dok pažljivo proučavamo taj zakon i slušamo ga.

Nadalje, Božji Zakon je zaista zakon slobode jer definiše svrhu

života, čuvajući nas unutar bezbjednog i srećnog domena. Kad je čovjek otkazao lojalnost Bogu, pristavši na iracionalni satanski koncept mješavine dobra i zla, životom u grijehu mi smo lišeni istinske pravednosti (Rimljanima 6:20). Obrazac prisile ili moranja u grijehu se integriše u ljudski umni sklop i čovjek počinje da gleda na Boga iz te perspektive. Grešnik je sklon da gleda na Boga kao na strogog Sudiju koji mu uskraćuje životna zadovoljstva i da radi ono što hoće.

Moralne instrukcije iz Božjeg Zakona grešnik radije vidi kao „zapovijesti“. Zašto? Postoji nekoliko razloga:

1) Moralni uputi su u suprotnosti sa njegovim težnjama da se zadovoljava u grijehu.

2) Bog mu je „stran“ i dalek i on želi da ostane na distanci, da nema posla sa Bogom (vidi: Postanje 3:10).

3) Moralnost i kretanje u okvirima svrshodnosti života čine mu se kao prinuda, jaram.

Da bismo postali slobodni, prije svega moramo saznati i shvatiti šta je to sloboda i od čega se trebamo osloboditi.

„Upoznaćete istinu i istina će vas osloboditi.“ (Jovan 8:32)

Ovo su riječi Isusa Hrista. Očito, istina nije nešto što poznajemo sami po sebi u stanju koje smo prethodno opisali. Ono što mi „poznajemo“ u najboljem slučaju je mješavina istine i zablude.

Biblija definiše istinu na tri načina:

- i) Riječ Božja je istina (Jovan 17:17);
- ii) Zakon Božji je istina (Psalam 119:142);
- iii) Isus je istina (Jovan 14:6).

Iz ovih definicija između ostalog možemo uočiti da je istina personalna tj. da je oličenje same Božje i Hristove ličnosti. To je jako važno, jer istina nije ni apstraktna ni bezlična. Takođe nije ni zlo.

Sasvim logično i očekivano je da nam Bog u svojoj objavi predoči načela poretka života koji je On uspostavio. Naš Tvorac je jedini ko je zaista kompetentan da nam dâ „instrukcije za upotrebu“. Ali primanje tih uputa nije stvar jednog trenutka. Zbog stanja u kojem se nalazimo, potrebni su vrijeme i napor da shvatimo šta je istina. Isto

tako potrebna je istrajnost s naše strane. Vratimo se još jednom Hristovoj izjavi o istini koja oslobađa i pogledajmo prethodni stih: „Ako ostanete u mojoj riječi, zaista ste moji učenici.“ (Jovan 8:31)

Dakle, u sklopu Božje objave nalazimo izložena načela Božjeg poretka života koje prepoznajemo kao Moralni Zakon. Ova načela najprije nam pomažu da shvatimo da smo grešnici i da je breme grijeha koje nosimo smrtonosni teret. Zakon nam ukazuje da je naše jedino moguće utočište u Spasitelju – Isusu Hristu. To je osnovna razlika između biblijske izvorne religije i različitih vjerskih sistema koje su ustanovili ljudi. Za razliku od svih njih, biblijska religija precizno, smisleno i logično objašnjava kompletnu problematiku ljudskog roda i daje konkretno, održivo i trajno rješenje čovječanstvu, čije premise su u potpunom skladu sa Božjim karakterom.

Isus je jasno povezao svoju mesijansku misiju sa oslobađanjem od ropstva grijehu. S druge strane, Jevreji su se pozivali na nacionalni ponos kako nikad nijesu robovali kao nacija (Jovan 8:33), što ni istorijski nije bilo tačno, jer su bili robovi u Egiptu, zatim su robovali Asiriji i Vavilonu. Ali njihova poenta je bila potpuno promašena, jer ropstvo koje stoji iza svakog drugog oblika ropstva nijesu percipirali – ropstvo grijehu. „Isus im je odgovorio: ‘Zaista, zaista, kažem vam, svako ko čini grijeh, rob je grijeha... Dakle, ako vas Sin oslobodi, zaista ćete biti slobodni.’“ (Jovan 8:34, 36)

Zapazite da i Jakov, slično kao Pavle, kaže da mi treba da „udubimo“ u Zakon. To znači usredredimo i unesemo da bismo ga zaista shvatili u punom smislu. „*Ali hvala Bogu što ste, premda ste bili robovi grijeha, od srca postali poslušni učenju koje vam je predata.*“ (Rimljanima 6:17) I upravo takva spoznaja dovodi nas do zaključka da je Božji Zakon zapravo Zakon slobode!

Da Božji zakon nije zaista zakon slobode, Pavle nikad ne bi mogao da kaže: „*Sve mi je dozvoljeno, ali nije sve korisno. Sve mi je dozvoljeno, ali neću dopustiti da bilo šta ovlada mnome.*“ (1. Korinćanima 6:12) Riječ „dozvoljeno“ u originalu ima zakonske konotacije.

Božji Zakon je zakon slobode, jer samo kretanje u okvirima Božjeg poretka života obezbjeđuje slobodu, dok prestup tog Zakona donosi ropstvo grijehu. Ne postoji nikakav drugi poredak, nijedan sistem, ništa što bi bilo ko mogao „inovirati“ ili „unaprijediti“ da bi nam bilo bolje, da bismo bili srećniji, da bismo postali „slobodniji“. Zato Jakov kaže da je taj Zakon **savršen** jer proizilazi i uspostavljen je od Ličnosti koja je savršena (Matej 5:48).

Ako neko misli da je pobožan, a ne obuzdava svoj jezik, nego obmanjuje svoje srce, njegova pobožnost je uzaludna. (26. stih)

Prvo, niko ne bi trebao sebe smatrati religioznom osobom ako ne drži uzdu ili čvrstu uzdu na svom jeziku. To jest, ako ne možemo kontrolisati riječi koje izlaze iz naših usta, lažemo sami sebi o tome da smo religiozni ljudi. Ovo je usko povezano s Jakovljevim prethodnim komentarima o ljutnji (Jakov 1:19-20), u tome što je samokontrola ključ hrišćanskog života (2. Petrova 1:5-6; Galatima 5:22-23). Poslušnost Bogu treba slijediti do nivoa svake riječi koju izgovorimo.

Dakle, je li vrijedan cilj biti „religiozan“? Većina hrišćana izbjegava tu riječ. U modernom svijetu, riječ „religija“ obično se povezuje s pridržavanjem rituala ili pravila u nadi da će se zaslužiti neka božanska naklonost. Oni koji su obraćeni vjerom u Hrista razumiju da su već primili Božju naklonost. Nastojimo koristiti Njegovu silu u nama da živimo kao što bi Isus živio, da donosimo dobre odluke kao odgovor na blagodat koja nam je već data. Drugim riječima, dok hrišćani imaju tendenciju da se zgražaju nad modernim značenjem termina „religija“, mi svakako prihvatamo koncept o kojem Jakov govori u ovim stihovima.

Treba takođe napomenuti da će kasnije u ovom pismu Jakov reći da nijedno ljudsko biće nije sposobno savršeno ukrotiti jezik (Jakov 3:7). Ako nam nije moguće postići taj standard, da li Jakov misli da provedemo svoje živote u potrazi za nemogućim vjerskim savršenstvom? Uskoro će postati jasno da on to ne čini. Umjesto toga, on će nas ohrabriti da nastavimo živimo i ponašamo se shodno vjeri u Boga, da svojim izborima pokažemo da vjerujemo našem Ocu.

Pobožnost koja je čista i neuprljana pred našim Bogom i Ocem jeste ovo: brinuti se za siročad i udovice u njihovoj nevolji, i čuvati se prljavštine ovog svijeta. (27. stih)

Jakov je živio u vrlo religioznom vremenu u istoriji. Rođen je u religiji judaizma, političko-religijskom sistemu koji je uspostavio sam Bog. Vremenom ga je iskvarilo ljudsko vođstvo, što je dovelo do velikog nerazumijevanja o tome ko je Bog i šta želi od svog naroda. Osim toga, kultura tog doba bila je prepuna religija koje su uključivale obožavanje svih vrsta idola i lažnih bogova. Sve su one imale specifična pravila i prakse. Sve su ljudima davale lažni osjećaj sigurnosti u zamjenu za novac ili lojalnost ili ritualnu poslušnost. Nijedna od njih nije bila čista ili neokaljana religija.

Sada, međutim, Jakov piše da postoji oblik vjerskog izražavanja koji je i dalje čist i neokaljan pred Bogom. Jednostavno je, iako ne i lako: budite s udovicama i siročadi u njihovoj patnji. Pomozite im. I ne dozvolite da vas svijet zagađuje ili okalja.

Kao i kod drugih stihova, moramo pažljivo razumjeti poentu o kojoj je riječ. Jakov ne ograničava „ispravnu religiju“ samo na doslovnu brigu za doslovne udovice i siročad. U vrijeme kada je Jakov pisao, oni su predstavljali najnemoćnije članove društva. Udovice su, u toj kulturi, bile žene koje su izgubile muževe prije nego što su rodile djecu. To ih je ostavilo u siromaštvu. Djeca bez roditelja i žene bez muževa bili su među najpotrebitijima u toj kulturi. Prema ovom stihu, „čista“ religija se definiše kao briga za one kojima je potrebna pomoć i izbjegavanje grijeha svijeta.

Kada Novi savez govori o „svijetu“, to obično znači „svjetski sistem“. To je pali, grijehom prožeti stav čovječanstva, koji odbacuje Boga i protivi se Njegovoj mudrosti. Kasnije u ovom pismu, Jakov će opisati svjetovnu mudrost kao gorku zavist i sebičnu ambiciju. Biti neokaljan od svijeta znači da odbijamo da nas vode vlastiti apetiti, želje i sebični ciljevi. To znači da ne pravimo kompromise sa sistemom koji mrzi Boga. Baš kao što je istaknuto u Jakovu 1:5-8, mudrost svijeta nije Božja mudrost.

Ovim Jakov takođe implicira da je vrlo teško praktikovati čistu i neokaljanu religiju pred Bogom, ako ne vidimo neke ozbiljne promjene u sebi. Samo planiranje da slijedimo ispravnu listu propisa nije dovoljno.

2. Nepristranost i vjera koja se pokazuje kroz djela

Braćo moja, zar je moguće da vjerujete u našeg Gospoda Isusa Hrista, tu slavu, a da istovremeno pristrasno postupate? (Jakov 2:1)

Ako zaista vjerujemo da vječno bogatstvo čeka Božju djecu na nebu i da će ovaj život uskoro završiti, trebali bismo drastično smanjiti važnost koju pridajemo materijalizmu. Jakov je već pokazao kako se siromašni trebaju radovati svojim budućim nagradama, a bogati se ne bi trebali oslanjati na svoje posjede. To vodi do opisa kako hrišćani trebaju poslušati Božju Riječ, a ne samo je slušati.

Ovdje Jakov počinje razotkrivati implikacije tih ideja. Jakov počinje s pitanjem pružanja boljeg tretmana bogatim ljudima nego siromašnima. Očigledno je da je ova ljudska sklonost bila problem čak i u ranoj zajednici. Hrišćani su bili pod teškim progonom. „Ako se dobro odnosimo prema bogatim i moćnim ljudima“, možda su mislili, „i oni će se dobro odnositi prema nama.“ Jakov će insistirati da to pokazuje nedostatak vjere u Boga koji se brine o nama.

U ovom stihu on kaže hrišćanima da čine suprotno: da ne pokazuju pristranost ili favorizovanje. Pravi vjernici vjeruju u Gospoda Isusa Hrista i slavu koja dolazi povezanošću s njim.

Implikacija ovdje je da je Bog u potpunosti sposoban osigurati sve što nam je potrebno u svako doba i zauvijek. Hristova slava biće naša zauvijek. Ako vjerujete da će Gospod zadovoljiti sve vaše potrebe, zašto pokazivati favorizovanje prema bilo kome u nadi da će se oni pobrinuti za vas (ili da ćete izbjeći da vam nanesu štetu)?

Jer ako u vašu sinagogu dođe čovjek sa zlatnim prstenjem i u raskošnoj odjeći, a dođe i siromah u prljavoj odjeći, pa vi s naklonošću pogledate onoga koji nosi raskošnu odjeću i kažete: „Sjedi ovdje na dobro mjesto,“ a siromahu kažete: „Ti ostani da stojiš,“ ili: „Sjedi tamo na pod,“ zar onda ne pravite razlike među sobom i zar

niste postali sudije koje zao sud donose? (stihovi 2-4)

Iskušenje je dobro se odnositi prema bogatim, moćnim ljudima u nadi da ćemo zaslužiti njihovu naklonost. U nekim slučajevima, to je jednostavno kao nadati se da ćemo dobiti dio njihovog novca. Siromašni ljudi ne mogu mnogo učiniti za nas, na kraju krajeva, barem ne materijalno. Ali ovo su izuzetno svjetovni, nehrišćanski stavovi. Jakov misli da oni koji tvrde da vjeruju u Hrista trebaju dobro postupiti sa svima.

Sada Jakov počinje opisivati primjer kada vjernici mogu biti u iskušenju da favorizuju neku osobu samo na osnovu bogatstva. On iznosi primjer bogatog i siromašnog čovjeka, koji obojica prisustvuju hrišćanskom skupu.

Ova dva čovjeka su vrlo različita. Jedan pokazuje sve znakove zemaljskog bogatstva: skupi nakit i odjeću. Drugi nosi pohabanu odjeću. Kako će okupljeni vjernici postupiti s ovom dvojicom ljudi samo na osnovu njihovog vanjskog izgleda?

Jakov precizira kako izgleda grešno favorizovanje. To uključuje pažnju i čast. Ako bogatom čovjeku posvetite dodatnu pažnju, a sa siromašnim čovjekom komunicirate što je manje moguće, pokazujete favorizovanje. Ako bogatom čovjeku date jedno od najboljih mjesta, a siromašnog čovjeka uputite da stoji ili sjedi na podu kao što bi to učinio sluga, pokazujete favorizovanje.

Čak i više nego u moderno doba, mjesto na kojem je osoba sjedila odražavalo je njen status u toj kulturi. Nije se radilo samo o dobrom pogledu na platformu ili o tome da se bude u prolazu. Radilo se o prepoznavanju nečijeg društvenog statusa. Nečiji društveni status u svijetu, insistiraće Jakov, ne bi trebao određivati nečiji status unutar Hristove porodice.

Jakov navodi da je ovakva vrsta favorizovanja duboko grešna. Hrišćani koji pokazuju ovu vrstu pristranosti otkrivaju svoj nedostatak vjere. Ne uspijevaju vjerovati u Božju jednaku ljubav prema svoj Njegovoj djeci u Hristu. Djelovanje u predrasudama pokazuje da nisu zaista vjerovali da će hrišćani koji su siromašni u ovom životu biti

jednaki nasljednici bogatstva slave zauvijek. Umjesto toga, oni su sebe učinili sudijama, praveći razliku između onoga ko je dostojan časti i pažnje, a ko nije. Njihova diskriminacija otkrila je njihov zao, svjetovni način razmišljanja.

Slušajte, braćo moja voljena. Zar nije Bog izabrao one koji su siromašni u svijetu da budu bogati u vjeri i nasljednici kraljevstva, koje je obećao onima koji ga vole? (5. stih)

U kulturi ovih ranih hrišćana, bilo bi sasvim normalno dati bogatom čovjeku počasno mjesto na okupljanju. Podjednako tipično bilo bi očekivati da siromašan, prljav čovjek stoji u uglu ili sjedi na podu. Jakov, međutim, insistira na tome da naša vjera u Hrista treba promijeniti način na koji se ophodimo prema svima. Ne smijemo dozvoliti da predrasude kulture ili privlačnost novca određuju naše standarde.

U stvari, pokazivanje favorizovanja bogatih u odnosu na siromašne otkriva da zapravo ne vjerujemo onome u što tvrdimo da vjerujemo. U ovom stihu, Jakov iznosi svoju poentu vrlo specifičnim pitanjem: Nije li Bog izabrao neke koji su siromašni u ovom životu da budu bogati sada u vjeri i bogati zauvijek u Njegovom kraljevstvu? Nije li to obećanje koje daje onima koji ga vole?

Svaki hrišćanin koji čita Jakovljeve riječi trebao bi odgovoriti „da“. To je ono u što vjerujemo. Ali ako je to ono u što vjerujemo, pita se Jakov, zašto se ne ophodimo jedni prema drugima na taj način kada se okupimo? Zašto se ne ophodimo prema siromašnim hrišćanima s istim poštovanjem, čašću i pažnjom koju posvećujemo bogatima?

A vi ste ponizili siromaha. Zar nisu upravo bogati ti koji vas tlače? Ne vuku li vas baš oni pred sudove? Ne hule li baš oni na časno ime koje nosite? (stihovi 6-7)

Jakovljev cilj je prenijeti ključnu poentu: tretiranje hrišćanske braće i sestara, bogatih ili siromašnih, kao muškaraca i žena dostojnih jednake časti jedino ima smisla. Kada to ne učinimo, piše on, obeščašćujemo one koji su siromašni.

Zatim Jakov proširuje svoj argument. Dati bogatima poseban

tretman nema smisla iz drugog razloga: kao grupa, bogati prvog vijeka su se vrlo loše odnosili prema hrišćanima. Ne znamo sve specifične okolnosti na koje se Jakov ovdje poziva, ali čini se jasnim da je većina Jakovljevih čitalaca, i većina hrišćana ovog vremena, bila siromašni ljudi. Živjeli su u društvu u kojem su bogati postajali bogatiji i moćniji. Često su to činili, dijelom, koristeći svoj novac da utiču na sudove, kako bi dobili zemlju koja nije bila njihova. Koristili su svoje bogatstvo da prisile siromašne da obrađuju tu zemlju, često pod užasnim uslovima.

Naravno, nije svaka bogata osoba iz tog doba bila kriva za sve ove stvari. Niti su bogati ljudi danas svi krivi za takvo zlostavljanje. Međutim, u ovom konkretnom vremenu i mjestu, Jakov piše da su bogati bili krivi za ugnjetavanje i iskorištavanje njegovih hrišćanskih čitalaca. Bogati su krivi što su ih izvodili na sud, zlostavljali ih i iskorištavali.

Ovo jasno pokazuje snagu Jakovljeve poente o favorizovanju, i duhovno i praktično. Glupo je da hrišćani daju povlašćeni tretman bogatima, u nadi da će dobiti bolji tretman, kada su bogati upravo ti koji ih zlostavljaju!

Jakov iznosi dodatnu poentu o nasilnim bogatim ljudima s kojima se suočavala rana hrišćanska zajednica. Ova grupa bogatih tlačitelja takođe huli na ime Hristovo. Ali njihova djela su ličnija od toga. Ovi progonitelji hule na plemenito (ili časno ili pravedno) ime kojim se vjernici nazivaju: „hrišćani“, oni koji pripadaju Hristu.

Drugim riječima, Jakov pita: „Zašto tražiti naklonost bogatih koji odbacuju vašeg Spasitelja kada je vaš Spasitelj sposoban da vam obezbijedi sve što vam je potrebno, i sada i zauvijek?“ Osim toga, jasno je da bogati iz Jakovljeve kulture nisu zainteresovani da hrišćanima pruže poštenu zaštitu.

Ako dakle izvršavate kraljevski zakon prema riječima iz Pisma: „Voli svog bližnjeg kao samog sebe,“ dobro činite. Ali ako ste pristrasni, grijeh činite, i zakon vas osuđuje kao prestupnike. (stihovi 8-9)

Sada Jakov svoj argument podiže na drugi nivo. On se poziva na

poznati zakon ljubavi koji se nalazi u starosaveznom zakonu i u Isusovim učenjima (Levitski zakonik 19:18; Matej 22:39). Favorizovanje, tvrdi Jakov, krši ovaj jasan i ključni Božji nalog.

U kontekstu Jakovljevog učenja ovdje, voljeti svog bližnjega kao što volimo sebe znači postupati s bližnjim onako kako bismo željeli da se prema nama postupa. Preciznije, prema našoj siromašnoj hrišćanskoj braći i sestrama postupaćemo s istom čašću i poštovanjem koje bismo iskazali bilo kojem bogatom muškarcu ili ženi koji bi se mogli pojaviti na našim okupljanjima.

Jakov piše da vjernici dobro čine kada zaista (ili iskreno, autentično) ispunjavamo taj kraljevski zakon. Šta ga čini „kraljevskim“ zakonom? To što dolazi kao krunsko načelo odnosa među ljudima koje definiše sam Bog. Ovaj uput je jedina stvar koja bi trebala voditi čast koju iskazujemo svakoj osobi, bez obzira na njen status u široj zajednici.

Iskazivanje favorizovanja prema nekome zbog njegovog bogatstva ili moći u društvu, jednostavno rečeno, je grijeh. Time kršimo uput da volimo svoje bližnje kao što volimo sebe. Postajemo prekršitelji zakona. Jakov je očito zabrinut da njegovi čitaoci razumiju koliko je ozbiljno ovo pitanje davanja povlašćenog tretmana. Bogu je duboko stalo da Njegova djeca odbijaju suditi jedni drugima na osnovu standarda svijeta. Jakovljev fokus ovdje je bio na iskazivanju favorizovanja bogatim, moćnim ljudima, ali isto se može reći i za diskriminaciju na osnovu rase, pola ili drugih faktora.

Unutar hrišćanske zajednice ne smije biti kasti: ne smijemo dijeliti svijet na nivoe ili redove ljudskih bića. Kao što je Pavle napisao u Kološanima 3:11: „Tu više nema ni Grka ni Judejca, ni obrezanja ni neobrezanja, ni tuđinca, ni Skita, ni roba, ni slobodnjaka, nego je Hristos sve, i u svima.“

Ovo učenje je bio jedan od razloga zašto je hrišćanstvo tako brzo privuklo toliko ljudi. Svijetom je dominirao rimski kastinski sistem koji je definisao relativnu vrijednost svake osobe. Ideja da je u Hristu svako jednake vrijednosti u Božjim očima i u očima Njegove djece

bila je revolucionarna. Bitno je da hrišćani jedni drugima pokažu da istinski vjerujemo da je to istina.

Jer ko god drži cijeli Zakon, pa ipak zastrani u jednom, postao je odgovoran za sve. Jer onaj koji je rekao: „Ne učini preljubu,“ rekao je i: „Ne poćini zloćin ubistva.“ Ako dakle ne učiniš preljubu, a poćiniš zloćin ubistva, kriv si za prestupanje zakona. (stihovi 10-11)

Jakov prepoznaje da je naša ljudska sklonost da odbacujemo svoj grijeh. Ali to nas neće osloboditi odgovornosti. Griješiti u ovom području favorizovanja i predrasuda, otkriva Jakov, ćini nas jednako krivima kao da smo sistematski prekršili svaki pojedini uput u Zakonu. Poenta nije u tome da su svi grijesi podjednako gnusni. Naprotiv, radi se o tome da je na Boćjoj pravnoj listi rezultata, za sve kojima će se suditi po Zakonu, ćak i jedan grijeh osućujući. Osoba je ili savršena ili nije. Jedno „zastranjenje“, kako ga Jakov ovdje opisuje, donosi nam istu ocjenu „pao“ kao i doćivotna namjerna neposlušnost.

Jakov će istaći da bi nas takva stvarnost trebala učiniti još više zavisnima o Boćjoj milosti. Ova milost je dostupna svima koji se pouzdaju u Hrista za oproštenje naših grijeha. Za sada, međutim, Jakov ćeli da shvatimo da je ovaj grijeh diskriminacije drugih, na osnovu svjetskih standarda, upravo to: grijeh. Zakoni kojih se pridržavamo ne nadoknaćuju one koje kršimo, jer Boćji moralni Zakon je jedna ćjelina.

Jakov naglašava poentu. Preljuba? Ubistvo? Mogli bismo smatrati da je jedno daleko gore od drugog. Jakov kaće da je to nebitno kada je u pitanju naše spasenje. Prekršite li bilo koji od ovih uputa, vi ste prekršitelj zakona. Krivi ste. „Ali ja nisam poćinio taj drugi grijeh“ nije valjana odbrana za grijehe koje ćinimo.

Pavle je napisao nešto vrlo slično u Rimljanima, ali je otišao malo dalje: Svi su prekršitelji zakona. Svi su sagriješili i, po definiciji, lišeni su Boćje slave (Rimljanima 3:23). Zato nam je potrebno da nam Bog oprostí, da nam se sudi prema Isusovoj dobroti, a ne prema našoj vlastitostí. Pavlova izjava da su svi sagriješili nastavlja se u sledećem stihu: „a opravdavaju se darom, blagodaću njegovom,

kroz iskupljenje koje je u Hristu Isusu.“ (Rimljanima 3:24)

Jakov nas podstiče da sa sobom nosimo svijest da smo prekršitelji zakona. Moramo priznati činjenicu da smo grešnici. Možda su neki od njegovih čitalaca vjerovali da su superiorniji od drugih hrišćana. Možda su zato bili skloni pokazivanju naklonosti prema bogatima. Možda su vjerovali da su duhovniji ili bliži Bogu zbog svoje relativno „bolje“ poslušnosti zakonu.

Jakov kaže da je taj stav pogrešan. Svi hrišćani su krivi za grijeh: niko nije savršen. Svi se mi u potpunosti oslanjamo na Božju milost da nas spasi. Naša dobra djela nisu ono što nas čini pravednima u Božjim očima. Trebali bismo se odnositi jedni prema drugima kao da je to istina. Trebali bismo govoriti i djelovati kao oni koji će, zapravo, iskusiti Božji sud.

Međutim, Bog neće suditi onima u Hristu prema apsolutnim standardima zahtjeva Zakona. Umjesto toga, On će nas suditi po zakonu slobode, ili zakonu koji daje slobodu u Hristu, tj. pravni lijek za oprost od naših grijeha. Mi smo slobodni da se pokoravamo Bogu koji nas voli i pokazuje nam milost. Moramo govoriti i djelovati jedni prema drugima kao ljudi kojima je takođe potrebna velika milost od Boga, kao i grešnici kojima je oprošteno Hristovom krvlju. U toj poniznosti, vrlo je malo vjerovatno da ćemo pokazati favorizovanje na osnovu svjetovnih standarda.

Jer sud će biti bez milosti onome koji nije pokazao milost; a milosrđe se veliča na sudu. (13. stih)

Jakov piše da će Bog suditi bez milosti ljudima koji nisu pokazali milost prema drugima. Prvo, važno je razumjeti šta to ne znači. To ne znači da će hrišćanin koji je ponekad bio nemilosrdan ići u propast. To ne znači da će nevjernik koji je milosrdan biti obavezno spašen.

Ono što Jakov misli je da će oni koji vjeruju u Boga, koji su u Hristu, pokazivati milost drugima. Naravno, neće biti savršeni. Hrišćani i dalje griješe, na ovaj i druge načine. Ali povjerenje u Boga milosrđa uzrokuje da hrišćani pokazuju milost, barem kao stvar navike. Onaj ko nikada ne pokazuje milost, ili je rijetko pokazuje, nije

onaj koji vjeruje u Hrista, i Bog neće suditi toj osobi s milošću.

Bog će pokazati milost onima koji su u Hristu. Na sličan način, daleko je superiornije za nas da pokazujemo milost jedni drugima nego da se međusobno osuđujemo. I to je u skladu s načinom na koji se Bog odnosi prema nama.

Od kakve je koristi, braćo moja, ako neko govori da ima vjeru, a nema djela? Može li ga takva vjera spasiti? (14. stih)

Ovaj stih započinje kontroverzni odlomak, koji se često pogrešno shvata. Ovdje će Jakov početi da iznosi tezu da istinska vjera u Hrista rezultira istinskom promjenom u postupcima vjernika. Naizgled, to zapravo nije tako radikalna ideja. Ljudska bića imaju tendenciju da djeluju na osnovu onoga u šta istinski vjeruju. Oni koji vjeruju da je Bog pravedan, dobar i moćan, najprirodnije će ga poslušati. Oni koji vjeruju da ih je Bog pozvao da zadovolje potrebe drugih, najprirodnije će tražiti načine da to učine.

Kontroverza dolazi s onim što se na prvi pogled čini kao kontradikcija s učenjima Pavla i drugih novosaveznih pisaca. Pavle kaže u Efescima 2:8-9: „Tom blagodaću spaseni ste kroz vjeru. I to nije od vas, dar je Božji. Ne od djela, da se niko ne bi hvalio.“ Jakovljevo pitanje u ovom stihu čini se da dovodi u pitanje da li se osoba može spasiti bez djela.

Međutim, to nije ono što Jakov pita. Ključno je napomenuti da u originalnom grčkom Jakov koristi frazu *hē pistis* za „takvu vjeru“. Riječ *hē* je važna jer sužava opseg onoga na što Jakov misli. U ovom slučaju, ona upućuje na ono što je rečeno u prethodnoj frazi. Jakov specificira osobu koja „kaže da ima vjeru, ali nema djela“. Jakov zatim postavlja pitanje da li ta vjera – ona koja ne rezultira dobrim djelima – može spasiti. Zato većina prijevoda ovo prevodi kao „ova vjera“ ili „takva vjera“.

Jakovljeva poenta dopunjuje ono što Pavle kaže. Jakov nikada ne sugerise da smo spašeni našim djelima. Ovaj stih ne dovodi u pitanje spasonosnu vrijednost vjere. Umjesto toga, dovodi u pitanje spasonosnu vrijednost „takozvane vjere“ ili pukog vjerovanja koje ne

proizvodi dobra djela. Jakovljeva kritika je posebno usmjerena na vjerovanje u Boga koje ne uzrokuje promjenu života.

Bitno je vidjeti puni kontekst onoga što Jakov ovdje ima reći. On ne dovodi u pitanje sve definicije „vjere“. On ne osporava spasenje kroz Hrista. On ne tvrdi da djela spašavaju. Jakov definitivno kaže da je vjera koja spašava, po samoj svojoj prirodi, nešto što proizvodi djela. Kao što će kasniji stihovi pokazati, djela su dokaz spasenja, a ne njegov izvor.

Dva ključna stiha za razumijevanje ove tačke su Jakov 2:19 i 2:26. Tamo Jakov jasno opisuje kako puko mentalno „vjerovanje“ nije isto što i spasonosna vjera, i da je vjera bez djela mrtva kao tijelo bez daha.

Ako brat ili sestra nema šta da obuče i nema dovoljno hrane svaki dan, a neko im od vas kaže: „Idite u miru, grijte se i nasitite se,“ a ne date im ono što je potrebno njihovom tijelu, od kakve je to koristi? (stihovi 15-16)

Dakle, ista vjera koja nam daje spasenje je ista vjera koja proizvodi dobra djela. „Vjera“ koja je samo mentalni pristanak nije spasonosna vjera.

Jakov počinje praviti sliku kako bi ilustrirao svoju poentu: suvjernik u Hristu kojem nedostaje dovoljno odjeće ili hrane. To bi Jakovljevim čitaocima bilo lako zamisliti. Redovno su viđali takve ljude. Gorko siromaštvo bilo je rašireno među najsiromašnijima u to doba. Nije ni nama teško to zamisliti, iako možda nismo lično sreli nikoga u tako teškim okolnostima.

Ali pretpostavimo da jesmo. Jakov će nas zamoliti da razmislimo šta bismo mislili o takvoj osobi i šta bismo mogli učiniti u vezi s njenim stanjem. Jakov će istaći da je ono što osoba radi rezultat onoga u šta zaista vjeruje. Drugim riječima, navodno „vjerovanje“ ili „vjera“ koja ne proizvodi odgovarajuće postupke je besmislena i mrtva.

Jakov opisuje neosjetljivo odbacivanje. Reći nekome ko nema pristup hrani ili odjeći da „želite“ da se ugrije i nasiti i da ode s mirom suprotno je od pomoći. To duboko boli. Još je gore reći to članu porodice, bratu ili sestri u Hristu.

Ovo dovodi do poente koju Jakov ističe o odnosu između „vjere“ koju osoba ispovijeda i „vjere“ koju osoba zapravo ima. Ako neko kaže da želi vidjeti gladnu osobu nahanjenu, ali ne čini ništa da je nahrani, da li je zapravo želi vidjeti nahanjenu? Surova istina je da ne, duboko u sebi, ne želi. Jer da su zaista željeli to vidjeti, djelovali bi u skladu s tim uvjerenjima.

Jakov oštro pita: čemu služi takav osjećaj bez djela? Očigledno ničemu.

Poenta koju Jakov iznosi je jasna: ono što radimo je jasan pokazatelj onoga u šta zapravo vjerujemo. Osoba koja kaže da želi da se pomogne siromašnom čovjeku, ali koja mu ne pomogne, zapravo ne želi pomoći. Na isti način, osoba koja tvrdi da ima spasonosnu vjeru u Hrista, ali koja ne djeluje u skladu s tim, zapravo nema spasonosnu vjeru.

Tako je i s vjerom – ako nema djela, mrtva je po sebi. (17. stih)

Učenje hrišćanstva bilo je revolucionarno i još uvijek jeste. Naglasak jevanđelja je na milosti, kroz vjeru, a ne na dobrim djelima koja činimo. Bog je ponudio oprostjenje grijeha i vječni dom s Njim za sve koji vjeruju u Hrista. To vodi do izuzetno važnog pitanja: „Šta znači imati spasonosnu vjeru u Hrista?“ Ovo je pitanje kojim se Jakov bavi u ovom dijelu Svetog pisma.

Čitanje Jakova u kontekstu ostatka Novog saveza pomaže nam da odgovorimo na to pitanje. U ovom konkretnom slučaju, Jakov iznosi ključnu poentu o jevanđelju: jednostavno mentalno slaganje nije dovoljno. „Znanje“ nije „povjerenje“. Spasenje ne dolazi kada se osoba složi s činjenicama o Hristovom životu, smrti i uskrsnuću. Prihvatanje Hrista nije kao slaganje da je Rim glavni grad Italije. Takvo „vjerovanje“ ne zahtijeva nikakav odgovor, nikakvu akciju. U stihoima 15 i 16, Jakov je također istakao da samo tvrdnja ne čini tu tvrdnju istinitom. Osoba koja kaže „vjerujem“, ali ne čini ništa da podrži takvo vjerovanje, zapravo ne vjeruje u ono što je tvrdila.

Jakov jasno daje do znanja da je spasonosna vjera u Hrista aktivna i transformativna. Spasenje se odnosi na polaganje našeg povjerenja

u Hrista; ovo nas nužno transformiše na takav način da počinjemo donositi nove i drugačije izbore. Živa vjera u Hrista mijenja smjer nećijeg života. Uvijek rezultira time da vjernik počne sudjelovati u dobrim djelima. Gdje nema djela, postoji samo mrtva vjera, „samo riječi“ – ona vrsta na koju se Jakov poziva u prvom dijelu stiha 14.

Važno je ovdje primijetiti šta Jakov ne govori. On ni na koji način ne tvrdi da spasenje dolazi kroz dobra djela. On ne govori o slijeđenju zakona ili o tome da budemo savršeno bezgrešni. On govori o činjenju dobrih djela koja su u skladu s ljubavlju prema drugim hrišćanima i poslušnošću Ocu. To je ono što oni koji vjeruju u Hrista čine.

Drugim riječima, spasavamo se kroz Hrista vjerom, a ta vjera koja spašava proizvešće dobra djela. Prema Jakovu, oni kojima nedostaju djela nisu pravi vjernici – ne zato što im nedostaju djela, već zato što im nedostatak djela dokazuje da im nedostaje spasonosna vjera.

Ali, neko bi mogao reći: „Ti imaš vjeru, a ja imam djela.“ Pokaži mi svoju vjeru iz tvojih djela, a ja ću tebi pokazati iz mojih djela moju vjeru. (18. stih)

Nisu svi biblijski stručnjaci složni oko toga kako bismo trebali čitati ovaj stih. Jasno je da Jakov nekoga citira, ali u originalnom grčkom jeziku nema navodnika. Problem koji ovo predstavlja je znati gdje tačno citat završava i gdje počinje Jakovljevi odgovor na njega. Postoji mnogo različitih opcija, s ogromnom količinom materijala o kojem bi se moglo raspravljati. Ukratko, sva moguća tumačenja ukazuju na isto temeljno učenje: djela koja osoba čini dokaz su prirode njene vjere. Spasonosna vjera proizvodi djela, a oni bez djela ne uspijevaju pokazati dokaze da su obraćeni.

Većina naučnika i biblijskih prevoda vjeruje da Jakov misli da citat dolazi od nekoga ko prigovara njegovom učenju. Po tom gledištu, citat bi se završio nakon prve rečenice, frazom „imam djela“ u ovom stihu. Ovo gledište predstavlja nekoga ko prigovara Jakovu tvrdeći da vjera i djela ne moraju biti nužno nepovezani. Ovo bi mogla biti tvrdnja da neki vjernici imaju „vjeru“, a neki imaju „djela“.

Mogla bi biti tvrdnja da ne mora svaki hrišćanin imati oboje – da su neki hrišćani hrišćani „vjere“, a neki hrišćani hrišćani „djela“.

Jakovljevi argument ovdje je potpuno praktičan: pokaži mi. Pokažite mi bilo kakav dokaz za vašu vjeru bez ikakvih djela. To se ne može učiniti. Ljudi koji istinski vjeruju u nešto djeluju na osnovu onoga što tvrde da vjeruju. Vjera koja ne uzrokuje da osoba djeluje je mrtva vjera, a ne spasonosna vjera. Naprotiv, piše Jakov, mogu vam pokazati u šta vjerujem dobrim djelima koja činim.

Ponovo, važno je pogrešno ne shvatiti Jakovljeve riječi. Jakov ni u jednom trenutku ne odvaj a spasenje od vjere. Naprotiv, cijeli ovaj odlomak govori o činjenici da se spasavamo vjerom – ali da je ta vjera više od pukog slaganja. Spasonosna vjera proizvodi djela. Dakle, i ako djela ne spašavaju, oni koji su zaista obraćeni će, prirodno, pokazati dobra djela.

Ti vjeruješ da postoji jedan Bog, zar ne? Sasvim dobro činiš. Ali i demoni vjeruju i drhte. Ali kad ćeš shvatiti, o nerazumni čoveče, da je vjera mrtva bez djela? (stihovi 19-20)

Ovaj stih je možda najjača izjava u Svetom pismu o razlici između „znanja o“ Bogu i „pouzdanja u“ Boga. Ovo je ključ koncepta spasonosne vjere. Pitanje koje Jakov postavlja u 14. stihu ide ruku pod ruku s njegovom izjavom ovdje. Znanje nije isto što i povjerenje, ili poslušnost, ili spasonosna vjera. Uostalom, Jakov tvrdi da čak i demoni vjeruju da je „Bog jedan“ – i drhte od straha od Njega. Nije dovoljno složiti se da je to istina. Prava vjera u Boga lično odgovara na tu istinu povjerenjem i poslušnošću.

Izjava da je „Bog jedan“ je referenca na jednu od središnjih istina Svetog pisma. Poznata kao Šema, nalazi se u Ponovljenom zakonu 6:4: „Čuj, Izrael: Gospod Bog naš, Gospod je jedini.“ Svaki od Jakovljevih jevrejskih čitalaca je odrastao slažući se s tom istinom.

Jakovljeva poenta je da nije dovoljno samo se složiti. To stavlja one koji govore o Bogu, ali ne djeluju na načine koji su u skladu s tim vjerovanjem, u istu kategoriju s demonima. To znači znati, ali ne i vjerovati. To znači „mrtvu vjeru“, a ne „spasonosnu vjeru“. Opasnost

ovog stanja je u tome što samouvjerena „religiozna“ osoba može provesti cijeli svoj život u jednostavnom slaganju, a da nikada ne pređe u istinsku i živu vjeru.

Jakov se priprema da iznese svoje završne argumente da istinska vjera uvijek rezultira dobrim djelima. On prilično otvorenim riječima tvrdi da su oni koji se ne slažu nerazumni. Pita svog hipotetičkog, glupog „nekoga“, izvor izazova iz 18. stiha, da li želi da mu se pokaže ili da vidi dokaze da je vjera bez djela beskorisna, mrtva vjera.

Zar se nije Abram, naš otac, opravdao djelima kad je na oltar prinio svog sina Isaka? Vidiš da je vjera djelovala zajedno s djelima, i djelima se vjera usavršila, pa su se ispunile riječi iz Pisma: „Abram je vjerovao Gospodu, i to mu se uračunalo u pravednost,“ i bio je nazvan „Gospodnjim prijateljom.“ (stihovi 21-23)

Sada se Jakov okreće dvama primjerima iz Starog saveza, pričama koje su njegovi jevrejski čitaoci dobro znali.

Važno je da ovaj stih čitamo u kontekstu. Jakovljeva poenta kroz cijeli ovaj odjeljak bila je da djela prirodno proizlaze iz spasonosne vjere. Njegovo učenje nadopunjuje Pavlovo u Efescima 2:8-10, gdje Pavle jasno kaže da smo spašeni vjerom Božjom milošću i da na kraju, neizbježno, činimo dobra djela koja je Bog oduvijek planirao za nas.

Neki vide kontradikciju između Pavla i Jakova u ovom i sledećim stihovima. Zbunjenost je razumljiva, ali u kontekstu svakog odlomka možemo vidjeti da nema takve greške. Pavle piše u Rimljanima 4:1-5 da je Abram opravdan vjerom, a ne djelima. Ovdje Jakov jasno navodi, u obliku pitanja, da je Abram opravdan djelima kada je poslušao Božji nalog da žrtvuje Isaka – sve do trenutka kada je Gospod rekao „stani“, u Postanju 22.

Međutim, kontekst je ključan. Sve Jakovljeve riječi koje vode do 21. stiha bile su o tome kako djela pokazuju spasonosnu vjeru. Pavle je koristio izraz „opravdati“ da opiše formalni proces kojim je Bog proglasio osobu pravednom. To je jasno iz konteksta njegovih drugih riječi. Jakov, u ovom odlomku, opisuje razliku između žive i mrtve

vjere. Jakov koristi izraz „opravdati“ da se odnosi na dokaz, u očima ljudi. Pavle i Jakov se ne protive jedan drugome; oni govore o dvije različite stvari.

Jakov ukazuje na Abramovu vjeru kao motivacionu snagu iza njegovih djela. Jakov će takođe pokazati da je Abramovo vjerovanje ono što mu je omogućilo da bude smatran pravednim. Njegova djela su bila dokaz te vjere, a time i dokaz njegovog spasenja.

Imati lažnu vjeru, onu koja je samo intelektualna ili pretvorna, rezultira time da osoba ne čini ono na što nas je Bog pozvao. Imati stvarnu, pouzdanu, spasonosnu vjeru rezultira time da vjernik sudjeluje u dobrim djelima.

Kao što se vidi u prethodnim stihovima, Jakovljeve riječi nadopunjuju Pavlovo učenje da smo spašeni vjerom Božjom milošću. I Jakov i Pavle se slažu da oni koji su spašeni vjerom neminovno završe čineći dobra djela. To dvoje, vjera i djela, ne mogu se odvojiti. Samo vjera kroz Hrista spašava, što Jakov nikada ne dovodi u pitanje. Međutim, spasonosna vjera je vrsta povjerenja koje rezultira dobrim djelima. Oni kojima nedostaju djela dokazuju da im nedostaje spasonosna vjera.

Jakov je naveo primjer Abramove poslušnosti Bogu. Na osnovu konteksta, Jakov se poziva na drugačiju vrstu „opravdanja“ od one koju Pavle koristi u odlomcima poput Rimljanima 4. Prema Jakovu, Abramova vjera ga je spasila, ali njegova djela su pokazala njegovu vjeru u Boga. Jakov to čini još jasnijim: Abramova poslušnost pokazala je njegovu aktivnu, radnu vjeru.

U stvari, njegova poslušnost je upotpunila ili „usavršila“ njegovu vjeru. Grčka riječ je *eteleiōthē*, što doslovno znači „izvršiti do kraja“ ili „dovršiti“. Kao što je Jakov govorio, prirodni rezultat spasonosne vjere su dobra djela. Djela ne uzrokuju spasonosnu vjeru, ali spasonosna vjera uzrokuje dobra djela. Oni koji imaju spasonosnu vjeru u Boga djelovaće na osnovu te vjere.

Bog mora nekoga smatrati „pravednim“ da bi bio u odnosu s Njim. Pavle i ostali novosavezni pisci jasno stavljaju do znanja da je

naša jedina nada da ćemo biti pravedni pred Bogom da vjerujemo u Hrista. To je „spasonosna vjera“ – pokorno, pokajničko povjerenje u Isusa Hrista. Kada izrazimo tu vjeru, Bog nam oprašta grijeh i daje nam zasluge za pravedan život koji je Isus živio dok je bio na zemlji. Nikakva dobra djela ne mogu to zaslužiti, niti se od nikoga traži takva nemoguća misija.

Ovdje u ovom proširenom odlomku, Jakov nas podsjeća da će oni koji su postali pravedni vjerom u Hrista nastaviti činiti dobra djela. Jakov takođe dodaje da je Abram nazvan Božjim prijateljem. Isus je takođe svoje učenike nazvao prijateljima (Jovan 15:15). Teško je zamisliti da smo Božji prijatelji, ali to je dostupno onima koji vjeruju u Hrista i, u vjeri, slušaju Oca koji nas voli.

Vidite da se čovjek djelima opravdava, a ne samo vjerom. (24. stih)

Djela nisu uslov za spasenje – ona su proizvod spasonosne vjere. U stihu 22, korišćena je grčka riječ *eteleiōthē* da objasni dobra djela kao „upotpunjenje“ ili prirodni krajnji rezultat spasonosne vjere. Jakov tvrdi da će svi oni koji se spasavaju vjerom Božjom milošću učestvovati u dobrim djelima.

U tom duhu Jakov piše da je osoba „opravdana“ djelima, a ne samo vjerom. U stihu 21, Jakov je koristio koncept „opravdanja“, koji neki vide kao kontradikciju Pavlovoj upotrebi „opravdanja“ u odlomcima kao što je Rimljanima 4. Ovdje je uobičajeno da čitalac pretpostavi kontradikciju s Rimljanima 3:28: „Naime, smatramo da se čovjek opravdava vjerom, bez djela Zakona.“

Međutim, važno je zapamtiti dvije stvari. Prvo, Jakov ne tvrdi da su djela uslov za spasenje. Cijeli njegov argument se odnosio na to kakva vrsta vjere zapravo spašava. On napada stav da se neko može spasiti vjerom koja nema djela. Više puta je izjavio da je takva vjera mrtva, beskorisna. On ne kaže da vjera nije sredstvo kojim primamo Božju milost; on kaže da takozvana „vjera“ koja ne rezultira nikakvim djelima nije istinska vjera. Vjera „bez djela“ ne može nikoga opravdati.

Druga stvar koju je važno zapamtiti je sledeća: Jakov je bio dosledan u podržavanju vjere kao neophodne za spasenje. To uključuje i njegov citat u stihu 23 da je Abram smatran pravednim jer je vjerovao u Boga.

Kontekst je ključ svakog proučavanja Biblije, a posebno za rješavanje prividnih kontradikcija. U Pavlovim spisima jasno je da on opisuje „opravdanje“ u smislu spasenja: biti proglašen pravednim od Boga, bez legalističkog zarađivanja spasenja, što je nemoguće. Jakov, prema ovom kontekstu, misli na „opravdanje“ u smislu dokaza za ljudska bića. Vjera spašava, kaže Jakov, ali „spasonosna vjera“ ne može biti puko intelektualno mišljenje koje ne proizvodi nikakva posledična djela.

Zar se nije i bludnica Rahava isto tako opravdala djelima, kad je primila uhode i izvela ih drugim putem? (25. stih)

Rahavina priča ispričana je u Jošui, 2. poglavlje. Bila je građanka Jerihona koja je čula priče o moćnom Izraelovom Bogu i vjerovala im: „...jer je Gospod, vaš Bog, Bog gore na nebesima i dolje na zemlji.“ (Jošua 2:11) Stoga, kada su se izraelski špijuni pojavili da se pripreme za bitku protiv Jerihona, Rahava ih je sakrila i pomogla im da pobjegnu. Zbog njenih postupaka, Gospod je poštediti Rahavu i njenu porodicu od uništenja koje je uslijedilo.

Važno je ne čitati u Bibliji nešto što autor zapravo ne kaže. Jakovljeva poenta nije da je Rahavino spasenje postignuto onim što je ona učinila. Cijeli kontekst njegove diskusije bio je saznanje kakva je to vjera koja zapravo spašava. Rahavini postupci otkrili su da je njena vjera u izraelskog Boga bila više od pukog mišljenja: to je bila iskrena, povjerljiva vjera. Jedno je tvrditi da vjeruje (Jakov 2:14) ili imati znanje (Jakov 2:19), ali Rahava je pokazala da ima pravu spasonosnu vjeru – ona je „bila opravdana“, kako Jakov ovdje koristi taj izraz – hrabro se pouzdajući u Boga Izraelaca. Ovo povjerenje je neizbježno dovelo do njenih dobrih djela. To je u savršenom skladu s drugim odlomcima Novog saveza kao što je Jevrejima 11:31: „Vjerom bludnica Rahava nije poginula zajedno s nepokornima, jer je

miroljubivo primila uhode.“

Iskrena vjera u Boga i dobra djela uvijek idu zajedno. Djela ne spašavaju, ali prirodno proizlaze iz legitimnog odnosa s Hristom.

Dakle, kao što je tijelo bez duha mrtvo, tako je i vjera bez djela mrtva. (26. stih)

Ovo nije posebno radikalna ideja, čak ni sa neduhovne tačke gledišta. Ako zaista vjerujemo da je Bog zaista Bog i da nas spasava kroz našu vjeru u Hrista, zašto ga ne bismo poslušali? Naša djela ne zaslužuju naše spasenje, ali ono što činimo dokazuje da li zaista imamo spasonosnu vjeru ili ne.

Jakov ovdje potkrepljuje poentu sa još jednom poslednjom ilustracijom. On pravi pametnu igru riječi, sličnu onoj koju Isus koristi u Jevanđelju po Jovanu 3. Jakov tvrdi da je vjera bez djela jednako mrtva kao i tijelo bez *pneumatosa*. Ovaj grčki izraz može značiti „vjetar“, što je eufemizam za disanje, ili može značiti „duh“, ili čak sa veliko „Duh“, što znači Duh sveti. Igra riječi je ključna za razumijevanje koliko je Jakov ozbiljan u vezi s implikacijama ovog učenja. Tijelo bez duha je mrtvo. Osoba bez „Duha“ je duhovno mrtva. Jakov povezuje nedostatak daha, nedostatak duha i prisustvo smrti s konceptom vjere bez djela.

Tijela koja ne dišu su mrtva. Na isti način, takozvana „vjera“ – bilo u obliku religije, porodičnog identiteta ili intelektualnog znanja – koja nije praćena dobrim djelima nije živa stvar. Mrtva je. Duhovne implikacije su jasne; vjera bez djela nije spasonosna vjera.

Dobra djela mogu imati mnogo oblika. U ovom poglavlju, Jakov je naglasio dobra djela hrišćana koji vole jedni druge kao što volimo sebe. Posebno je naglasio zadovoljavanje međusobnih fizičkih potreba. Takođe je naglasio poslušnost Bogu.

Jakovljevo učenje, uprkos svim debatama koje generiše, može se ukratko sažeti: spasavamo se vjerom, a spasonosna vjera proizvodi dobra djela. Oni kojima nedostaju djela dokazuju da im nedostaje spasonosna vjera.

3. Kontrola jezika i prava mudrost

Neka među vama ne bude mnogo učitelja, braćo moja, jer znate da će nam se strože suditi. (Jakov 3:1)

Ovdje Jakov ulazi u novi odlomak o kontroli naših riječi. Povezaće ovo s glavnom idejom drugog poglavlja. Ova tema je bila da spasonosna vjera u Boga uvijek vodi do toga da vjernik sudjeluje u dobrim djelima. Kao što Jakov primjećuje u ovom istom poglavlju, to ne znači savršenstvo (Jakov 3:2), ali znači da naša djela i riječi trebaju odražavati našu vjeru u Boga.

Međutim, Jakov počinje s upozorenjem o preuzimanju titule „učitelja“. Ne bi mnogi hrišćani trebali težiti da budu označeni kao učitelji, piše Jakov. Oni koji tvrde da su učitelji suočice se sa strožim sudom. Što više neko tvrdi da zna, to je odgovorniji za ono što radi s tim znanjem (Jovan 9:41).

Biblijski stručnjaci nagađaju da je Jakovljevo upozorenje bilo odgovor na problem s previše samozvanih učitelja u ranoj hrišćanskoj zajednici. Moguće je da su neki zaista mislili da su mudri, kada su još bili nezreli u svojoj vjeri. Takođe je moguće da su neki željeli poštovanje koje se ukazuje učiteljima, ali nisu imali ni duhovni dar poučavanja ni način života koji odražava istine hrišćanstva.

Jakov ne sugerise da niko ne bi trebao postati učitelj. To je vrlo potrebna uloga u zajednici, a Bog osnažuje određene pojedince da je ispune (1. Korinćanima 12:28; Rimljanima 12:7; Efescima 4:11). U zajednici, učitelji su namijenjeni da pomognu drugim hrišćanima da se Božja Riječ objasni. Posao učitelja, konkretno, nije da prorokuje ili otkriva nove istine od Boga. Umjesto toga, oni obavljaju posao uzimanja onoga što je otkriveno i olakšavanja razumijevanja i praćenja.

Kao što Jakov jasno daje do znanja, „učitelj“ nije uloga koju treba shvatiti olako. Učitelji će se suočiti sa strožim sudom. Biće odgovorni da žive po istini koju podučavaju, kao i da ne odvlače ljude

od Božje Riječi svojim vlastitim riječima. Što više osoba tvrdi da zna, to je više odgovorna za djelovanje u skladu s tim znanjem. I što više osoba tvrdi da ima autoritet da podučava, to će biti odgovornija za to kako vodi – ili zavarava – druge ljude. Ovo je ogromna odgovornost. Naše riječi mogu biti alarmantno opasne.

Jer svi često griješimo. Ako neko u riječima ne griješi, on je savršen čovjek, sposoban da zauzda i cijelo tijelo. (2 stih)

Uobičajeni prigovor na stav koji Jakov zauzima o vjeri i djelima uključuje koncept „savršenstva“. Sa svim Jakovljevim pričama o tome kako oni koji vjeruju Bogu čine dobra djela, lako je pogriješiti misleći da on kaže da hrišćani moraju biti savršeni. Neki pokušavaju odbaciti vezu između spasonosne vjere i dobrih djela tvrdeći da to vodi perfekcionizmu. To jest, neki tvrde da povezivanje djela sa spasonosnom vjerom znači da ako nastavimo griješiti, nismo zapravo obraćeni.

Ovaj stih jasno daje do znanja da Jakov uopšte ne zahtijeva savršenstvo. Poenta drugog poglavlja bila je da će pravi hrišćani sudjelovati u istinskim dobrim djelima u poslušnosti Bogu. Pa ipak, Jakov je potpuno svjestan da pogrešiva ljudska bića to nikada neće učiniti bez spoticanja. Jakov uključuje i sebe u ovu izjavu: svi se spotičemo na mnogo načina. To bi trebalo biti ohrabrujuće. Jedna borba hrišćanskog života je naša svijest o mnogim načinima na koje se nastavljamo spoticati. Saznanje da Jakov, kao i drugi novosavezni autori, nije bio savršen trebalo bi nam pomoći da se smirimo.

Međutim, Jakov takođe otkriva da je naš cilj prestati se spoticati, da u svakom trenutku imamo potpunu kontrolu nad sobom. Još nismo tamo, posebno kada su u pitanju naše riječi. Znak hrišćanina koji je dostigao savršenstvo ili zrelost potpune vjere je onaj koji nikada ne griješi u onome što govori ili kako to govori. Takav usavršeni vjernik nikada neće reći ništa neljubazno, štetno, sebično, ponosno, grubo ili manipulativno, posebno ne u teološkom smislu. Uvijek će govoriti samo riječi motivisane vjerom u Boga i ljubavlju.

Kada naučimo savršeno kontrolisati svoje riječi, imaćemo zrelu

kontrolu nad svakim dijelom sebe. Naučićemo držati pod kontrolom cijelo svoje tijelo. Ovo je plemenit cilj kojem treba težiti, slično kao sportista koji teži da nikada ne promaši šut na gol. Pa ipak, kako i Jakov i ostatak Novog saveza jasno pokazuju, nikada nećemo postići takvu vrstu savršenstva s ove strane neba (1. Jovanova 1:10; Rimljanima 7:21-25). Perfekcionizam je opasna nauka i vodi ili u fanatizam ili u očaj.

Kad stavimo uzde u usta konjima da bi nam oni bili pokorni, tada upravljamo i cijelim njihovim tijelom. (3. stih)

Jakov ukazuje na konje kao prirodni primjer. Konji su velike, snažne životinje. Ipak, mogu se kontrolisati s malim komadom metala i nekoliko kožnih remena. To se naziva uzda: šipka koja se postavlja iza konjskih zuba, naslanjajući se na meka tkiva u stražnjem dijelu usta. To daje jahaču mogućnost da stvori pritisak na životinju, pa čak i bol, ako se grubo koristi. S uzdom u konjskim ustima, jahač je u stanju kontrolisati cijelu životinju, natjerati je da posluša, usmjeriti je kamo god jahač želi ići.

Jakovljeva poenta kada govori o konjskoj uzdi je da se velika, snažna životinja može savladati i kontrolisati nečim vrlo malim. Moć uzde nije u njenoj veličini, već u njenoj efikasnosti. Jakov će brzo otkriti da nemamo istu kontrolu nad vlastitim riječima kao što imamo nad konjima. I, u sledećim stihovima, nastaviće pokazivati da moć jezika nije povezana s njegovom veličinom.

Čak i lađe kormilar usmjerava kuda hoće pomoću malog kormila, iako su velike, i silni ih vjetrovi gone. (4. stih)

Jakov ističe da samo zato što je jezik malen ne znači da je slab. U stvari, on donosi tri analogije kako bi pokazao kako nešto malo može biti moćno. Drugi sloj Jakovljevog učenja je da će učenje kontrole određenih aspekata naših života, nužno, dovesti do kontrole nad svim ostalima.

Jakov ukazuje na velike brodove na moru. Snaga iza tih brodova u Jakovljevo doba bio je jak vjetar, ali niko ne može kontrolisati vjetar. Drveni jedrenjaci puni tereta mogli su težiti hiljade kilograma.

Ipak, kormilar bi mogao mijenjati kretanje i najvećeg broda koristeći samo relativno mali komad drveta: kormilo. Kormilo je daska nalik veslu koja se koristi za upravljanje brodom.

Isto tako, jezik je mali ud, a hvali se velikim stvarima. Gle, i malo vatre zapali veliku šumu! A i jezik je vatra. Jezik je svijet zla među udovima, jer prlja cijelo tijelo i uništava čovjeku cijeli život i spaljuje poput gehene ognjene. (stihovi 5-6)

Jakov nastavlja praviti poređenja između jezika – riječi koje izgovaramo – i drugih relativno malih stvari koje posjeduju veliku moć. To je vrlo mali organ u tijelu koji se hvali velikim stvarima. U ovom konkretnom slučaju, Jakov ne ukazuje posebno na način na koji možemo koristiti svoje riječi da se hvalimo. Umjesto toga, on misli da naši sitni jezici imaju sposobnost da postignu ogromne rezultate. Onaj ko kontroliše uzdu kontroliše cijelog konja. Onaj ko ovlada kormilom upravlja cijelim brodom. Čovjek koji nauči kontrolisati svoj jezik steći će samokontrolu nad cijelim svojim tijelom.

Činjenica da je jezik moćan ne znači da je sve što radi pozitivno. Da bi naglasio ovu poentu, Jakov koristi dramatičan primjer. Sitna iskra može zapaliti cijelu šumu. U ovoj analogiji, iskra nije nešto što se koristi za uspostavljanje kontrole. Umjesto toga, to je mala stvar koja utiče na okolinu oko sebe. To vodi do velikog haosa i uništenja. Poput jezika, iskra se može pohvaliti velikim stvarima. Pa ipak, u slučaju iskre u šumi, „velike stvari“ su često pretežno negativne.

Jakov opisuje sam jezik kao vatru, što znači da može spaliti sve čega se dotaknemo svojim riječima. Ovo je dobra perspektiva koju treba imati na umu prije nego što upotrijebimo svoje riječi na ili protiv druge osobe.

Jakov takođe opisuje jezik kao „svijet zla ili nepravde“. U našem prirodnom, grešnom stanju, naše riječi ne postaju samo povremeno loše. One dolaze iz mjesta koje je potpuno loše u svakom pogledu. Jezik nije samo jedna trula jabuka u bačvi. To je ud koji kvari sve ostale djelove našeg tijela. Nekontrolisan jezik odgovoran je za paljenje toka naših života, za spaljivanje svega na tom putu.

Ali naši jezici ne gore vlastitom vatrom. Ta vatra bezobzirnog uništenja nije nastala od nas. Naši jezici, piše Jakov, sami su zapaljeni „gehenom ognjenom“. Riječ „gehena“ ovdje potiče od grčkog naziva Doline Henom. Ovo je bilo dobro poznato mjesto odmah izvan Jerusalima. Dolina Henom se u prošlosti koristila za ljudske žrtve. U vrijeme Isusove zemaljske službe, bila je to stalno goruća hrpa smeća. Budući da je bila povezana sa smećem, odbacivanjem, zlom, uništenjem i vatrom, ova Dolina Henom se često prikazivala kao slika Božjeg suda ognjem nad grijehom.

Pa šta sve ovo znači? Naši jezici – riječi koje izgovaramo njima u nedostatku samokontrole – su snažno zli i destruktivni. To nije mali problem. Ukorišten je u temeljnim duhovnim problemima koje svi ljudi imaju: ponosu i nedostatku samokontrole. U prethodnim poglavljima, Jakov je istakao kako nečiji postupci dokazuju stvarnost njegovih uvjerenja. Ovdje Jakov jasno daje do znanja da način na koji koristimo svoje jezike otkriva našu pravu prirodu. Kao pali ljudi, naša priroda je grešna i destruktivna. Moramo se promijeniti.

Jer svaka vrsta divljih životinja i ptica, gmizavih i morskih stvorenja, može se ukrotiti i ljudski rod ih je ukrotio. Ali jezik niko od ljudi ne može ukrotiti. On je neobuzdano zlo, puno smrtonosnog otrova. (stihovi 7-8)

Ovdje Jakov ističe teškoću u kroćenju jezika koristeći ono što bismo danas nazvali argumentom „čovjeka u svemiru“. Ovdje odgovaramo na neka ljudska ograničenja osvrćući se na nevjerovatna dostignuća nauke. Zatim se postavljaju pitanja poput: „Zašto možemo poslati čovjeka u svemir, ali ne možemo izliječiti prehladu?“ Ili: „Zašto možemo poslati čovjeka u svemir, ali ne možemo natjerati vozove da saobraćaju na vrijeme?“

Jakov se, naravno, ne poziva na put u svemir, ali koristi istu logičku formu. Ovdje ukazuje na primjere nevjerovatnih ljudskih dostignuća, posebno kada je u pitanju kontrola. Čak i u vrijeme kada je Jakov pisao, ljudska bića su naučila da ukrote (figurativno) svaku vrstu životinja i ptica, gmizavaca i morskih stvorenja. Ovaj stih

odražava Božji nalog u Postanju 1:28: „Budite dominantni nad morskim ribama, nad letećim stvorenjima po nebu i nad svim stvorenjima što se miču po zemlji.“

Zaista je izvanredno gledati kako dobro dresirane životinje slušaju, izvode radnje i služe svojim ljudskim trenerima. Možemo ukrotiti sva ova stvorenja, tvrdi Jakov, ali ne možemo ukrotiti jezik. Zašto? Iz istog razloga ne možemo izliječiti običnu prehladu ili natjerati vozove da voze na vrijeme: te stvari su zapravo mnogo teže čak i od puta u svemir, iz svojih vlastitih razloga.

Jakov piše da nijedno ljudsko biće ne može ukrotiti svoj vlastiti jezik. Ne možemo kontrolisati riječi koje izlaze iz naših usta. To nije sposobnost koju ljudska bića posjeduju u vlastitoj moći. Naši jezici su moćniji od nas. Oni nas kontrolišu baš kao što uzde vode konja ili kormilo upravlja ogromnim brodom.

Prema Jakovu, jezik – naše riječi i način na koji ih koristimo – nije samo neukrotiv. To je neobuzdano zlo. Grčka riječ koju Jakov koristi za „neobuzdan“ izvedena je od riječi *akastatos*. Ova riječ takođe znači „nestabilan“ i ista je korijenska riječ koja se koristi za „nestabilnog“ čovjeka u Jakovu 1:8. Naši jezici, instrument naših moćnih riječi, mašu okolo, udarajući bez fokusa ili jasne namjere. A kada udare, puni su smrtonosnog otrova.

U svom opisu naših jezika, načina na koji koristimo riječi, Jakov ostavlja malo prostora za utjehu. Čak i kada koristimo riječi u dobre svrhe, vrlo lako bismo ih mogli upotrijebiti za štetu u sledećem trenutku. Naši jezici su nekontrolisani, moćni, zli i štetni.

Njegova karakterizacija je još više uznemirujuća jer Jakov ne sugerije da su naši stvarni jezici – mišići u našim ustima – sami po sebi opsjednuti zlom. Ovo je poenta koju će Jakov razjasniti u sledećim stihovima. Slažući se s Isusom, Jakov bi rekao da „iz suviška srca [naša] usta govore“ (Luka 6:45). Kao što naša djela otkrivaju našu vjeru, naše riječi otkrivaju naša srca. Ne možemo sami ukrotiti svoje jezike, jer ne možemo sami promijeniti svoju grešnu prirodu.

Njime blagosiljamo Gospoda, Oca, ali njime i proklinjemo ljude

koji su stvoreni „slični Bogu.“ Iz istih usta izlazi i blagoslov i prokletstvo. Ne treba tako da bude, braćo moja. (stihovi 9-10)

Jakov sada ukazuje na dva suprotna načina na koje koristimo svoje jezike.

Prvo, možemo koristiti svoje riječi da blagoslovimo ili slavimo našeg Gospoda i Oca. Nakon Jakovljevog opisa zlih, neukrotivih, nestabilnih jezika do ove tačke, šokantno je zamisliti da takva osoba koristi svoje riječi da blagoslovi Boga. Možda smo zamišljali da Jakov opisuje nereligiozne ljude ili loše ljude. Ili, kako bismo voljeli misliti, on opisuje „druge“ ljude – ne nas, i ne hrišćane. Ali, ne, Jakov opisuje jezike ljudskih obožavaoca jedinog istinskog Boga. On opisuje slabost čak i kod hrišćana. To čini njegov sledeći primjer još uvjerljivijim.

Mi takođe koristimo svoje riječi da proklinjemo ljude. Riječ „proklinjanje“ ovdje je *katarometa* na grčkom, i ovaj termin je vrlo specifičan. Ne odnosi se na upotrebu grubog ili „prljavog“ jezika, iako je to dio načina na koji možemo zloupotrebljavati svoje jezike. U klasičnom smislu, „proklinjati“ drugu osobu znači osuditi je. To znači željeti da bude odsječena od blagoslova. Uopšteno, ova vrsta „proklinjanja“ je želja da zlo uđe u nečiji život. U smislu u kojem to Jakov ovdje misli, možemo nekoga proklinjati raznim riječima.

Toliko je uobičajena ljudska stvar „proklinjati“ drugu osobu da to obično odbacujemo kao nešto ne tako važno. „Štapovi i kamenje mogu mi slomiti kosti, ali riječi me nikada ne mogu povrijediti“ je uobičajena engleska poslovice. Ipak, Jakov objašnjava zašto je uvredljiv govor toliko važan: proklinjemo biće stvoreno na sliku Božju!

Ovo je drugi put u ovom poglavlju da se Jakov osvrće na naše stvaranje od strane Boga, opisano u Postanju 1 (Jakov 3:7). Njegovi argumenti o tome kako koristimo svoje riječi ukorijenjeni su u temeljima samog stvaranja. Njegova glavna poenta je sledeća: koristimo svoje riječi da blagoslovimo svog Stvoritelja, a zatim da prokunemo Njegovo stvorenje. To nema smisla. To otkriva neukrotivu, zlu prirodu naših jezika.

Ova suprotna upotreba riječi nema smisla. Preciznije, ne bi trebalo biti tako. Blagoslov i proklinjanje ne bi trebali dolaziti iz istih usta.

Moramo uzeti u obzir da Jakov govori „braći“. On govori drugim vjernicima u Isusa Hrista. Ovo nije samo problem za „druge“ ljude ili za neobraćene ljude. Ljudi koji vjeruju Bogu možda još uvijek uče da se oslanjaju na Njegovu moć da kontroliše riječi koje govore i ne govore. U stvari, Isus je rekao svojim učenicima da blagosiljaju one koji ih proklinju (Luka 6:28). Pavle je ponovio taj uput (Rimljanima 12:14).

Međutim, jasno je da nećemo postići kontrolu nad svojim riječima vlastitom snagom. Trebaće nam Božja pomoć.

Zar iz istog izvora izvire i slatka i gorka voda? (11. stih)

Nije stvar samo u tome da „ne bismo trebali“ koristiti svoje riječi i za blagoslov i za zlo. Radi se o tome da je to kontradiktorno. To je sukob s prirodom na koju bismo se trebali oslanjati kao obraćeni, novo rođeni vjernici. Jakov to ilustruje primjerom izvora. Nigdje u prirodi nećete naći mješavinu slane i slatke vode koja izvire iz zemlje. To se jednostavno ne događa. Slana i slatka voda dolaze iz dva potpuno različita izvora – baš kao što riječi blagoslova i riječi prokletstva dolaze iz dvije potpuno različite prirode.

Na isti način, jedna usta ne bi trebala izlivati i blagoslov i prokletstvo. Činjenica da naša usta rade upravo to dokaz je da smo duboko oštećeni grijehom.

Braćo moja, može li smokva roditi masline ili loza smokve? Tako ni od slane vode ne može nastati slatka voda. (12. stih)

Ovdje, u ovom stihu, Jakov daje još primjera: nijedna smokva ne rađa masline. Nijedna maslina ne rađa smokve. Niti biste očekivali da umočite čašu u okean (ili „slani ribnjak“) i izvučete slatku vodu.

Zanimljivo je da Jakov prestaje govoriti o jeziku nakon ovog stiha. Njegova promjena teme djeluje pomalo naglo i ne daje eksplisitne upute o tome kako riješiti problem. Umjesto toga, Jakov očekuje da njegovi čitaoci shvate njegovu širu temu: oni koji vjeruju

Bogu počinju se mijenjati, donositi drugačije odluke u svojim životima. Daleko smo od toga da živimo kao da u potpunosti vjerujemo Bogu; naša vjera je daleko od savršenstva. Ali kako rastemo u svom povjerenju u Oca, iz nas će početi teći različita djela, uključujući i vrste riječi koje izgovaramo.

Ko je među vama mudar i razborit? Neka svojim uzornim ponašanjem pokaže svoja djela s blagošću koja je svojstvena mudrosti. (13. stih)

Šta je mudrost? U novom odjeljku koji počinje ovim stihom, Jakov će pokazati da način na koji svaka osoba odgovori na to pitanje zavisi od toga da li je njen fokus ograničen na ovaj život ili uključuje vječnost s Bogom. On počinje provokativnim pitanjem. Ovaj test odmah dovodi u pitanje naš lični ponos: „Ko je među vama mudar i razborit?“

Jakov koristi dvije različite grčke riječi, sa dva različita značenja. „Razumijevanje“ dolazi od grčke riječi *epistēmōn*, koja se fokusira na intelekt i činjenično znanje. „Mudrost“, na koju će se Jakov više fokusirati u ovom odlomku, potiče od grčke riječi *sofos*. Ovaj termin je više povezan sa praktičnom, stvarnom upotrebom moralnog rasuđivanja. To ne znači da je intelekt nevažan, ali Jakovljeva primarna poenta u ovom pismu je o tome šta radimo. Kao rezultat toga, prirodno je da se on više oslanja na primijenjeni aspekt „mudrosti“.

Oni sa nekom biblijskom obukom ili višim statusom u vjerskoj zajednici biće u iskušenju da sebe smatraju kvalifikovanim kao „mudri“. Oni koji se osjećaju neadekvatno u duhovnim stvarima mogu se nadati da neće biti primijećeni. Međutim, Jakovljev odgovor na vlastito pitanje dolazi kao iznenađenje. Kao ljudska bića, skloni smo mjeriti mudrost kao posjedovanje svih tačnih odgovora na teška pitanja. Umjesto toga, Jakov sugerise da je mudrost ono što mudrost čini. On ponavlja ono što je napisao o vjeri i dobrim djelima u 2. poglavlju: „Pokazaću ti svoju vjeru svojim dobrim djelima.“

Zaista mudra osoba će pokazati poniznost mudrosti svojim dobrim djelima. Pravi test Božje vrste mudrosti je dobro proživljen

život, život proveden čineći dobra djela za druge. Kao što knjiga mudrih Izreka više puta jasno pokazuje, poniznost je bitna komponenta mudrog života (Izreke 1:5-8). Bez da sebe stavimo po strani, ne možemo se nadati da ćemo postati mudre sluge kakve nas je Bog pozvao da budemo.

Ali ako u srcu gajite gorku ljubomoru i svadljivost, ne hvalite se i ne lažite protiv istine. (14. stih)

Jakov sada upozorava svoje čitaoce da ne lažu sami sebe. Osoba ne bi trebala pretpostavljati da je „mudra“ ako u svom srcu nosi gorku zavist i sebičnu ambiciju. I svakako se ne smije time hvaliti.

Ovo postavlja opravdano pitanje: zašto bi se iko hvalio time što ga obuzimaju zavist i sebična ambicija? Razmislite o savjetima o karijeri i motivaciji koje čujemo svaki dan. Tipični „životni trener“ će vam reći da se osvrnete oko sebe, odlučite šta želite od života i napravite plan kako to postići. Ideja je da je uspješna osoba ona koja zna šta želi i na kraju to i dobije. To je dovoljno uobičajen pristup da većini nas izgleda prirodno.

Problem je, naravno, što je takav pristup životu obično izgrađen na zavisti: „Želim ono što oni imaju.“ To implicira da postoji korist od sebične ambicije: „Učiniću sve što je potrebno da to dobijem za sebe.“ Jakov će u nastavku opisati karakteristike te vrste takozvane mudrosti.

Većina pisaca Novog saveza upozorava na ovaj svjetovni pristup životu. Razmišljanje na tako kratkovid način u suprotnosti je sa životom koji Bog poziva svoj narod da slijedi. Apostol Jovan je definisao ovu svjetovnu mudrost kao „želje [ili požude] tijela i želje očiju i ponos života“ (1. Jovanova 2:16).

To nije mudrost koja dolazi odozgo, nego zemaljska, tjelesna, demonska. (15. stih)

Poenta nije u tome da svi ljudi koji pokušavaju poboljšati sebe ili biti uspješni čine nešto opako zlo. Problem je u svjetskim definicijama mudrosti i uspjeha. Iskrivljeni, nebiblijski stavovi prema ovome su normalni našim ušima. Kao rezultat toga, obično se divimo

onima koji su slijedili taj put do velikog bogatstva, velikog zadovoljstva ili visokog statusa.

Jakov nas želi probuditi. Taj svjetovni pristup životu nije prava mudrost, piše on. To nije Božja mudrost, to nije nebeska mudrost. U stvari, to nam se čini normalnim samo zato što je „zemaljsko, neduhovno i demonsko“ – kompatibilno sa palom ljudskom prirodom. Drugim riječima, ova „mudrost“ nam ne može pomoći izvan granica naših kratkih, fizičkih života. A njeno porijeklo je Đavo.

Ova lažna mudrost obećava da će nam dati sve želje naših srca.

Jer gdje su ljubomora i svadljivost, tamo je nered i svaka vrsta zla. (16. stih)

Svjetska definicija uspjeha je dobiti od života sve što želite. Prema ovom stavu, svaka osoba treba da se osvrne oko sebe i odluči šta će je usrećiti – zadovoljstvo, novac, moć – a zatim da napravi plan kako da to postigne. Šta god da je potrebno da bi se postigao taj rezultat, vrijedi toga, prema mudrosti svijeta. Problem je što ova mudrost radi na motoru ljudske zavisti i sebičnih ambicija. Jakov je jasno stavio do znanja da takva takozvana mudrost nije Božja mudrost.

Svjetovnost, ova lažna mudrost, obećava da će nam dati želje naših srca. Umjesto toga, ispunjava naša srca zavišću i pohlepom. Nikada nismo zaista zadovoljni, jer učimo da stalno žudimo za onim što drugi imaju, a mi nemamo. I ispunjava naša srca sebičnom ambicijom da učinimo sve što je potrebno da bismo dobili ono što želimo. Jakov ističe da je rezultat toga što se svi fokusiraju na sebe i rade za sebe nered. Milijarde ličnih planova se međusobno takmiče, stvarajući oblik haosa koji nam se svima čini i normalnim i iscrpljujućim.

Drugi rezultat svjetovne mudrosti je svaka zla ili podla praksa. Zašto? Naša sebična ambicija će na kraju zahtijevati da povrijedimo nekog drugog kako bismo dobili ono što želimo. To nas podstiče da tražimo izgovore za svoju sebičnost. Čini nas tvrdim i otpornim na ispravku. Naši standardi za ono što je prihvatljivo na kraju će morati biti kompromitovani kako bismo nastavili dalje i gore, radeći pod svjetskim sistemom.

Kada svi žive prema ovoj svjetovnoj mudrosti, bol i uništenje postaju norma. Samopožrtvovanje za dobrobit drugih postaje rijedak izuzetak. Razmotrite klasični sažetak evolucije prirodnom selekcijom: „priroda, crvena u zubima i kandžama.“ Ako je lično postignuće najvažniji cilj, sve vrste nemorala su implicitno na stolu.

Ali mudrost odozgo je najprije čista, zatim miroljubiva, razumna, spremna da posluša, puna milosrđa i dobrih plodova, nepristrana, nelicemjerna. (17. stih)

Jakov opisuje karakteristike mudrosti s neba. Ovo je Božja mudrost. Ovo je mudrost onih koji vjeruju da će Bog osigurati sve što im je stvarno potrebno, da će im nastaviti davati svaki dobri dar (Jakov 1:17) i da će ispuniti svaku želju njihovih srca za vječnost s Njim na nebu. Kao rezultat toga, ovi vjernici dragovoljno žrtvuju prilike za „sve više i više“ novca, zadovoljstva i moći. Umjesto toga, oni koji se pouzdaju u Boga stavljaju se na raspolaganje da služe potrebama drugih.

Rezultat podložnosti Bogu je vrlo drugačiji od sebične, svjetovne ambicije. Jakov opisuje božansku mudrost kao „čistu“, prevedeno s grčke riječi *hagnē*. Ovo znači „nepodijeljen, čedan ili čist“. Ova vrsta mudrosti je profinjena i usmjerena na tačno jednu stvar: ono na što nas je Bog pozvao.

Božja mudrost je miroljubiva, stavljajući veliku vrijednost na ublažavanje sukoba. Njegova mudrost je blaga ili obzirna, nije spremna za borbu, već spremna za služenje. Ova mudrost je razumna ili pokorna, spremna da vidi stvari iz druge perspektive. Prava mudrost je puna milosrđa i svih dobrih stvari koje proizilaze iz ovakvog načina života. Ova mudrost je nepristrasna, ne pokazuje favorizovanje o kojem je Jakov govorio u drugom poglavlju. Ova mudrost je iskrena, bez potrebe da bilo šta lažira da bi se dobilo ono što se želi od drugih ljudi.

Nevjerovatno je koliko život postaje lakši i ugodniji kada hrišćanin odustane od zahtjeva da po svaku cijenu dobije ono što želi. Bez tog plana, sve je manje potrebe za sukobima. Ipak, jedini način da se

odrekamo tog plana je da vjerujemo da nam naš dobri Bog pruža sve što nam je zaista potrebno u svakom trenutku. Drugim riječima, hrišćanin shvata ovaj život kao pripremu za vječni život, ispunjen pravim vrijednostima koje nastoji primijeniti ovdje i sada.

A plod pravednosti sije se u miru i ubraće ga oni koji mir tvore.
(18. stih)

Jakov zaključuje svoju misao iz prethodnog stiha prekrasnom slikom riječi. Zamislite polja puna i spremna za žetvu. Usjev ovog polja je pravednost, dobrota i sve što bi oni koji pripadaju Bogu željeli vidjeti u svijetu.

Kako je to došlo tamo? Usjev su posijali oni koji stvaraju mir. Jakov uzdiže ulogu mirotvoraca: onih koji su posvećeni mirnom životu u punom povjerenju da im Bog pruža sve. To su vjernici koji znaju da Bog zadovoljava svaku potrebu, dajući mnoge dobre darove. Takvi ljudi ne osjećaju potrebu da se bore protiv drugih za ono što im je potrebno. Njihov miroljubiv način života vodi do polja pravednih izbora.

To je rezultat života po nebeskoj mudrosti.

4. Borba suprotstavljenih sistema vrijednosti

Otkuda ratovi i borbe među vama? Zar ne dolaze od vaših sebičnih želja koje se sukobljavaju u vašim udovima? Želite, a nemate. Ubijate i žudite, a ne možete postići to što želite. Borite se i ratujete. Nemate jer ne tražite od Boga. Tražite, a ne dobijate, jer sa zlom namjerom tražite, da to potrošite na svoje sebične želje. (Jakov 4:1-3)

Iako ovaj stih započinje novo poglavlje, Jakov nastavlja jedan tok misli iz 3. poglavlja gdje je upravo uporedio rezultate življenja po mudrosti neba s rezultatima življenja po mudrosti svijeta.

Mudrost svijeta kaže da su ljudska bića odgovorna da identifikuju šta žele od života i da naprave plan da to dobiju po svaku cijenu. Ovo je postala toliko „normalna“ perspektiva da čak ni hrišćani možda ne vide ništa abnormalno u tome. Većini nas to čak zvuči prihvatljivo. Problem s ovim stavom je što fokus naših života stavljamo na nas same. Uspjeh, prema svijetu, definisan je time da li dobijamo ono što želimo od života. Svjetovnost je vođena zavišću – „želim to“ – i sebičnom ambicijom – „učiniću sve što je potrebno da to dobijem.“

U Jakovu 3:15-16 navedeno je da je ova mudrost zemaljska, ne-duhovna i demonska, što vodi do nereda i svih vrsta zlih praksi. Sada on kori svoje čitaoce, koji, iako su hrišćani, nastavljaju živjeti po iskrivljenoj svjetovnoj mudrosti. Očigledno je da je zajednica kojoj je Jakov pisao bila u sukobu. On retorički pita šta uzrokuje njihove sukobe i svađe. Vjerovatno bi bili u iskušenju da odgovore na to pitanje pokazujući na svoje protivnike. Jakov im neće dozvoliti da se izvuku s tim. Umjesto toga, koristeći drugo pitanje, on kaže da je njihov sukob vođen strastima ili željama koje se bore u njima. Baš kao i nevjernici, ovi hrišćani su odlučili da nisu spremni odustati od onoga što žele. Nisu bili spremni vjerovati Bogu da će im osigurati dobro (Jakov 1:7) u Njegovo vrijeme. Vođeni zavišću i sebičnom

ambicijom, željeli su „pobijediti“.

Vođeni gorkom zavišću da dobiju ono što žele i dubokom ambicijom da služe sebi, ljudi nastavljaju ubijati, svađati se i tući. Ovo nije nužno direktna optužba za ubistvo ili haos. Glavna poenta Jakovljevih riječi su posledice do kojih vodi svjetovna mudrost. Kontekst je ovdje svakako širi od problema koje je imala hrišćanska zajednica koju je vodio Jakov. Čini se da odražava šire stanje u jevrejskom društvu tog vremena.

U srži problema je njihov odgovor na to što ne dobijaju ono što žele od života. U onim trenucima kada shvatimo da je ono što želimo još uvijek izvan našeg dosega, uvijek imamo izbor. Svjetska mudrost nam govori da žrtvujemo sve da bismo dobili ono što želimo, uključujući i dobrobit drugih. Svijet će nam reći da se borimo, da grebemo, da ranjavamo, ako je to potrebno. Vođeni zavišću zbog onoga što žele, ljudi su frustrirani kada ostanu bez očekivanog rezultata. Zato se bore.

Jakov identifikuje njihov korijen problema: ovi deklarativni vjernici u Boga odbili su vjerovati da će im On pružiti ono što im je stvarno potrebno. Odbili su čak i tražiti od Boga ono što žele. Bog bi, na kraju krajeva, mogao reći ne. Nisu bili spremni vjerovati da ako im Bog to ne da, to je nešto bez čega mogu živjeti za sada. Radije bi povrijedili nekog drugog pokušavajući to sami sebi osigurati.

Jakov otkriva da kada su tražili od Boga ono što su željeli, jednostavno su pokušavali manipulirati Njim. Njihove molitve nisu bile zapravo traženje, već pokušaj da natjeraju Boga da služi njihovim sebičnim željama. Nisu se uzdali u Oca koji ih je volio i želio im pružiti ono što je zaista najbolje za njih. Umjesto toga, pokušavali su uključiti Boga u svoj svjetovni pristup kako bi dobili ono što su željeli.

Bog koji nas voli neće dozvoliti da bude korišten u službi zadovoljenja sebičnih želja. On želi da mu donosimo svoje molbe s duhom poniznosti i povjerenja. Želi da mu vjerujemo, dopuštajući mu da nam da dobro koje ima za nas kao dar i u svoje savršeno vrijeme.

Ovdje se obično dešava gotovo neprimjetna prekretnica u životima nezadovoljnih „vjernika“ koji se okreću od Boga svojim svjetovnim željama, koje će im ispuniti Sotona, dok oni formalno i dalje mogu ili žele vjerovati da to dolazi od Boga.

Preljubnici i preljubnice, zar ne znate da je prijateljstvo sa svijetom neprijateljstvo s Bogom? Ko god, dakle, želi da bude prijatelj svijetu, postaje Božji neprijatelj. (4. stih)

Mudrost svijeta kaže da, da bismo bili uspješni, moramo učiniti sve što je potrebno da bismo dobili ono što želimo od života. Moramo se sami brinuti za sebe; niko drugi to neće učiniti. Moramo biti spremni boriti se za ono što želimo.

Nebeska mudrost nas poziva na sasvim drugačiji pristup: hrišćani bi trebali vjerovati Bogu da će nam pružiti sve dobro koje nam je stvarno potrebno i da je ovaj kratki prolazni život samo priprema za budući vječni.

Budući da Jakovljevi čitaoci nisu bili voljni vjerovati Bogu na ovaj način, on ih sada naziva „preljubicama“. Izvorni grčki koristi žensku terminologiju, što odražava druge biblijske metafore o iskušenju da se odvojimo od Boga (Izreke 2:16; Isaija 1:21). Ipak, jasno je da Jakov ne izdvaja žene – rod nije poenta pouke – zbog čega mnogi prevodi koriste širi jezik. On izjednačava njihov izbor da nastave slijediti svjetovnu mudrost s grijehom supružnika koji ima polne odnose izvan braka. Duhovno govoreći, ovi hrišćani varaju Boga sa svijetom.

Jakov kaže nešto što bi nam trebalo biti očigledno, ali nije: ne možemo biti prijatelji i sa svijetom i s Bogom. Još gore, svako ko nastavi biti prijatelj sa svijetom živi kao Božji neprijatelj. Važno je razumjeti šta Jakov ovdje ne govori: on ne kaže da hrišćani nikada ne bi trebali biti prijatelji s nehrišćanima. Niti kaže da hrišćani nikada ne bi trebali stupati u kontakt s njihovom kulturom ili s ljudima koje susreću. To nije ono o čemu se radi u ovom odlomku.

Jakov je jasan: hrišćani koji odluče nastaviti živjeti prema mudrosti svijeta, vođeni zavišću i ambicijom, tražeći ono što žele

iznad svega, ne žive kao Božji prijatelji. Oni žive u preljubi kao Božji neprijatelji, jer su se srodili sa satanističkim sistemom lažnih vrijednosti. Ishod je obično otpad od Boga, pod ovim ili onim izgovorima. Jer niko ne može dva gospodara služiti.

Mislite li da Pismo uzalud kaže da duh koji nastava u nama žudi za zavišću? (5. stih)

Sada Jakov postavlja još jedno retoričko pitanje kako bi istaknuo poentu. Biblijski stručnjaci primjećuju da je ovo jedan od najtežih stihova za prevođenje u cijelom Novom savezu. To se odražava u različitim prevodima, koji ga bilježe sasvim različito. To nije zbog zabune oko samih riječi, već zbog pitanja o perspektivi iz koje Jakov govori. Ovo pitanje prevoda ima veze s tim kako čitamo originalni grčki tekst.

Najvjerojatnija mogućnost je da Jakov misli da duh koji je Bog dao da nastava u nama – naš ljudski duh – ima tendenciju da postane intenzivno zavidan. Naravno uzrok toga je naša pala ljudska priroda koja teži sebičnosti.

Sveto pismo na nekoliko mjesta sadrži ideje o ljudskoj zavisti, kao Psalam 37:1 koji opominje vjernike da ne zavide grešnicima, u smislu povoda za stvarima koje oni smatraju vrijednim i načina na koji dolaze do toga. Psalam 73 razvija tu temu kao iskušenje za pripadnika Božjeg naroda koji se osjeća uskraćen u odnosu na ono što se čini da posjeduju hvalisavci i loši ljudi. Izreke 23:7 pozivaju: „Neka srce tvoje ne zavidi grešnicima...“, kao i 24:1: „Ne zavidi zlim ljudima i ne želi da budeš s njima“ ili 24:19: „Ne gnjevi se zbog onih koji čine zlo. Ne zavidi zlim ljudima.“ Solomon takođe primjećuje: „I vidio sam da sav trud i sav uspjeh u poslu izaziva suparništvo među ljudima. I to je taština i trčanje za vjetrom.“ (Propovjednik 4:4)

Međutim, blagodat koju Bog daje veća je od naše zavisti. Zato Pismo kaže: „Bog se suprotstavlja oholima, a blagodat pokazuje poniznima.“ (6. stih)

Sada Jakov nudi utjehu. Čak i ako smo živjeli na ovaj način, nismo izvan domašaja Božje blagodati. Ova blagodat je data svima koji

se pouzdaju u Hrista. Naš grijeh je ozbiljan, razoran i zao, ali Božja blagodat je veća od toga. On oprašta našu grešnost u Hristu i nastavlja nam davati dobro koje nismo zaslužili.

Jakov parafrazira Psalam 138:6 ili možda Izreke 3:34. Ovo se odnosi na jednostavnu, ali snažnu ideju: Bog se protivi oholima. Naše odbijanje da vjerujemo Bogu da će nam osigurati ono što nam treba, ono što On želi za nas, a naše insistiranje da sami dobijemo ono što želimo je čin ponosa. Pokušavamo biti bog vlastitih života. To je upravo zamisao na koju je došao Lucifer kroz razvoj svoje oholosti na Nebu. I to je „implantirano“ u ljudski rod nakon Pada.

Umjesto toga, Bog nas poziva da se ponizimo i primimo blagodat od Njega. Poziva nas da se pokajemo za grijeh oslanjanja na sebe i zahtijevanja onoga što želimo i da se predamo Njemu, primajući sa zahvalnošću sve dobro koje On odluči dati nam i sve prividno dobro koje odluči uskratiti.

Bog nas poziva nazad na miran, vjeran put povjerenja u Njega.

Pokorite se, dakle, Bogu, a suprotstavite se Đavolu, i pobjeći će od vas. (7. stih)

Kako bismo trebali reagovati kada shvatimo da smo ponovo na svjetovnom putu? Ovaj stih otkriva početak Jakovljevog odgovora: ponovo se pokorite Bogu. Odustanite od dobijanja onoga što želite i dragovoljno primite stvarno dobro koje On daje. Naravno pokornost Bogu podrazumijeva slijedenje Njegovih uputa.

Konačno, moramo se oduprijeti đavolu. U 3. poglavlju, Jakov je otkrio da ova svjetovna mudrost koju slijedimo izvorno potiče od Đavola, Božjeg neprijatelja. Sotona je bio ključan u stvaranju ovog sistema samoslužnja od samog početka ljudske istorije. Jakovljev stav je jasan: ako napustimo svjetovni put i odupremo se đavolu, on će pobjeći od nas. Međutim, moramo se oduprijeti. Otpor zahtijeva od nas da se aktivno povučemo. Zahtijeva da se neprestano suprotstavljamo njegovim iskušenjima i lažima govoreći sebi istinu o Božjoj dobroti, ljubavi i pravdi. Đavo neće ostati u prisustvu naše potčinjenosti istini Božje Riječi.

S druge strane, ako sami tražimo iskušenja, žudeći za svjetskim stvarima, mi u realnosti sarađujemo sa Đavolom ili mu se dobrovoljno nudimo na poslužavniku. I to je ono što stoji iza prethodno pomenutog neprijateljstva Bogu.

Približite se Bogu, i on će se približiti vama. Očistite svoje ruke, grešnici, i pročistite svoje srce, neodlučni. (8. stih)

Kako bismo trebali reagovati ako shvatimo da smo živjeli prema svjetovnoj mudrosti, vođeni zavišću i sebičnom ambicijom da dobijemo ono što želimo? Šta bismo trebali učiniti ako se želimo vratiti životu prema nebeskoj mudrosti, vjerujući Bogu?

Jakov nas poziva da se približimo Bogu. Ovo dolazi s dodatnim obećanjem: Bog će odgovoriti približavanjem nama. To je nevjerovatan čin milosrđa s Božje strane. Ali Bog svemira zapravo to i čeka – da se pokajemo i vratimo mu se. Suština nauke Svetog pisma je u tome.

Zatim, Jakov poziva nas grešnike da operemo ruke. On nas naziva neodlučnima: koji pokušavaju služiti i sebi i Bogu. Jakov nas moli da očistimo svoja srca. Za Jakovljeve jevrejske čitaoce koji su odrasli pod zakonom, ovi uputi bi podsjetili na ceremonijalna pranja. Ideja ovdje je da se potpuno okrenemo od svog grijeha, da odlučimo da ćemo služiti Bogu i da počnemo ispočetka.

To je ono što je istinsko pokajanje.

Jadikujte, tugujte i plačite. Neka se vaš smijeh pretvori u žalost i vaša radost u tugu. (9. stih)

Sada, u ovom stihu, Jakov nas poziva da se uključimo u emocionalni odgovor na svoju grešnost. Poziva nas da plačemo, da tugujemo, da budemo žalosni. Poziva nas da ostavimo po strani smijeh i radost. Jakov ne sugerise da prihvatimo tugu kao stalan način života. Naprotiv, hrišćani trebaju biti poznati po svojoj radosti. Sam Jakov je započeo ovo pismo upućujući vjernike da svoje teškoće pripišu kao radost (Jakov 1:2)!

Umjesto toga, Jakov nas vodi kroz period pokajanja, kada smo prepoznali vlastiti grijeh. Pravi vjernici, oni koji tvrde da vjeruju u

Boga i koji su primili Njegov dar spasonosne blagodati, trebali bi osjećati stid i tugu zbog svojih grijeha, barem privremeno. Ako smo destruktivno živjeli samo za sebe, spoznaja da je to tako trebala bi nas rastužiti. Trebali bismo biti podstaknuti da tugujemo za izgubljenim satima, danima i godinama provedenim u potrazi za bezvrijednim stvarima.

Ne smijemo prebrzo prelaziti u status „sada je sve u redu“. Naša pobuna se dogodila. Varali smo Boga. Živjeli smo kao Njegov neprijatelj neko vrijeme dok smo bili prijatelji sa svijetom. Suze su prikladan i neophodan odgovor ako je pokajanje iskreno – kao što je i kraj suzama nakon što smo ponovo primili Božju milost i oprostjenje. Ovo razdoblje tuge nije namijenjeno da bude način života ili obrazac.

Ponizite se pred Gospodom, i on će vas uzvisiti. (10. stih)

Svi žele biti uzvišeni. Svi želimo biti proslavljeni. Možda ne bismo tako rekli. Možda to ne osjećamo cijelo vrijeme. Ali dio motivacije za život prema svjetskom sistemu je postizanje uzvišenja za sebe. To se postiže posjedovanjem stvari koje želimo, dobijanjem poštovanja koje smatramo da zaslužujemo ili životom u udobnosti i zadovoljstvu koje želimo. Bog od nas traži da prestanemo sa težnjom za tim stvarima. Umjesto toga, On nas poziva da mu vjerujemo da će nas uzvisiti kada dođe pravo vrijeme, a da ne pokušavamo sami steći tu slavu.

To zahtijeva pravu poniznost. Slažemo se da nećemo svoj svakodnevni život usmjeravati na sebe, a naš Bog obećava da će ga usmjeriti na nas kada i kako On smatra prikladnim. Tako je, uostalom, Isus živio. Pavle je opisao Isusov život na zemlji u Filipljanima 2. Isus, Sin Božji, odbio je boriti se za svoje pravo da bude proslavljen. On se „ispraznio od sebe“ (Filipljanima 2:7) i postao sluga, čak do smrti. Zatim, kada je došlo pravo vrijeme, Otac je uzvisio Isusa na najviše mjesto i dao mu ime koje je iznad svakog imena (Filipljanima 2:9).

Bog nas poziva da hodamo istim putem: poniznost danas, Božja slava zauvijek. Ovo je poziv na preokret sa jednog na drugi sistem

vrijednosti: sa satanističkog na Božji. I to nije samo cijena sledbeništva, već neophodnost povezana sa duhovnim novorođenjem kojem prethodi pokajanje.

Ne govorite više jedan protiv drugog, braćo. Onaj ko govori protiv brata ili osuđuje brata, govori protiv zakona i osuđuje zakon. A ako osuđuješ zakon, onda ga ne izvršavaš, nego si njegov sudija. (11. stih)

Sada Jakov upozorava svoje čitaoce da se ne okreću jedni protiv drugih u kleveti ili osuđivanju jedni drugih. Kako se koristi u Bibliji, kleveta znači doводити u pitanje nečiji autoritet, širitи štetne laži o nekom ili čak govoriti neljubazne, nekorisne stvari o njima. Suditi nekome znači preuzeti položaj autoriteta nad njima. Jakov možda ima na umu Levitski zakonik 19:16, jedan od stihova koji se nalaze neposredno prije „uputa ljubavi“ (Levitski zakonik 19:18) koji je ranije citirao u svom pismu. Raniji stih kaže: „Ne širi klevetu po svom narodu...“

Jakovljevi jevrejski čitaoci imali su veliko poštovanje prema Tori. Njegova poenta je da je nepoštovanje Zakona osuđivanjem druge osobe način da se sebe stavite iznad Zakona. Ako ćeš biti vršitelj Zakona, samo budi vršitelj. Nemoj biti dobrovoljni sudija o tome kako drugi postupaju. Jakov ponovo podstiče hrišćane da hode u poniznosti u svom odnosu s Bogom i jedni s drugima.

Jedan je zakonodavac i sudija, onaj koji može da spase i da pogubi. A ko si onda ti da osuđuješ svog blišnjeg? (12. stih)

Ovdje Jakov jasno daje do znanja da je Bog jedini Zakonodavac i jedini Sudija. On je jedini koji može spasiti ili uništiti. Ako namjeravamo da naša djela budu suđena po zakonu, Sudija će nas uništiti kao krive grešnike. Ako smo, međutim, stali pod kišobranom spasenosne blagodati, Sudija nam može oprostiti na osnovu Njegove milosti kroz vjeru u Hrista. Kao ljudi koji zavise o Božjoj milosti, ne bismo trebali pretpostavljati da izričemo bilo kakvu presudu protiv drugih na osnovu vlastitog suda. Kakva bi to arogancija bila!

Slušajte sad, vi koji govorite: „Danas ili sutra otići ćemo u taj

grad pa ćemo tamo provesti godinu dana, trgovaćemo i zaradićemo, “ a ne znate kakav će vam život sutra biti. Jer ste izmaglica koja se nakratko pojavi, a zatim nestaje. (stihovi 13-14)

Ovim stihovima počinje odjeljak o aroganciji zamišljanja da imamo potpunu kontrolu nad događajima u vlastitim životima. Jakov će istaći da istinska poniznost znači prepoznavanje naših ograničenja. Mi zaista ne znamo sve o budućnosti. Čak je i naše najbolje planiranje i dalje podložno Božjoj volji.

Jakov prvo postavlja poentu generičkim poslovnim planom. Problem ovdje nije u izradi plana – Jakov ne nastavlja govoreći da je planiranje grešno ili glupo. Problem koji Jakov povezuje, koristeći ovaj primjer, je stav oslanjanja na sebe. „Sutra ću učiniti ovo ili ono.“ Stih 16 pokazuje stav koji Jakov namjerava izvesti iza riječi ovog stiha. Iznošenje takve izjave, iz povjerenja u vlastite sposobnosti i bez poniznosti, nije mudro.

Kontekst prethodnog odlomka je važan. Jakov je raspravljao o problemu slijedenja misaonog procesa svijeta, umjesto Božje mudrosti. Ovdje Jakov zamišlja biznismena (rekli bismo, tipičnog Jevrejina) koji izjavljuje kako će zaraditi više novca, kako će dobiti ono što želi od života. U kontekstu, ovo se odnosi na nekoga ko planira prema obrascima svijeta. Ovaj čovjek pravi planove i zavjetuje se da će ih provoditi u vlastitoj moći i snagom vlastite volje.

To nije život zavisnosti u koji Bog poziva svoju djecu da hode.

Trebali bismo prepoznati svoju aroganciju vjerujući da smo gospodari vlastite sudbine. Želimo misliti o sebi kao o sposobnima da radimo sve što naumimo, posebno ako to uključuje skupljanje novca, statusa ili udobnosti.

Prvi problem s tim, piše Jakov, je taj što ne možemo predvidjeti ili kontrolisati budućnost. Zaista nemamo pojma šta će se dogoditi sutra. Osim toga, naši životi su privremeni i krhki. Mi smo magla koja je ovdje na trenutak, a zatim nestane.

Jakov nije pesimističan i depresivan. Niti poriče vrijednost zdravog planiranja ili prosuđivanja. Kao što pokazuje stih 16, Jakov

osuđuje ovakve primjedbe u načinu razmišljanja lišenom Božjeg uticaja. On traži od nas da razumijemo i prihvatimo svoja ljudska ograničenja umjesto da ih pokušavamo odbaciti. Shvatanje koliko smo zaista zavisni i krhki predstavlja veliki korak u bijegu od očajničke potrage za novcem, moći i zadovoljstvom. Jakov želi da sa sobom nosimo svijest da svaki naš trenutak, svaki pokret, zavisi od Božje milosti, sažaljenja i volje.

Umjesto toga, trebalo bi da kažete: „Ako bude Gospodnja volja, živjećemo i učinćemo ovo ili ono.“ A sada se razmećete svojom arogancijom. Zlo je svako takvo razmetanje. (stihovi 15-16)

Trebali bismo pokazati svoju svijest o našoj zavisnosti od Boga. Ovo je dublje pitanje od pukog dodavanja riječi „ako Gospod hoće“ bilo kojoj izjavi o budućim planovima. Bog želi da Njegova djeca dragovoljno žive u zavisnosti od Njega. Ispravan pristup uključuje vaganje Božje volje prije nego što napravimo planove, a zatim oslanjanje na Njega da bude u kontroli rezultata. On želi da mu vjerujemo, da mu dozvolimo da usmjerava naš put. On želi da se prvo i iznad svega posvetimo ispunjavanju Njegove volje, a ne naše vlastite.

Samodovoljnost i prevarni osjećaj da imamo život sami po sebi su neka od najvećih prokletstava pale ljudske prirode, lišene Božje slave.

Hvalisanje svojim planovima bez Božjeg uticaja – takva izjava otkriva aroganciju i oslanjanje na sebe. Glupo je za stvorenja kratkog vijeka i kratkovide kao što smo mi da s pouzdanjem tvrde da ćemo ostvariti svoje planove da sakupimo dobro za sebe. Ne možemo predvidjeti budućnost i vrlo lako bismo mogli umrijeti do sutra.

Dobra vijest za one od nas koji su u Hristu je da je Bog uz nas. U ljubavi, On upravlja tokom naših života. Svako dobro koje nam je ikada došlo na put je od Njega (Jakov 1:17), i On je obećao da će nam obezbijediti sve što nam je potrebno sada i veliko izobilje kod sebe za vječnost. Proglašavati našu nezavisnost suočenu s tim je više od puke gluposti, piše sada Jakov. To je zlo i arogantno hvalisanje.

Šta Bog želi od nas umjesto toga? Prvo, da pravimo planove s

namjerom da se u prvom redu pokoravamo Božjoj volji. Zatim, da govorimo o bilo kakvim ljudskim planovima sa sviješću da se Bog može umiješati u njih ako nisu po Njegovoj volji. On želi da mu vjerujemo, da svaki trenutak živimo u zavisnosti od Njega.

Dakle, ko zna da čini ono što je ispravno, a ipak to ne čini, to mu je grijeh. (17. stih)

Naizgled usred ničega, Jakov iznosi ovu duboku i izazovnu izjavu. Ovaj stih je pomalo uznemirujući. Jakov je ponudio nekoliko argumenata o tome šta znači za hrišćanina živjeti svoju vjeru u Boga. Jasno je stavio do znanja da su mnogi „normalni“ načini na koje smo navikli razmišljati o svojim životima arogantni, sebični i bezvjerni.

Većina religija moralne obaveze uokviruje na vrlo pasivan način. Naglašavaju izbjegavanje zla. Ovdje Jakov slijedi primjer Isusa, koji nam je dao mnogo teži, snažniji uput: da aktivno težimo dobru drugih (Matej 7:12). Jakovljeva namjera ovdje je da potrebu za poslušnošću Bogu učini vrlo ličnom. Hrišćanstvo ne prihvata ideju pasivne duhovnosti – odgovor se zahtijeva od svih ljudi.

Za nevjernika, ovo počinje odgovorom na – ili odbacivanjem – jevanđelja. Za obraćenog vjernika, to znači djelovanje u skladu s onim što tvrdimo da vjerujemo. Nastaviti putem svjetovnosti i oslanjanja na sebe umjesto da vjerujemo Bogu u našim svakodnevnim izborima je grijeh. Znamo šta bismo trebali učiniti, tako da nemamo izgovor da to ne učinimo. Ako nas bilo koje od Jakovljevih učenja u ovoj knjizi opisuje, pogriješićemo ako sada ne promijenimo kurs.

Previše je lako filozofski odgovoriti na učenje Svetog pisma, a da zapravo ne napravimo nikakve promjene. Možda bismo uživali u razmišljanju o velikim idejama, razmatranju različitih tačaka i kontraargumenata, vaganju značenja. Ali ako sve što radimo jeste da razmišljamo o tome i nikada ne postanemo „vršitelji riječi“ (Jakov 1:22), bićemo u grijehu. Ovaj stih dodaje sloj dužnosti našem znanju: nečinjenje je, samo po sebi, čin. Nismo samo stvoreni da izbjegavamo zlo – vjernici su moralno obavezni činiti ono što znamo da je dobro.

5. Nepravda bogatih, istrajnost i molitva

Slušajte sad, vi bogati, plaćite, ridajte zbog nevolja koje dolaze na vas. (Jakov 5:1)

Jakov započinje novi dio svog pisma u kojem oštro osuđuje „vas bogate“. Počinje upozoravajući ih na nevolju koja ih čeka. Trebali bi početi plakati i naricati već sada, iščekujući je, kaže on. Isus je ponudio slično upozorenje bogatim ljudima u Luki 6:24-25: „Ali teško vama, bogati, jer već imate svoju utjehu. Teško vama koji ste sada siti, jer ćete gladovati...“

Ovo postavlja razumno pitanje: je li svaki bogat čovjek nepravedan i zao? Osuđuje li Jakov samo posjedovanje bogatstva? Odgovor je ne, jer to nije učenje ovog odlomka, niti ostatka Svetog pisma. U Jakovu 1:10, on nudi upute bogatim hrišćanima o tome kako procijeniti svoje živote. Pavle čini isto, još jasnije, u 1. Timoteju 6:17. Osuda ovdje nije za samo bogatstvo, već za one čije bogatstvo uzrokuje da upadnu u grijehe.

Većina komentatora slaže se da su bogati zemljoposjednici koje Jakov izdvaja bili nehrišćani. Obraćajući se hrišćanima u 4. poglavlju, Jakov je pozvao one koji još uvijek slijede svjetski put ka pokajanju i poniznosti. Podsjetio je te ljude da u potpunosti prime Božju milost. U ovom odjeljku, Jakov ne nudi ništa od toga. On jednostavno osuđuje ove bogate tlačitelje glasom proroka koji predviđa njihovu propast. Dakle, ovi bogati ljudi bili su nevjernici koji su koristili svoje bogatstvo da nanesu štetu drugima. Važno je napomenuti da to uključuje i one koji nisu koristili svoje bogatstvo da pomognu drugima (Jakov 4:17). Konkretno, koristili su svoje bogatstvo da ugnjetavaju siromašne hrišćane kojima se Jakov obraća.

Pa kako bi moderni hrišćani trebali čitati ovaj odjeljak? Prvo, trebamo se utješiti Jakovljevim riječima da Bog neće dopustiti da nepravda prođe nekažnjeno. Ali trebali bismo čuti i upozorenje u

Jakovljevoj osudi: iskušenje da vjerujemo bogatstvu umjesto Bogu je zamka, i većina nas je ranjiva na nju.

Vaše bogatstvo je istrunulo i haljine su vam izjeli moljci. Vaše je zlato i srebro zardalo i njihova će rđa biti svjedočanstvo protiv vas i izješće vaša tijela. Poput vatre je ono što ste zgrnuli u poslednje dane. (stihovi 2-3)

Jakov kaže da je njihovo bogatstvo gotovo istrunulo, a njihova skupa odjeća kao krpe izjedene od moljaca.

Jakovljeva poenta u ovom odjeljku nije osuda svih bogatih ljudi ili svega bogatstva. Umjesto toga, Jakov cilja na određenu grupu ljudi. To su oni bogati ljudi koji su dozvolili da ih bogatstvo kontroliše i iskrivi im um. Najveća primamljivost za one koji imaju bogatstvo je da vjeruju svom materijalnom bogatstvu, a ne Bogu (Matej 19:23-24). Kada im bogatstvo nestane, šta će im ostati? S obzirom na kratkoću i nepredvidivu prirodu života (Jakov 4:13-14), njihovo bogatstvo i stvari koje su njime kupili već su kao da su nestali.

To se posebno odnosi na one koji svoje bogatstvo koriste samo za sebične svrhe ili koji zloupotrebljavaju druge onim što imaju.

Jakovljeva pažnja je usmjerena na dan Božjeg suda protiv ovih bogatih tlačitelja. Zloupotreba njihovog zlata i srebra svjedočiće protiv njih, prema ovom simboličnom opisu korozije. Umjesto da koriste svoje zalihe plemenitih metala kako bi pomogli siromašnima, oni su samo gomilali novac. Kada Bog presudi protiv njih, njihovo vlastito tijelo će biti pojedeno vatrom na isti način na koji je korozija pojela njihovo zlato i srebro.

Bez sumnje, ovo je oštra izjava. Jakov ne nudi nikakvu milost od Boga za ove nepokajane nevjernike. Biće osuđeni zbog svoje pohlepe i sebičnosti. Krivi su što su gomilali zemaljsko blago za sebe u poslednjim danima umjesto da ga troše da pomognu onima kojima je potrebno.

Jakov ponavlja Isusovo učenje: „Ne zgrćite sebi blago na zemlji, gdje moljci i rđa nagrizaaju, i gdje lopovi provaljuju i krađu. Nego, zgrćite sebi blago na nebu, gdje ni moljac ni rđa ne nagrizaaju, i gdje

lopovi ne provaljuju i ne krađu. Jer, gde ti je blago, ondje će ti biti i srce.“ (Matej 6:19-21)

Evo više plata koju ste uskratili radnicima koji su požnjeli vaša polja. Vapaji žetelaca doprli su do ušiju Gospoda nad vojskama. (4. stih)

Jakov optužuje ove nasilne bogataše ne samo za nemar i sebičnost, već i za otvorenu prevaru. Ovi bogati biznismeni varali su svoje zaposlenike za plate koje su zaradili radeći na poljima. U starosaveznom zakonu, poslodavci su trebali da plaćaju svoje radnike na kraju radnog dana, jer je radnicima bio potreban novac i mogli bi vapiti Gospodu ako ih poslodavac prevari (Ponovljeni zakon 24:15). Jakov opisuje sam neisplaćeni novac kao vapaj protiv tlačiteljskih zemljoposjednika, zajedno s glasovima radnika.

Zemljoposjednici bi trebali biti sigurni u ovo: ti glasovi su stigli do Gospoda nad vojskama. To ime, „Gospod nad vojskama“, često se koristi u cijelom Svetom pismu u vezi s Božjim sudom. Gospod zapovijeda moćnim vojskama i dolazi po vas, kaže Jakov.

Živjeli ste u raskoši na zemlji i predali ste se zadovoljstvima. Utočili ste srce svoje za dan klanja. Osudili ste pravednika i ubili ga – on vam se ne suprotstavlja. (stihovi 5-6)

U vrijeme velike potrebe, ovi bogati ljudi živjeli su luksuznim životima i uživali. Koristili su svoje bogatstvo da sebi osiguraju najlakši i najblaži mogući život. Čineći to, ugojili su sebe, odnosno svoja srca, za dan klanja. I to su činili ne samo ignorišući nevolje drugih, već ih i zlostavljajući kako bi postali još bogatiji.

Većina Jakovljevih čitaoca iz prvog vijeka imala je iskustvo iz prve ruke da vide životinju koja se s vremenom tovi, kako bi bila zaklana za hranu ili žrtvu. Ovi bogati nevjernici ugojili su se luksuzom, taman na vrijeme da budu simbolično zaklani na sudu. Njihov grijeh se u to vrijeme činio ugodnim, ali ih je samo pripremao za dramatičniji pad kasnije.

Ovo podržava ideju da Jakov ne osuđuje bogatstvo ili sve bogate ljude. Umjesto toga, on kritikuje grešna iskušenja koja dolaze s

bogatstvom: sebičnost i pohlepu.

Ne samo da su bili krivi za gomilanje bogatstva dok su drugi patili u siromaštvu, za varanje svojih radnika od zarađene plate i za život u raskoši, već su doslovno uzrokovali smrt nevinog, pravednog čovjeka.

Bogati zemljoposjednici imali su veliku moć u sudskim sistemima tog vremena. Nažalost, tada, kao i sada, sudski sistemi mogu biti namještena igra. Bogati mogu odvući siromašne ljude na sud po optužbama, legitimnim ili ne. A s malo resursa da se brane u korumpiranom sistemu, siromašni su uglavnom bespomoćni protiv takvih taktika. Posebno u to vrijeme, siromašan čovjek koji je tužen obično bi izgubio ono malo što mu je ostalo. Kao rezultat toga, mogli su biti nepravedno pogubljeni ili jednostavno ostavljeni da umru od gladi.

Time Jakov zaključuje svoju osudu ovih bogatih, nehrišćanskih tlačitelja.

Šta bismo mi, kao hrišćani, trebali izvući iz ovoga? Sveto pismo ne uči da je posjedovanje bogatstva samo po sebi grijeh. Očigledno je da nisu svi bogati ljudi tlačili druge, a mnogi hrišćani u današnjem svijetu posjeduju bogatstvo. Uprkos tome, Biblija upozorava na zamku želje za bogaćenjem (1. Timoteju 6:9-10) i oslanjanja na bogatstvo kada ga jednom posjedujete (1. Timoteju 6:17-19).

Zato, braćo, budite strpljivi do Gospodnjeg dolaska. Gle! Ratar strpljivo čeka dragocjeni plod sa zemlje, dok ne dobije kišu ranu i kišu poznu. I vi budite strpljivi i neka vaše srce bude čvrsto, jer se približilo vrijeme Gospodovog dolaska. (stihovi 7-8)

Jakov se okreće ohrabrenju ovih vjernika koji pate. Podstiče ih da budu strpljivi dok čekaju dolazak Gospoda. Prema svjetovnim perspektivama, činilo se da njihovi bogati tlačitelji pobjeđuju. Bogati su bili zadovoljni. Prema standardima svijeta, uspjeli su u svakom važnom pogledu.

Ali, prema Jakovu, dan Gospodnji – ili „dan klanja“ (Jakov 5:5) – dolazi. Jakov je napisao da ovi bogati ljudi trebaju početi plakati sada iščekujući propast koja ih čeka. Ali onima koji se uzdaju u

Hrista, koliko god malo novca i statusa imali u ovom životu, Jakov nudi istu činjenicu kao utjehu: Dan Gospodnji dolazi. Budite strpljivi dok čekate da On održi svoje obećanje.

Čekanje je teško kada patite. Jakov koristi analogiju farmera za ohrabrenje. Traži od svojih čitalaca da razmisle o tome kako vrijedni seoski radnici moraju čekati na isplatu svog truda. Sva borba i napor, kroz sve faze vegetacijske sezone, na kraju vode do slavne žetve. Budite strpljivi, kaže Jakov. Žetva će doći. Slika rane i pozne kiše bila je dobro poznata u Izraelu i to se koristi kao analogija za Gospodnju opskrbu Njegovog naroda.

Budite poput tih poljoprivrednika, piše Jakov. Žetva je blizu. Dolazak Gospodnji je blizu. Jakov govori svojim čitaocima da ojačaju ili utvrde svoja srca. Njegov uput za njih je da ne posustaju kada su tako blizu primanja Božjeg obećanja.

Ne možemo kontrolisati vrijeme Gospodnjeg dana. Međutim, Jakovljev uput ovdje jasno daje do znanja da možemo kontrolisati kako reagujemo na čekanje. Stvarnost Božjeg obećanja – Njegovo obećanje da će nas spasiti i ispraviti stvari – daje nam sposobnost da stojimo čvrsto, čak i kada se naše okolnosti još nisu promijenile.

Ne budite ogorčeni jedni na druge, braćo, da ne budete osuđeni. Evo Sudija stoji pred vratima. (9. stih)

Postoje trenuci kada se čini da tlačitelji pobjeđuju i da će nepravda ostati nekažnjena. Ponekad se čini kao da patnja nikada neće prestati. Pa ipak, vjernici imaju obećanje da će Dan Gospodnji uskoro doći! Tog dana sve će biti ispravljeno.

Nemojte sada posustati, kaže Jakov. Ostanite strpljivi.

U međuvremenu, sukob među njima bio je dokaz da nisu bili jaki u svom čekanju. Jakov upozorava svoju hrišćansku braću da ne gunđaju jedni protiv drugih, što pokazuje nedostatak povjerenja u Boga. Činjenica da će Dan Gospodnji uskoro doći znači da Sudija stoji na vratima. Nemojte riskirati Njegov sud popuštajući pritisku svoje patnje i okrećući se jedni protiv drugih.

Ovo odražava ono što je Jakov napisao istim tim vjernicima o

njihovim borbama i svađama u 4. poglavlju. Iskušenje da se vratimo i živimo prema svjetovnoj mudrosti jača s našom patnjom, a rezultat je uvijek veći sukob među nama.

Neka vam uzor u podnošenju zla i u strpljenju, braćo, budu proroci, koji su govorili u Gospodnje ime. Gle, srećnima nazivamo one koji su istrajali. Čuli ste za Jovovu istrajnost i vidjeli ste šta je Gospod na kraju za njega učinio – vidjeli ste da je Gospod veoma samilostan i milosrdan. (stihovi 10-11)

Prethodno je Jakov ponudio primjer strpljenja poljoprivrednika dok čeka žetvu. Ovdje Jakov nudi primjer starosaveznih proroka. Ovi ljudi su prenosili Božje poruke, koje su često uključivale upozorenja o Božjem nadolazećem sudu. Mnogo godina je moglo proći a da se ta upozorenja ne obistine, a proroci su često trpjeli velike progone dok su čekali da Bog održi svoju riječ.

Ovi ljudi su ostali strpljivi u svojoj patnji, insistirao je Jakov, vjerujući da će ih Bog održati kroz nju dok se obećanje ne održi ili dok se patnja ne završi. I mi bismo trebali učiniti isto.

U ovom ohrabrenju skrivena je istina koju Jakovljevi čitaoci sigurno ne bi propustili: mnogi jevrejski proroci umrli su čekajući Gospodnje obećanje. Predviđanja o Mesiji, na primjer, nisu se ispunila do vjekovima kasnije. Ovo je ključna perspektiva, jer Jakov ne obećava da će Bog nužno izbaviti njegove čitaoce i ispraviti sve prije nego što umru. On ih podstiče da ostanu vjerni, kao što su to činili proroci, sve do kraja ovog života i do nagrade vječnosti.

To ne znači da dan Gospodnji ne može doći prije nego što naši zemaljski životi isteknu. Umjesto toga, to znači da ovo Božje obećanje nije zemaljsko, već vječno. Ovaj život je po definiciji kratak; Bog nas poziva da čekamo u strpljenju i snazi, vjerujući mu cijelo vrijeme, bez obzira na naše okolnosti.

Cilj svjetovnosti je izbjegavanje patnje. To je težnja da se dobije sve što se želi u životu, bez obzira na cijenu, bez obzira na to koga to boli. Jakov jasno daje do znanja da je cilj za hrišćane drugačiji. Vjernost Bogu uprkos patnji smatramo znakom uspjeha. Jakov koristi

grčku riječ *makarizomen*, što doslovno znači „smatrati blagoslovljenim, srećnim ili uspješnim“. Ova pohvala se daje onima koji nastavljaju pokazivati svoje povjerenje u Boga poslušnošću i služenjem drugima.

Sada Jakov ukazuje na još jedan primjer ove vrste vjernosti – uprkos patnji. Neki bi rekli da je ovo, zapravo, ultimativni primjer. Ova priča je ispričana u knjizi o Jovu. Jov je bio čovjek koji je podnio ogromnu patnju odbijajući da se odrekne svoje vjere u Boga. Na kraju, Bog ga je nagradio vraćajući mu sve što je izgubio i dajući mu mnogo, mnogo više. Hrišćani koji pate u svakoj eri trebaju slijediti Jovov primjer vjernosti Bogu u svojoj fizičkoj i emocionalnoj patnji, a svaki vjernik u Isusa takođe treba očekivati, u konačnici, da će od Boga primiti mnogo više nego što smo ikada izgubili.

Stih završava izjavom o Božjem karakteru: On je pun saosjećanja i milosrdan je. Božji karakter se ne mijenja. Božja dobrota nije veća kada su naše okolnosti bolje, a manja kada patimo. On uvijek ima saosjećanja za svoj narod u našoj patnji i uvijek je milosrdan prema onima u Hristu, sada i zauvijek.

Moramo se podsjetiti na tu istinu kada patnja postane duga i teška za podnijeti.

A prije svega, braćo moja, nemojte se više zaklinjati ni nekom ni zemljom niti bilo čim drugim. Nego kad kažete: ‘Da,’ neka to znači ‘da,’ a kad kažete: ‘Ne,’ neka to znači ‘ne,’ da ne budete osuđeni. (12. stih)

Ovaj stih se čini kao čudan umetak u ovom trenutku 5. poglavlja. Ne slijedi glatko iz onoga što je Jakov pisao o ostajanju vjernim Bogu u patnji, i ne uklapa se prirodno u Jakovljevo učenje o molitvi u sledećih nekoliko stihova. Međutim, čini se da je ovo dio Jakovljeve namjere. To je važna poenta i treba je jasno naglasiti.

On počinje rekavši „prije svega“, ukazujući da je ovo velika stvar. Zatim ponavlja, gotovo riječ po riječ, Isusovu uput o polaganju zakletvi kako je zabilježeno u Mateju 5:34-37. Kada Jakov piše da se ne smijemo „zaklinjati“, on ne govori o korišćenju vulgarnog jezika.

Niti nužno govori o korišćenju Božjeg imena. On govori o praksi koja je očigledno bila uobičajena u ovom dobu: polaganje zakletve da bi se nekoga uvjerilo da govorimo istinu ili da ćemo održati obećanje.

Mogli bismo pomisliti da nekome kažemo: „Kunem se nad Biblijom da ne lažem“ ili „Kunem se grobom svoje majke da ću ti platiti sledećeg četvrtka.“ Isus je zabranio hrišćanima da to čine, a Jakov je potvrdio to učenje. Čini se da je problem u iskrenosti. Istinitost bi trebala biti apsolutna norma za one koji vjeruju u Hrista. Naše jednostavno *da* ili *ne* treba biti potpuno obavezujuće jer obmana za nas nikada nije opcija. Ako je potrebna zakletva da bismo nekoga uvjerili u našu iskrenost ili namjeru da budemo vjerni, to sugerise da možda nismo poznati po tome što govorimo istinu u drugim okolnostima.

Vjerovatno je da je polaganje zakletve postalo način manipulisanja ljudima ili omogućavanja manevarskog prostora za izmicanje iz nekih vrsta ugovora. Jakov je odlučan: za one u Hristu, nepoštenje nikada nije opcija. Zakletve nisu potrebne. Neki hrišćani su ovaj uput protumačili kao zabranu polaganja zakletve u pravnim okruženjima kao što su sudovi ili vojna služba, ali većina vjernika to vidi samo kao ograničenje ličnih zakletvi, posebno onih koje se koriste u svrhu obmane ili manipulacije.

Da li ko pati među vama? Neka se moli. Da li je neko veseo? Neka pjeva hvalospjeve Bogu. (13. stih)

Zaključujući svoje pismo, Jakov ohrabruje svoje čitaoce da na sve okolnosti svog života odgovore molitvom. To je ono što ljudi koji vjeruju Bogu čine. Ovo je stalna tema Jakovljevog pisma: djela osobe dokazuju u šta zaista vjeruje.

Dakle, svaki hrišćanin koji pati ili je u nevolji trebao bi prirodno biti sklon molitvi. Jakovljevo pismo započelo je učenjem o tome kako ljudi koji vjeruju Bogu trebaju reagovati na svoja iskušenja. Iskušenja će doći. Patnja će doći. Kada dođe, pruža priliku da se približimo Bogu, tražeći pomoć, tražeći snagu da ostanemo vjerni u patnji.

Nedostatak molitve kao odgovor na nevolje trebao bi biti duhovni znak upozorenja. To je simptom osobe koja ne živi u zavisnosti

od Boga. Još jedan opasan signal je da ne budemo brzi u pjevanju pjesama hvale Njemu kada se osjećamo veselo ili sretno. Molitva bi trebala postati prirodan odgovor na bilo koju okolnost ili stanje uma za ljude koji žive u bliskom odnosu povjerenja s našim Ocem. Ako nam molitva ne dolazi prirodno, Jakov nas poziva da je ipak činimo. Bilo da se osjeća neugodno ili normalno kao disanje, molitva je ključni način na koji vjernici izražavaju svoju vjeru u Boga.

Boluje li ko među vama? Neka pozove starješine skupštine, pa neka se oni mole za njega, mažući ga uljem u Gospodnje ime. Molitva upućena s vjerom ozdraviće bolesnoga, i Gospod će ga podići. I ako je počinio grijeh, biće mu oprošteno. (stihovi 14-15)

Stihovi 14 i 15 bili su izvor kontroverzi među hrišćanima. Pitanje koje Jakov postavlja je kako bi vjernici trebali reagovati kada smo „bolesni“ i kakav rezultat bismo trebali očekivati kada preduzmemo nešto. Većina prevoda ovdje grčku riječ *astenei* prevodi kao „bole-sni“, a mnogi biblijski stručnjaci slažu se da Jakov ima na umu fizičku bolest. Neki stručnjaci, međutim, sugerišu da Jakov misli na duhovnu slabost ili nedostatak vjere. Ova grčka riječ se ponekad prevodi u tom ili sličnom smislu (npr. Rimljanima 5:6). Riječ uglavnom nosi osjećaj slabosti ili nemoći.

Ako Jakov ima na umu duhovnu slabost, njegova uput je usmjeren na nekoga ko se ne osjeća čvrsto u svojoj vjeri. To može biti zbog stalne patnje ili nekog drugog uzroka. Takva osoba treba pozvati starješine – duhovne vođe – zajednice da se mole za nju. Ovaj uput dolazi s obećanjem da će Gospod obnoviti njegovu vjeru. I da će svaki grijeh odgovoran za njegovu duhovnu slabost biti oprošten.

Druga mogućnost je da Jakov jednostavno namjerava da neko s fizičkom bolešću učini isto, uz obećanje konačnog fizičkog iscjeljenja i jamstvo oprostjenja grijeha. U svakom slučaju, starješine su pozvane da pomažu ovu bolesnu osobu uljem u ime Gospodnje.

Pomazati nekoga uljem u kulturi tog vremena značilo je prelići ga uljem u jednu od četiri moguće svrhe. Ulje se ponekad u antičkom svijetu koristilo kao opšti lijek. U drugim slučajevima, koristilo se za

izražavanje brige, kao fizička demonstracija emocionalne brige za osobu. Ili je moguće da je Jakov namjeravao da ulje bude dio sakramenta iscjeljenja ili fizički simbol da je neko odvojen za Božje svrhe.

Kakvi god bili specifični odgovori na ova pitanja, svi se možemo složiti oko nekoliko stvari iz ovog stiha. Prvo, Bog ne namjerava da hrišćani pate sami. Niti želi da se mole za sebe u privatnosti, a da nikada ne otkriju svoje probleme. Drugo, Bog namjerava da duhovni vođe lokalnih zajednica budu spremni i voljni da se zajedno mole za ljude koji se bore sa takvim problemima.

Jakov opisuje očekivani rezultat te „molitve prinesene u vjeri“ od strane starješina: Gospod će podići osobu. Svi grijesi koje je počinio/la biće oprošteni. Ako ova dva stiha opisuju osobu koja je fizički bolesna, obećanje je fizičko iscjeljenje. Ako opisuju osobu koja se bori sa slabom vjerom, obećanje je obnovljeno povjerenje u Boga. U oba slučaja, ako je uzrok problema grijeh u životu te osobe, taj grijeh će biti oprošten.

Svaki stih koji izgleda kao da nudi bezuslovno obećanje fizičkog iscjeljenja, čak i kao odgovor na molitvu vjere, može izazvati zbunjenoost. Hoće li svaka osoba koja slijedi ove specifične korake ovim specifičnim redoslijedom biti izliječena od bilo koje bolesti u bilo kojem trenutku?

To je delikatno pitanje, ali obećanje stiha zahtijeva da pažljivo pogledamo jezik. Kada starješine zajednice mole u ime ove osobe s iskrenom vjerom, dok je pomazuju uljem, Gospod će tu osobu podići. Obećanje ne sugerise kada ili kako će ga Bog podići. Možda će to biti odmah. Možda će to biti u vječnosti, što je svakako manje zadovoljavajući odgovor. U svakom slučaju, vjernik u Hrista će uvijek biti uskrsnut na kraju i zauvijek, možemo biti sigurni. Jakovljeva veća poenta je da hrišćani ne bi trebali patiti u privatnosti. Trebali bismo se moliti, da, ali bismo takođe trebali imati druge da se mole za nas. I trebali bismo očekivati da će Bog odgovoriti.

Zato priznavajte prestupe jedan drugome i molite se jedni za druge, da bi mogli biti izliječeni. Velika se korist od molitve pravednika

postiče. (16. stih)

Jakov piše da bi trebala biti uobičajena praksa da hrišćani ispovijedaju svoje grijehе jedni drugima i mole se jedni za druge, kako bismo mogli biti izliječeni. Kao i u prethodnim stihovima, neki biblijski stručnjaci riječ „izliječili“ ovdje čitaju kao referencu na iscjeljenje od fizičke bolesti. Drugi je razumiju kao iscjeljenje od obeshrabrenja i duhovne slabosti. U oba slučaja, ovo iscjeljenje zahtijeva dvije stvari od hrišćana.

Trebamo i ispovijedati svoje grijehе jedni drugima i moliti se jedni za druge. Jakov ne nudi detalje o tome kako bi to trebalo izgledati u praksi. Trebamo li stati pred skup i objaviti sve svoje grijehе iz prethodne sedmice? To se čini malo vjerovatnim. Vjerovatnije je da Jakov ima na umu ideju da hrišćani budu u bliskom odnosu s nekoliko drugih hrišćana. Potrebni su nam suvjernici s kojima možemo biti ranjivi. U tom okruženju, svako bi mogao priznati drugome koji su grijesi najteži za njega i svi bi mogli moliti jedni za druge da savladaju te grijehе.

Čini se vjerovatnim da u modernom svijetu vrlo malo hrišćana ovo praktikuje na bilo koji specifičan način. Jednostavno se previše bojimo biti toliko ranjivi. Jakovljevi uput je za nas, koliko i za njegove prvobitne čitaoce. Zajednica bi bila mnogo zdravija kada bi se više nas molilo jedni za druge, u porodičnoj ljubavi, da savladamo svoje specifične grijehе. Uostalom, piše Jakov, molitva djeluje. Bog sluša i odgovara. Molitva pravednika je moćna i učinkovita jer Bog čuje i djeluje.

Ilija je bio običan čovjek kao i mi, ali kad se usrdno pomolio da ne padne kiša, kiša nije pala na zemlju tri godine i šest mjeseci. A onda se opet molio, i nebo je dalo kišu i zemlja je donijela svoj rod. (stihovi 17-18)

Jakov nudi primjer Ilijine molitve. Ilija je bio Božji prorok, ali čak i tako, nije bio ništa više od pogrešivog, smrtnog, ograničenog čovjeka. Pa ipak, kada se molio da ne pada kiša, nije padala kiša.

Naravno, ni Jakovljevi čitaoci ni moderni hrišćani ne smatraju

Iliju sasvim običnim čovjekom. Bog ga je koristio da čini nevjerovadne, čudesne stvari. Međutim, ovo je dio Jakovljeve poente. Ilijina sila je došla od Boga, kao odgovor na Ilijine molitve.

Ne postoji logičan ili duhovni razlog da se hrišćani ne mole, čak ni kada se situacija čini strašnom. Zašto bismo sumnjali da Bog može učiniti moćne stvari kao odgovor na naše molitve? Ne oslanjamo se na neku moć u sebi. Ne prizivamo magiju; molimo Boga, a On je taj koji djeluje.

Događaj na koji se Jakov poziva nalazi se u 1. knjizi o kraljevima, poglavlja 17 i 18. Bog je zaustavio i pustio kišu na vrlo dramatičan način kao odgovor na Ilijine poslušne molitve.

Jakovljeva šira poenta je da ljudi koji vjeruju Bogu mole kao odgovor na sve životne okolnosti. Molimo se za sebe. Molimo se jedni za druge. Molimo se za iscjeljenje. Molimo se za druge da prevladaju svoj grijeh. Bog prima sve te molitve i odgovara na njih s ljubavlju i iz svoje velike moći i dobrote.

Braćo moja, ako neko među vama odluta od istine, pa ga neko vrati, znajte da će onaj koji vrati grešnika s krivog puta spasti njegovu dušu od smrti i pokriti mnoštvo grijeha. (stihovi 19-20)

Jakov završava svoje pismo izazovom za svoje čitaoce: pokušajte vratiti one među vama koji su skrenuli s puta istine. On se poziva na muškarce i žene koji su nekada bili dio hrišćanske zajednice, a koji su izgubili put. Možda ima na umu vjernike koji su postali duhovno slabi. Kako god bilo, skrenuli su za lažnim idejama subjektivne ili ideološke prirode.

Jakov se ne bavi time kako vjernici mogu ovo postići, već samo da pokušaju. Čak i pružanje pomoći nekome ko je skrenuo od Božje istine, s milošću i saosjećanjem, ponekad je dovoljno da ih vrati u zajednicu. Svakako, Jakov je ohrabrio molitvu jednih za druge, kao i fokus na zadovoljavanje međusobnih praktičnih potreba za hranom i odjećom.

U svakom slučaju, pokušaj da se dopre do ovih grešnih lutalica i da se oni vrate treba biti učinjen s velikom ljubavlju i brigom za

njihove duše. Jakov ne govori o osudi, prebacivanju ili aroganciji. On govori o iskrenom interesu – ljubaznom naporu – da se pomogne nekome drugom.

Ljudi mogu da se iz svjetovnih „razloga“ udalje od istine i vrate na put grijeha. Ono u što sada vjeruju je zabluda. Oni se pouzdaju u laž koja ih odvodi s puta vjere u Boga. Ako se mogu vratiti, oni – ili njihova duša – biće spašeni od smrti i njihovi mnogi grijesi biće pokriveni.

Potpuno je irelevantno pitanje koliko su oni zaista ikada bili „pravi“ vjernici. Mi ne možemo da čitamo srca i znamo pouzdano odgovore na takva pitanja. Ali naša briga je da ih pokušamo vratiti na put koji vodi u život. Oni su hrišćani koji su u opasnosti da izgube svoje spasenje.

Ako se vrate, ne samo da će biti „pokriveni“ njihovi prošli grijesi, već će to posledično neutralisati i sve grijehe koje bi počinili da su nastavili putem zablude, računajući i loš uticaj pod koji bi svojim činjenjem doveli mnoge druge ljude. Sveto pismo daje neke primjere kako je jedna pogrešna individualna odluka proizvela slijed događaja koji su označili sudbinu cijelih naroda.

KOMENTARI JUDINE POSLANICE

1. Opomene protiv otpada i na čuvanje izvorne vjere

Juda, sluga Isusa Hrista, a Jakovljevi brat, onima koji su posvećeni od Boga Oca, sačuvani u Isusu Hristu, i pozvani. (Juda 1:1)

Postoji nekoliko mišljenja o Judinom identitetu, ali najčešće mišljenje ga identifikuje kao brata istog Jakova koji je napisao novosaveznu Poslanicu Jakovljevu. Obojica su bili Isusova polubraća. U izvornom jeziku Novog saveza, Judino ime se pojavljuje kao Juda, isto ime kao i učenik koji je izdao Isusa, ali poređenje se tu završava. Izdajnik je bio najgori otpadnik svih vremena, dok je pisac Judine knjige bio otvoreni protivnik otpadnika. Juda se ne poziva ni na jedan apostolski autoritet kako bi privukao pažnju svojih čitalaca i spremnost da poslušaju njegove riječi. To je jedan od razloga zašto ga naučnici identifikuju kao Isusovog polubrata.

Ipak, on sebe ponizno naziva Isusovim slugom. Riječ „sluga“ na grčkom je *dulos*, što doslovno znači „rob“. Juda uvjerava svoje čitaoce da je potpuno posvećen vršenju volje svog Gospoda. U stihu 1 nastavlja ukazujući na djelo posvećenja vjernih od Oca kroz Sina u kojem se „čuvaju“ za spasenje. Oni su takođe „pozvani“ iz svijeta od Boga, tj. odvojeni za Božju svrhu.

Neka vam se umnože milosrđe, mir i ljubav. (2. stih)

Judin pozdrav njegovim čitaocima uključuje želju da iskuse obilje blagodati, mira i ljubavi. Da bi se borili protiv lažnog učenja, Judini čitaoci bi trebali iskusiti Božju blagodat – Njegovu saosjećajnu pomoć. Takođe bi im bio potreban snažan osjećaj blagostanja (mira) i natprirodne ljubavi – posebno ljubavi prema Bogu i drugima. Trebala bi im Božja saosjećajna pomoć dok su pod napadom otpadnika.

Jevrejima 4:16 obećava ovu blagodat kao odgovor na molitvu u teškim situacijama. Ove riječi bi takođe motivisale Judine čitaoce da pokušaju pridobiti one koji su odlutali od istine. Uostalom, oni koji primaju milost trebaju biti milosrdni prema drugima. Mir, što znači snažan osjećaj blagostanja, omogućio bi im da se osjećaju sigurno u teškim vremenima. Filipljanima 4:7 opisuje Božji dar mira kao nešto što nadilazi svako razumijevanje i kao zaštitničku stražu za srce i um. Ljubav prema Bogu i drugima držala bi Judine čitaoce blizu Boga i aktivno ih uključivala u odbranu i dijeljenje istine.

Ljubazni, starajući se istrajno da vam pišem o našem zajedničkom spasenju, imao sam potrebu da vam pišem preklinjući vas da se borite za vjeru koja je jednom predata svetima. (2. stih)

Juda se osjeća se podstaknutim da kaže svojim čitaocima da odlučno brane vjeru – istine koje su apostoli dali vjernicima, a koje uključuju i sve druge fundamentalne doktrine Svetog pisma. Ovo je direktno povezano sa spasenjem, jer zastranjenje u vjeri i doktrini neminovno dovodi do krivih puteva koji vode u propast.

Druga Petrova 1:21 objašnjava da Sveto pismo nije proizvod onoga što je čovjek smislio, već onoga što je pobožne ljude Duh sveti vodio da kažu. Kroz Duha svetog, pisanje je nadahnuto tako da ništa nije umetnuto u Božju Riječ što je Bog želio da se izostavi, niti je ništa izostavljeno što je On želio da se uključi. Druga Timoteju 3:16 nas uvjerava da je „sve Pismo nadahnuto od Boga“. Ipak, moramo se čuvati fanatičnih pogleda na Bibliju i shvatanja ove izjave u apsolutnom smislu, pošto je očito da su biblijske knjige i njihov sadržaj nastali na različite načine i da sve što je zapisano nema istu težinu.¹ Na nama je da, uz vlastiti trud, nasleđe hrišćanske baštine i Božju pomoć, razumijemo stvari na pravilan način.

Vođen Duhom svetim, Juda piše kako bi ohrabrio svoje čitaoce da istrajno brane vjeru koju su primili. Suština ovih učenja je potpuna, pa Juda piše da je „vjera... jednom zauvijek predana svetima“.

¹ Za detalje vidi: Komentari Prve i Druge Timoteju, Titu i Filimonu, str. 120-122.

Primarni aspekti Božje istine su otkriveni. Otpadnici su mogli oduzimati ili dodavati tim učenjima, ali to je značilo iskvariti čistu Božju Riječ. Sveto pismo napisano nakon Isusove službe podržavalo je i objašnjavalo te istine, ali nije bilo legitimne promjene u vjeri.

Važna paralela s Judinim učenjem ovdje dolazi iz života apostola Pavla. Poput Jude, Pavle je cijenio vjeru. Na putu za Jerusalem, ne znajući kakav ga progon tamo čeka, Pavle je pozvao vođe efeške skupštine da se s njim sastanu u Miletu. U Miletu je rekao vođama da je, dok je služio u Efesu, vjerno propovijedao, ali je upozorio da će se iz njihove sredine uskoro pojaviti lažni učitelji. Ovi „prerušeni vukovi“ (Djela 20:29) će iskriviti istinu kako bi „odvukli učenike za sobom“ (Djela 20:30).

U Poslanici Efescima 4:4-6 kratko su navedeni ključni „unikati“ hrišćanske vjere.

Kasnije, pred kraj svog života, Pavle je pozvao Timoteja, mladog pastora, da ono što je čuo od njega zadrži kao uzor zdravog učenja (2. Timoteju 1:13). Takođe je naložio Timoteju da obezbijedi kontinuitet prenošenja autentične vjere: „Ono što si čuo od mene i što su potvrdili mnogi svjedoci povjeri vjernim ljudima, koji će zatim biti osposobljeni da poučavaju druge.“ (2. Timoteju 2:2) Na kraju svog života, Pavle je svjedočio da nevjerni ljudi neće trpjeti zdravu nauku, već će k sebi privlačiti lažne učitelje (2. Timoteju 4:3-4). Nadalje, pred kraj svog puta, Pavle je svjedočio: „Ja sam sačuvao vjeru“ (2. Timoteju 4:7).

U Tori takođe nalazimo upozorenja na odstupanje od izvorne vjere: „A vi držite i tvorite ono što vas je naučio Gospod, vaš Bog. Ne odstupajte ni desno ni lijevo.“ (Ponovljeni zakon 5:32) U 13. glavi iste knjige, Gospod upozorava na zavođenje preko lažnih proroka. Odstupanje od vjere dovodi zabludjele pod kontrolu idola – lažnih bogova ili tačnije palih anđela: „Ne odstupaj ni od jedne riječi koju ti danas nalažem, ni desno ni lijevo, tako što bi išao za drugim bogovima i služio im.“ (Pnz. 28:14)

U Isaiji 8:20 nalazimo temeljne identifikatore prave vjere: „K

zakonu i svjedočanstvu! Ako ne govore prema ovoj riječi, to je zato što nema svjetlosti u njima.“ Otkrivenje 12:17 sadrži vrlo sličnu referencu koja je primjenljiva na vjerni ostatak Božjeg naroda: „Tada se aždaja razgnjevila na ženu i otišla da ratuje s ostatkom njenog sjemena, sa onima koji drže uputstva Božja i imaju svjedočanstvo Isusa Hrista.“ „Aždaja“ je referenca na Sotonu, a „svjedočanstvo Isusa Hrista“ je jevanđelje, tako da je odavde jasno da su glavna meta Sotone Božji moralni Zakon i Hristovo jevanđelje. Oboje nastoji izopačiti preko lažnih učitelja i otpadnika.

Jer imaju neki ljudi koji su se uvukli među neopreznima koje su Pisma još davno odredila za sud, bezbožnici, koji blagodat našeg Boga pretvaraju u izgovor za besramna djela i koji se odriču jedinog Gospodara Boga, i našeg Gospoda Isusa Hrista. (4. stih)

Juda objašnjava zašto bi njegovi čitaoci trebali postojano braniti istinu. Kao što je predviđeno, nemoralni ljudi su se uvukli među članove zajednica prvog vijeka. Juda ih opisuje kao bezbožne, optužujući ih da tvrde da im Božja blagodat dozvoljava da vode nemoralan život. Prema Judi, oni su se čak odrekli Boga i Hrista. Čini se da su ovi otpadnici vjerovali da je prihvatljivo popustiti zlim željama tijela. Karakter, ponašanje i osuda otpadnika bili su predviđeni (Isaija 8:19-22; 2. Solunjanima 2:6-10; 1. Timoteju 4:1-2; 2. Timoteju 3:1-9; 2. Petrova 2:1-9).

Pišući u Rimljanima 6:1-2, apostol Pavle odgovara onima koji misle da im Božja milost dozvoljava da nastave griješiti. On pita: „Dakle, šta ćemo reći? Hoćemo li ostati u grijehu da bi se blagodat pokazala u još većoj mjeri?“ Njegov odgovor je dramatičan: „Ni-pošto! Budući da smo umrli grijehu, kako da i dalje živimo u njemu?“ Apostol Petar takođe protivrječi lažnom učenju da milost dopušta nemoralan život, pišući: „Kao što je svet Onaj koji vas je pozvao, budite i vi sveti u svemu življenju, jer je zapisano: Budite sveti, jer sam ja svet!“ (1. Petrova 1:15-16)

Ideja lažnih učitelja da nije važno je li tijelo moralno čisto ili nečisto jasno je obrađena u Rimljanima 12:1, gdje apostol Pavle

podstiče vjernike da prinesu svoja tijela „...kao živu žrtvu, svetu i ugodnu Bogu.“ Tijelo se može koristiti za čast Boga ili za uvredu (Rimljanima 6:12-14).

Interesantno je napomenuti da Juda koristi grčku riječ *despotos* za Boga Oca. „Despotos“ na grčkom je gospodar ili vlasnik u apsolutnom smislu, onaj koji ima potpunu jurisdikciju nad svime. Ovaj izraz primjenljiv je samo na Boga Oca (vidi takođe: Luka 2:29; Djela 4:24; Otkrivenje 6:10; 2. Petrova 2:1), dok se termin „Kirios“ (Gospod) može odnositi i na Hrista (kao u ovom stihu). Ovo naravno nikad nećete čuti od trinitarskih teologa. Očito, Juda, baš kao i Jakov, Isusov drugi polubrat, nikada nije izjednačavao Hrista sa jedinim Bogom (Juda 1:25), niti je ijednom od ranih hrišćana to padalo na pamet.

Želim da vas podsjetim, premda sve već dobro znate, da je Gospod, iako je spasio narod iz egipatske zemlje, kasnije uništio one koji nisu vjerovali. (5. stih)

U ovom stihu Juda podsjeća svoje čitaoce na ono što se dogodilo nakon što je Gospod izbavio Jevreje iz ropstva u Egiptu. Ogroman narod Izraelaca napustio je Egipat, a pratili su ih mnogi ne-Izraelci (Izlazak 12:37-38). Tokom njihovog putovanja kroz pustinju, na putu za Hanan, Obećanu zemlju, pobunjeni među njima (Brojevi 11:4), naveli su Izrael da se žali na Gospodnju opskrbu. Bog im je dao hranu s neba. Žaleći se, pokazali su da ne vjeruju u Gospoda ili u Njegovu sposobnost da se brine o njihovim potrebama. Izrazili su žaljenje što su napustili Egipat i izrazili želju da se tamo vrate.

Psalam 78:32 kaže da su uprkos svim Božjim moćnim djelima u ime naroda u pustinji, „oni i dalje griješili... nisu vjerovali“. Kasnije su ovi prigovarači odbacili Gospodnji nalog da uđu u Obećanu zemlju. Kao rezultat njihovog nevjerovanja, Gospod ih je istrijebio (Brojevi 14; Jevrejima 3:16-19). Svi su pomrli u pustinji.

Otpadnici iz Judinog vremena čuli su istinu i vidjeli su Boga kako spašava duše, ali su odbili vjerovati. Jevrejima 3:7-12 nudi upozorenje protiv sličnog otpadništva: „Zato, kao što Duh sveti kaže: Danas, ako čujete njegov glas, nemojte da vam srce otvrdne u

ogorčenju kao u dan iskušavanja u pustinji, kad su me iskušavali, a gledali su moja djela četrdeset godina. Zato sam se na taj naraštaj rasrdio i rekao sam: Uvijek zastranjuju u srcima svojim i puteve moje nisu spoznali. Zato sam se zakleo u svom gnjevu: Neće ući u moj počinak. Pazite, braćo, da se kako u nekom od vas ne nađe zlo srce nevjerstva, u odstupanju od Boga živoga.“

I anđele koji nisu zadržali svoj prvobitni položaj, nego su napustili svoje pravo prebivalište, čuva u trajnim okovima u gustom tami za sud velikog dana. (6. stih)

U ovom stihu Juda se poziva na anđele koji su se pobunili protiv Božjeg autoriteta. Optuženi su da su napustili svoju dodijeljenu ulogu i napustili svoje prvobitno prebivalište na nebu. Ova izjava se svakako odnosi na pobunu na nebu koju je Lucifer poveo protiv Boga pred zoru ljudske istorije (Isaija 14:12-21; Ezekijel 28:12-19). On je zaveo čak trećinu anđela svojim insinuacijama protiv Boga i Njegovog poretka života (Otkrivenje 12:4). Sotona i ovi anđeli postali su nezadovoljni položajima koje im je Bog dodijelio. Željeli su „nezavisnost“, da sami budu bogovi za sebe i stoga su se pobunili protiv Boga. Učešće Sina Božjeg pod imenom „Mihailo“ (što u prevodu znači, „koji je kao Bog“) u protjerivanju pobunjenih anđela (Otkrivenje 12:7-9) snažno sugerise da je Lucifer želio Hristov položaj, čime bi se „izjednačio sa Bogom“.

„Okovi“ su očigledno metafora koja ukazuje da su pali anđeli neopozivo osuđeni od Boga. „Oganj vječni je pripremljen za đavola i njegove anđele“ (Matej 25:41), i to je očito oganj uništenja za vječnost o izvršnom Božjem sudu, nakon milenijuma, opisan u Otkrivenju 20. glava. „Tama“ je takođe sinonim za duhovnu tamu u kojoj se ova bića, otuđena od Boga, nalaze. Naravno iz događaja opisanih u Jevanđeljima i drugim djelovima Biblije sasvim je jasno da su pali anđeli aktivni među ljudskim rodом na zemlji i da nisu nigdje doslovno „zatočeni“.

Tako i Sodom i Gomor i gradovi oko njih, koji su se isto kao i oni odavali bludu i neprirodnim polnim odnosima, stoje kao upozoravajući

primjer ognja uništenja za vječnost. (7. stih)

U ovom stihu Juda predstavlja još jedan primjer Božjeg kažnjavanja onih koji preziru Njegove zakone i slijede njihove grešne požude. Spominje Sodom i Gomor i okolne gradove. Ova urbana mjesta postojala su za vrijeme Abramovog života i imala su mračnu historiju seksualne perversije (Postanje 13:13). Abramovog nećaka Lota privukao je Sodom zbog zelenih pašnjaka koji su okruživali grad (Postanje 13:10-11). U početku se nastanio u blizini Sodoma, ali se na kraju preselio u grad, gdje je bio veoma uznemiren senzualnim ponašanjem bezbožnika i njihovim bezakonjima koja je vidio i čuo (2. Petrova 2:7-8). Na kraju je Bog izbavio Lota iz Sodoma, ali je na izopačene stanovnike tog regiona izlio gorući sumpor (Postanje 19:24-25).

Kazna koju su ti zli stanovnici primili oslikava kaznu koja čeka bezbožnike. Ishod je „druga smrt“ ili vječna anihilacija. Kao što su stanovnici Zemlje bili izloženi Nojevom propovijedanju prije potopa (2. Petrova 2:5), tako su i otpadnici iz Judinog vremena bili izloženi istini, ali su je odbacili. Isus je predvidio da će uslovi slični onima u Lotovo vrijeme postojati prije njegovog povratka (Luka 17:26-29).

Tako i ovi ljudi, koji se prepuštaju snovima, na isti način prljaju tijelo, preziru vlast, i na slavu hule. (8. stih)

Juda naziva otpadnike „sanjarima“, možda zato što su sanjali o načinima da zadovolje svoje grešne požude. Moguće je da su i tvrdili da imaju duhovne vizije kao izgovor za svoje postupke. Poput zlih stanovnika Sodoma, Gomora i okolnih gradova, otpadnici zanemaruju štetu koju njihove zle navike nanose njihovim tijelima. Odbacuju autoritet, baš kao što su pobunjeni Izraelci odbacili Mojsijev autoritet. Iz toga slijedi da oni također odbacuju autoritet onih koje je Bog postavio u zajednici da uče Njegovoj Riječi i da vode Njegov narod. Otpadnici čak i hule na „slavu“, što se vjerovatno odnosi na neku vrstu bogohuljenja.

Umjesto da se priklone autoritetu Božje Riječi, ovi otpadnici uče laži. U 2. Timoteju 2:16-18 apostol Pavle opisuje neke otpadnike kao one koji se prepuštaju bezbožnom brbljanju. Toliko su odlutali od

istine da tvrde da se uskrsnuće već dogodilo. I danas postoje brojne sekte koje svojim nebuloznim vjerovanjima i učenjima kaljaju hrišćansko ime.

Prva Timoteju 4:1-2 opisuje izvor zlih učenja otpadnika i njihov zli karakter. Pavle piše: „A Duh izričito govori da će u budućim vremenima neki otpasti od vjere, slušajući zavodljive duhove i nauke demonske, zavedeni licemjerstvom lažljivaca čija je savjest otupila.“

Ali kad je arhanđeo Mihailo imao spor s Đavolom oko Mojsijevog tijela, nije se usudio da ga osudi hulnim riječima, već je rekao: „Neka te Gospod prekori!“ (9. stih)

Juda ovdje navodi primjer „arhanđela Mihaela“. Mihael je u Svetom pismu predstavljen kao zapovjednik anđela u borbi protiv Đavola (Danilo 10:13, 21; 12:1; Otkrivenje 12:7-9). Kad uporedimo ove stihove sa 1. Solunjanima 4:16 gdje se opisuje Hristov drugi dolazak, utvrđujemo identitet „arhanđela Mihaila“ – to je niko drugi do Sin Božji ili Isus Hrist. U ovom incidentu, Mihael je odbio uzurpirati Božji autoritet, što je u suprotnosti sa smjelošću lažnih učitelja da kleveću vlasti i hule na Božju slavu.

Ova priča dolazi iz jevrejske tradicije, kako je zabilježeno u knjizi koja nije biblijska pod nazivom Uznesenje Mojsijevo. Judina referenca ne implicira da je Uznesenje Mojsijevo nepogrešivo, već samo da je ovo priča poznata njegovim čitaocima. Ključna stvar ovdje je da je Mihael, uprkos tome što je i sam bio moćno biće, odbio da kleveta Đavola. Ovo dokazuje aroganciju otpadnika o kojima Juda raspravlja. Toliko su uobraženi da rade ono što čak ni Zapovjednik anđela ne bi!

Mojsija, vođu Izraela tokom izlaska iz Egipta, Gospod je sahranio na nepoznatom mjestu (Ponovljeni zakon 34:1-6). Prema tradicionalnom izvještaju, Mihael i Đavo su se upustili u spor oko sahrane Mojsijevog tijela, ali Mihael se uzdržao od klevetanja Đavola. Umjesto toga, on se pokorio Božjem autoritetu vjerujući mu da će ukoriti Đavola. Ne znamo detalje spora, ali ako uzmemo u obzir činjenicu da se Mojsije, zajedno sa prorokom Ilijom koji je živ uznesen (2.

Kraljevima 2:11-12), pojavio Hristu na Gori Preobraženja (Matej 17:1-3), postaje očito da je Mojsije uskrsnut nakon svoje smrti. Sotona se više nego vjerovatno sporio sa Sinom Božjim – Mihaelom – oko prava na Mojsijevo uskrsavanje.

A ovi ljudi pogrdno govore o svemu što zapravo ne poznaju. A sve ono što vođeni nagonom kao bezumne životinje shvataju, to ih vodi u još veću pokvarenost. (10. stih)

Juda upravo opisuje grijeh otpadnika i lažnih učitelja. Umjesto da se pokore istini i pokušaju je razumjeti, skeptici i nevjernici često ismijavaju istinu. Izreke 14:7 savjetuju: „Idi od bezumnog čovjeka, jer sa njegovih usana nećeš čuti znanje.“ Otpadnici na koje se Juda poziva najvjerovatnije pripadaju sekti poznatoj kao gnostici. Grčka riječ za gnostike izvedena je od *gnosko*, što znači *znati*, a ova grupa je tvrdila da je spasena na osnovu jedinstvene svijesti. Međutim, jasno je da nisu znali ništa o duhovnim stvarima. Njihovo razmišljanje nije bilo naprednije od životinjskih instinkta. Dakle, Judini komentari otkrivaju i uništavaju gnostičku tvrdnju o znanju. Njihova pogrešna filozofija im je omogućila da zagade svoja tijela i pripremila ih je za božanski sud.

Teško njima, jer su pošli Kainovim putem i radi nagrade srljali u grijeh kao Balam, pa su izginuli zbog buntovnih riječi kao Korej! (11. stih)

U ovom stihu Juda iznosi tri optužnice protiv lažnih učitelja: (1) Slijedili su Kainov primjer; (2) poput Balama, izabrali su profit iznad integriteta; i (3) poput Koreja, pobunili su se protiv Boga.

Kain je bio prvo ljudsko biće rođeno prirodnim putem, od svojih roditelja Adama i Eve, koji su bili prva ljudska bića stvorena od Boga. Kain je bio poljoprivrednik koji je Gospodu prinosio povrće kao svoj način bogoslužjenja (Postanje 4:3). Kainov brat Abel bio je pastir koji je obožavao Boga prinoseći od prvih plodova svog stada (Postanje 4:4). Gospod je prihvatio Abelovu žrtvu, koja je bila krvna žrtva prinesena u vjeri (Jevrejima 11:4), ali je odbacio Kainovu žrtvu (Postanje 4:4-5). Slijedeći Kainov primjer, lažni učitelji su prezirali

Isusovu krvnu žrtvu i osmislili vlastito pokvareno bogoslužjenje. Nadalje, Judina veza s Kainom implicira određeni nivo ljubomore. Kao što je Kain bio ljubomoran na Abela, tako su i lažni učitelji bili ljubomorni na one koji su poslušali Gospoda i mrzili su istinske vjernike (1. Jovanova 3:12).

Balam je bio polupaganski prorok koji je živio u vrijeme putovanja Izraelaca kroz pustinju nakon njihovog bijega iz Egipta. Balak, kralj Moaba, ponudio je nagrade Balamu ako prokune Izraelce. Balam je, zbog intervencije Božjeg anđela, odbio da ih prokune, ali je nagovorio Balaka da ih iskvari tako što će ih navesti na blud sa paganskim Moabkama (Brojevi 22-25). Juda optužuje lažne učitelje da su se za profitom upustili u Balamovu zabludu. Više su cijenili finansijsku dobit od Božje volje i vodili su svoje sledbenike u nemoral.

Takođe, tokom izraelskog putovanja kroz pustinju, Korej i njegovi sledbenici pobunili su se protiv Mojsijevog autoriteta i time odbili prihvatiti Božji autoritet jer je Bog postavio Mojsija za vođu Izraela (Brojevi 16). Korej je takođe pretpostavio da će preuzeti na sebe svešteničku ulogu, ali Bog je postavio samo Arona na položaj izraelskog prvosveštenika. Posledično, Bog je uništio te pobunjenike. Lažni učitelji su odbacili autoritet Svetog pisma i onih koje je Bog postavio da ga poučavaju. To je izazvalo njihovu propast tada i za vječnost.

U stihu 11 Juda započinje svoju optužbu protiv lažnih učitelja izgovarajući: „Teško njima!“ On predviđa strašnu sudbinu lažnih učitelja pod Božjim sudom. Prorok Isaija je takođe izrekao osudu onima koji su se okrenuli od Gospoda i Njegove istine: „Teško onima koji za zlo kažu da je dobro, a za dobro kažu da je zlo, koji od tame prave svjetlost, a od svjetlosti tamu, koji od gorkog prave slatko, a od slatkog gorko! Teško onima koji su mudri u svojim očima i razumni sami pred sobom!“ (Isaija 5:20-21)

Oni su podvodne stijene i goste se s vama na vašim bratskim gozbama, oni su pastiri koji bez straha sami sebe pasu, bezvodni oblaci koje vjetrovi raznose, drveće koje ni u kasnu jesen ploda nema

i koje je potpuno uvenulo, iščupano iz korijena, divlji morski talasi koji kao pjenu izbacuju ono čega bi trebalo da se stide, zvijezde bez utvrđene putanje, za koje je crna tama u [onom] vijeku sačuvana. (stihovi 12-13)

Juda nastavlja objašnjavajući kako će ti grijesi na kraju odvesti ove buntovnike u katastrofu.

On opisuje otpadnike kao skrivene grebene na hrišćanskim gozbama, dok se bez straha goste s njima. Rana zajednica je održavala gozbe koje su slavile međusobnu ljubav vjernika. Vjerovatno se gozba održavala prije pričesti. Nekako su se lažni učitelji pomiješali s vjernicima na tim gozbama, ali su bili mrlje u inače lijepim prilikama. Poput koralnog grebena skrivenog pod vodom koji može iznenaditi čamac i potopiti ga, prisustvo ovih lažnih učitelja predstavljalo je duhovnu opasnost za one oko njih.

Juda ukazuje na samodopadnost lažnih pastira rekavši da hrane samo sebe. Isus je prikazao lažnog pastira kao nekoga ko ne mari za ovce. On kaže da lažni pastir napušta stado kada se vuk približi (Jovan 10:12-13). Lažni učitelji izgledaju kao legitimni hrišćani, ali to je samo maska. Oni preuzimaju ulogu slugu svjetla kako bi činili zlo i postigli ličnu korist. Pavle takođe razotkriva ove ljude kao „lažne apostole, koji varaju druge i pretvaraju se da su Hristovi apostoli. A nije ni čudo, jer se i sam Sotona pretvara da je anđeo svjetlosti.“ (2. Korinćanima 11:13-14). Pavle dalje piše u Filipljanima 3:19 da su lažni učitelji zaokupljeni zemaljskim stvarima.

Juda dalje upoređuje lažne učitelje s oblacima koje vjetar nosi, a koji ne daju kišu. Kao što ljudi koji žive u suhoj klimi žude da oblaci donesu vodu na zemlju, tako su i žedni ljudi uzalud tražili duhovnu hranu kod lažnih učitelja. Međutim, lažni učitelji nisu nosili vodu života – Božju Riječ. Juda optužuje lažne učitelje da su neplodno drveće s mrtvim korijenjem, za razliku od pravih vjernika koji donose plod Duha. Duhom svetim utiskuju se božanske karakteristike u onima koji hode u istini (Galatima 5:22-23).

Juda zatim upoređuje lažne učitelje s divljim valovima mora koji

nose pjenu na obalu. Riječi lažnih učitelja bile su pjenaste i sramotne. Judina optužnica odražava Isaijin opis zlih koji su kao „uzburkano more koje se ne može umiriti, i čije vode izbacuju morsku travu i blato“ (Isaija 57:20).

Juda takođe prikazuje lažne učitelje kao zvijezde padalice. Oni daju samo treperavo svjetlo dok besciljno i trenutno lutaju nebom. Najdublja tama – vječna smrt – rezervisana je za njih. Ova izjava, posebno, naglašava da Juda smatra ove lažne učitelje izgubljenima; oni nisu samo zbunjeni vjernici. Oni, zapravo, nemaju ništa sa spasonosnom vjerom u Hrista.

O njima je takođe prorokovao Enoh, sedmi od Adama, kad je rekao: „Gle! Gospod dolazi sa desetinama hiljada svojih svetih anđela, da sudi svima i da osudi sve bezbožnike za sva njihova bezbožna djela koja su bezbožno počinili i za sve strašne stvari koje su bezbožni grešnici protiv njega izgovorili.“ (stihovi 14-15)

Juda citira Enohovu knjigu 1:3, uz neke varijacije u prevodu. Na žalost, Enohova knjiga je pseudoepigraf i apokrifni spis. Budući da su fragmenti Enohove knjige pronađeni među svicima s Mrtvog mora, većina naučnika se slaže da se čini da je knjiga napisana tokom drugog vijeka prije Hrista. Nema spomena da je knjiga postojala prije tog vremena. Knjiga Enohova je nekada bila važan biblijski izvor za crkvene oce, ali se sada smatra ne samo nekanonskom već i potencijalno opasnom. Koji su razlozi za takav stav?

1. Postoje tri različite knjige koje se pripisuju Enohu, a svaka se ponekad naziva Knjiga Enohova. Djelo koje je najpoznatije kao Knjiga Enohova, radije bi se trebalo zvati Prva Enohova. Jedina potpuno sačuvana verzija ove knjige je etiopski prevod prethodnog grčkog prevoda napravljenog u Palestini s originalnog hebrejskog ili aramejskog jezika. To je kompilacija pet drugih djela: Knjiga čuvara, Poređenja Enohova, Astronomska knjiga, Knjiga snova i Poslanica Enohova. Iako su neki od odjeljaka ranija djela, datum sastavljanja knjige je otprilike 200. godine prije nove ere.

Enoh, sedmi patrijarh u Knjizi Postanja, bio je tema obimne

apokrifne literature, posebno tokom helenističkog perioda judaizma (3. vijek p.n.e. do 3. vijeka n.e.). U početku je bio poštovan samo zbog svoje pobožnosti, a kasnije se vjerovalo da je primalac tajnog znanja od Boga. Ovaj portret Enoha kao vizionara bio je pod uticajem vavilonske tradicije o sedmom pretpotopnom kralju, Emendurani, koji je bio povezan s bogom sunca i primao božanska otkrivenja. Priča o Enohu odražava mnoge takve karakteristike vavilonskog mita.

Druga Enohova knjiga, poznata i kao Knjiga Enohovih tajni, kraća je verzija osnovne priče iz Prve Enohove knjige. Međutim, ima i jedinstven sadržaj. Autor je napisao ovu verziju Enohove knjige između 1. vijeka prije nove ere i 3. vijeka nove ere. Jezik originalne verzije Druge Enohove knjige nije poznat. Jedine sačuvane pune verzije teksta napisane su na slovenskom jeziku i datiraju iz 14. vijeka i kasnije. Iz tog razloga, naziva se i slovenskim Enohom.

Treća Enohova knjiga, poznata pod nazivima Hebrejska knjiga Enohova, Knjiga o palatama, Knjiga rabina Išmaela i Otkrivenje Metatrona, napisana je na hebrejskom jeziku. Datira iz 5. vijeka nove ere, iako se tvrdi da je djelo rabina Išmaela, koji je živio u 2. vijeku. Treća Enohova knjiga povezana je s misticizmom Merkabe, koji se pak zasniva na viziji prijestola iz Ezekiela 1-3. Istaknuta tema u ovoj knjizi je Enohov uzlazak na nebo i njegova transformacija u anđela Metatrona.

2. Knjiga Enohova je pseudoepigraf. Termin *pseudoepigraf* odnosi se na knjigu koja tvrdi da je autobiografska, ali je nije napisala osoba identifikovana kao autor. Pseudoepigraf je bio uobičajen od 400. godine prije nove ere do 200. godine nove ere. Autori su svoja djela pripisivali poznatim likovima iz Biblije ili iz istorije kako bi im dali veću težinu i kredibilitet. Drugi primjeri starozavjetnih pseudoepigrafa iz istog perioda uključuju Jovov zavjet, Apokalipsu Baruhovu i 4. Ezrinu knjigu, između mnogih drugih.

U slučaju Knjige Enohove, autor je pokušao pripisati knjigu Enohu, Metuselahovom ocu, spomenutom u Postanju 5. Ovaj enigmatični lik, Enoh, uzašao je na nebo, a da nije umro. Biblija daje malo

detalja o Enohu, ali ono što nudi idealan je materijal za stvaranje pozadinske priče.

3. Činjenica da Juda citira Knjigu Enohovu ne daje joj kanonski status. Nekoliko drugih knjiga spomenutih u Bibliji takođe nisu uključene u kanon. Takvi primjeri su Knjiga ratova Gospodnjih (Brojevi 21:14), Knjiga Jašerova (Jošua 10:13), Knjiga Djela apostolskih (1. Kraljevima 11:41), Knjiga Anala (Nehemija 12:23) i Knjiga Ljetopisa kraljeva Medije i Persije (Estera 10:2).

Možemo slobodno konstatovati da je Juda bio u zabludi po pitanju autentičnosti ovog citata, iako to ničim ne umanjuje njegovo obraćanje u hrišćanstvo i vjeru u Hrista. Takođe postoji mogućnost, iako se to ne može dokazati, da je sporni citat iz Enohove knjige umetnut negdje u vrijeme ranih „crkvenih otaca“ prilikom prepisivanja.

4. Sažetak knjige Enohove: Anđeli i čuvari. Prema Knjizi o Enohu (1. Enohova), Bog je poslao 200 anđela, zvanih čuvari („Irin“ na aramejskom i „Egregoroi“ na grčkom), da služe kao čuvari, vodiči ili instruktori. Čuvari su trebali voditi čovječanstvo da zna i čini dobra i čestita djela. Umjesto toga, oni su ljude učili zlim stvarima i kvarili ih.

Među navedenim zlim stvarima su umjetnost čarobnjaštva, astrologija, umjetnost izrade oružja i umjetnost ratovanja. Knjiga Enohova takođe uključuje naizgled bezopasne stvari, poput metalurgije, meteorologije, herbologije i kozmetike, na popisu znanja koje su Čuvari nepravedno podijelili s čovječanstvom. Vjerovatno je najveće od velikih zala koje su Čuvari počinili bilo zavođenje žena i snošaj s njima.

Kao kaznu za njihova djela, Bog je ograničio Stražare na „Tartar“ prema 1. Enohovoj knjizi. Izraz „tartar“ nije hebrejskog porijekla i koristi se samo jednom u Svetom pismu, u 2. Petrovoj 2:4. Tartar zauzima istaknuto mjesto u Homerovoj *Ilijadi*. U *Ilijadi*, Zevs je kaznio Titane bacivši ih u Tartar nakon Titanomahije, desetogodišnjeg rata između Titana i Olimpijaca. Tartar je „najdublji ponor ispod zemlje“ je „isto toliko ispod Hada koliko je nebo iznad zemlje“ (*Ilijada*, Knjiga 8:1). To je najdublji, najmračniji kutak podzemlja ili

pakla. Reference na Tartar u 1. Enohovoju i 2. Petrovoj ukazuju na to da je postojala svijest o konceptu iz Homerove Ilijade, te je korišćen kao paralela za izgradnju narativa o Božjoj kazni palih anđela.

5. Džinovski potomci Čuvara. Potomci Čuvara i ljudskih žena nazivani su Nefilim, što znači „pali“. Nefilim je hebrejska riječ koja se na grčki i latinski prevodi kao „Gigantes“, odakle su potekle riječi „giganti“ ili „džinovi“.

Knjiga Enohova opisuje divove kao nasilne pojedince koji su konzumirali sve što su ljudi proizveli. Kada ih ljudi više nisu mogli izdržavati, divovi su se okrenuli protiv ljudi i proždri ih. Zatim su se okrenuli protiv životinja i ostatka stvorenja, uništavajući sve na što su naišli.

Biblija opisuje prisustvo Nefilima nakon potopa (Brojevi 13:32-33). Nekoliko naroda su ili bili divovi ili su imali divove među sobom. Primjeri su sinovi Enakovi (Postanje 23:2; Jošua 15:13), Refaimi, koje je nekada predvodio kralj Og (Ponovljeni zakon 3:11), i divovi koji su se udružili s Filistejcima, poput Golijata (2. Samuelova 21:18-22) i njegovog brata Lamija (1. Dnevnika 20:5). Međutim, iz pažljivog proučavanja referenci na te ljude, i prije i poslije Potopa, očigledno je da je riječ o pravim ljudima, a miješanje između Setovih i Kainovih potomaka je zapravo doprinijelo rađanju tih „znamenitih“ džinova i nasilnika.

6. Noje se zauzeo za divove. Prema Knjizi Enohovoju, Noje se zauzeo za divove i zamolio Boga da im oprost. Knjiga Sirahova (takođe poznata kao Propovjednik) detaljno opisuje ovaj događaj, ali nije dio protestantskog kanona. Međutim, dio je katoličke i istočno-pravoslavne Biblije. Bog je odbio milost za divove jer su bili zli. Želio je uništiti njihovu lozu.

7. Knjiga Enohova i crkveni oci. Mnogi rani crkveni oci vjerovali su i prenosili učenje da su Nefili potomci spajanja Čuvara i ljudskih žena. Za njih je Knjiga Enohova pružila ključ za tumačenje Biblije o ovom pitanju. Crkveni oci koji su zastupali ovaj stav bili su, između ostalih, Justin Mučenik, Kliment Aleksandrijski, Origen,

Tertulijan, Irenej i Ambrozije Milanski.

Kasniji crkveni oci odbacili su ovo gledište. Vjerovali su da bi kontekst Postanja 6 trebao voditi tumačenje ko su bili Nefili. Za njih, što se tiče Postanja 6:2, sinovi Božji odnosili su se na muške potomke Seta, a kćeri ljudske na ženske potomke Kaina. Knjiga Augustina Hiponskog, Grad Božji, u kojoj je detaljno opisao ovu perspektivu, doprinijela je promjeni gledišta kasnijih naučnika.

Knjiga Enohova je bila nestala više od milenijuma i moguće je da je doprinijela značajnoj promjeni u pogledu na svijet. Negdje prije 4. vijeka, knjiga je izgubljena i ponovo je otkrivena tek 1773. godine. Prvi engleski prevod Knjige Enohove postao je dostupan tek 1821. godine. Kasnije aramejske verzije Knjige Enohove, pronađene među svicima s Mrtvog mora, objavljene su 1950-ih. Od njenog ponovnog otkrića, tumačenje relevantnih biblijskih odlomaka ponovo je bilo pod uticajem, pa čak i određeno onim što je Knjiga Enohova imala reći.

8. Melhisedek u Knjizi tajni Enohovich. Knjiga tajni Enohovich, ili Druga Enohova, priča priču o čudesnom rođenju Melhisedeka. Prema Drugoj Enohovoju, Melhisedek, koji se pojavljuje u Postanju 14 kada ga Abram susreće mnogo godina nakon potopa, bio je natprirodno začet neposredno prije potopa. Nir, Nojev brat, suočio se sa svojom ženom Sofanimom zbog njene trudnoće. Sofanima je tvrdila da je nevina, ali kada joj Nir nije vjerovao, pala je i umrla.

Dijete se ubrzo nakon toga pojavilo iz mrtvog tijela svoje majke, potpuno odjeveno, sposobno govoriti i „kao trogodišnjak“ (2. Enohova, Melhisedekov fragment, 3:18). Nir i Noje su djetetu dali ime Melhisedek. Zemlja je trebala biti uništena potopom, ali Melhisedek nije trebao umrijeti tokom ovog uništenja, niti će biti na Arki. Bog je poslao anđela Mihaela da uzme Melhisedeka i smjesti ga u raj u E-denu. Kasnije je ponovo trebao služiti kao sveštenik i kralj na zemlji, gdje se u narativu iz Postanja 14 u Bibliji spominje Melhisedek.

Ovo su neki od očiglednih razloga zašto se treba kloniti tzv. Enohovich knjiga i isključiti ih iz svakog tumačenja biblijskog historijskog narativa ili pak teologije.

To su ljudi koji prigovaraju, koji se žale na svoje životne okolnosti, koji žive po svojim željama i čija usta oholo govore, koji se ulagaju istaknutim ljudima radi vlastite koristi. (16. stih)

Juda nastavlja svoju osudu lažnih učitelja sažimajući njihov zli karakter: oni gundaju i pronalaze mane. Njihovo gundanje je vjerovatno stalno mrmljanje protiv onih koji objavljuju istinu i uživaju u pronalaženju mana kod svih koji vjeruju u Božju Riječ. Umjesto da čine Božju volju, lažni učitelji čine upravo ono što ih njihovi zli instinkti podstiču.

Isus je rekao licemjernim jevrejskim vođama koji su gundali protiv njega: „Vaš je otac Đavo i želite da postupate po željama svog oca. On je bio ubica ljudi od početka i nije ostao postojan u istini, jer u njemu nema istine. Kad govori laž, svoje govori, jer je lažov i otac laži.“ (Jovan 8:44)

Otpadnici se hvale sobom i hvale druge kako bi ih pridobili na svoju stranu. Poput onih koji danas arogantno odbacuju Boga, lažni učitelji iz prvog vijeka bili su egoistični, prezirali su Boga, nemoralni i manipulativni.

A vi, ljubazni, sjetite se riječi apostola našeg Gospoda Isusa Hrista, koji su vam govorili: „U poslednje vrijeme biće rugača, koji će živjeti po svojim bezbožnim željama.“ (stihovi 17-18)

Sada Juda podsjeća svoje čitaoce da su apostoli predvidjeli pojavu lažnih učitelja. Za razliku od lažnih učitelja koji su služili samo sebi, apostoli su bili predani Gospodu Isusu Hristu. On je bio njihov Učitelj (Gospod), Spasitelj (Ješua) i Mesija (Hrist).

Riječ Hrist je zapravo titula, izvedena iz grčkog izraza *hristos*, što znači „pomazanik“. Ovo je, pak, prevod hebrejskog izraza *mešiah*. Ovo se odnosi na Isusov položaj kao Božjeg pomazanog proroka, sveštenika i kralja.

Predviđanja apostola o porastu lažnih učitelja mogu se naći kroz cijeli Novi savez (Djela 20:29-30; 1. Timoteju 4:1-3; 2. Timoteju 3:1-9, 13; 2. Petrova 2:1-3; 3:1-7). Judina duboka briga za njegove čitaoce oštro je u suprotnosti s brigom lažnih učitelja samo za sebe.

Lažni učitelji su opisani kao oni koji se pojavljuju u „poslednje vrijeme“. Kako se koristi u Bibliji, ovo se odnosi na period hrišćanske istorije koji je započeo formiranjem zajednice u Jerusalmu, 50 dana nakon Isusovog uskrsnuća. Drugi pisci Novog saveza govore o poslednjim danima u sadašnjem vremenu (Jevrejima 1:2; 1. Petrova 1:20; 1. Jovanova 2:18). Ovo vrijeme će se nastaviti do Hristovog povratka i završetka Božjeg plana za naše otkupljenje.

Ovi lažni učitelji su „rugači“. Oni ismijavaju istinu i moral, radije ugađajući svojim grešnim strastima. Ovo odražava raniju izjavu koju je dao Juda, ukazujući da se otpadnici i drugi lažni učitelji smiju stvarima koje ne razumiju (Juda 1:10). Citat dat ovdje dolazi direktno od Petra (2. Petrova 3:3), pokazujući da su upozorenja koja je Juda dao ista kao i ona koja su čuli od samih apostola.

To su oni koji se odvajaju, tjelesni i lišeni Duha. (19. stih)

Ranije u ovom pismu, Juda je upozorio da su lažni učitelji varljivo skrivena opasnost među pravim hrišćanima (Juda 1:12). U istom smislu, prema ovom stihu, lažni učitelji uzrokuju probleme u zajednicama, što dovodi do podjela i razdora. Budući da se čine kao legitimni vjernici, ali to nisu (Juda 1:13), njihov uticaj može odvesti druge vjernike na krivi put.

Apostol Pavle upozorio je mladog pastora, Tita, na otpadnike od vjere koji stvaraju probleme: „Jer ima mnogo nepokornih, onih koji govore beskorisne riječi i onih koji obmanjuju um, naročito onih koji se drže obrezanja. Njima treba zatvoriti usta, jer upravo oni potkopavaju vjeru čitavih porodica učeći ono što ne bi trebalo radi nepoštenog dobitka.“ (Titu 1:10-11)

Prema Judi, ovi nevjerujući varalice misle i ponašaju se kao „nerazumne životinje“ (Juda 1:10). Oni slijede svoju grešnu prirodu, još jasnije dokazujući da im nedostaje svetog Duha (Efescima 2:1-3; Rimljanima 8:9). Ovo je važno, budući da Juda ne govori samo o zbunjenim ili zabludjelim vjernicima. On ističe da lažni učitelji, poput onih do sada opisanih, zapravo uopšte nisu vjernici.

Ali vi, ljubazni, time što se izgrađujete na svojoj najsvetijoj vjeri

i molite u Duhu svetom, držite se u Božjoj ljubavi, dok čekate milosrđe našeg Gospoda Isusa Hrista za život vječni. (stihovi 20-21)

Juda ponovo izražava ljubav prema svojim čitaocima nazivajući ih dragim prijateljima: „ljubaznima“. Njegov savjet o najboljem načinu da ostanemo jaki u borbi protiv otpadnika jeste da napredujemo u vjeri. Pod ovim on konkretno misli na učenja koja su apostoli prenijeli vjernicima. Prethodni stihovi odnosili su se na riječi ljudi poput Petra (Juda 1:18; 2. Petrova 3:3), a drugi novosavezni spisi naglašavaju važnost da dopustimo Božjoj Riječi da vodi našu vjeru (1. Korinćanima 4:6).

Danas se ova strategija nije promijenila. Za modernog vjernika, odbrana od lažnih učenja počinje rastom u poznavanju i primjeni Svetog pisma. Pišući Timoteju, Pavle insistira da je Bog dao Sveto pismo da nas umudri za spasenje i duhovno sazrijevanje (2. Timoteju 3:15-17). Ali molitva, inspirisana i osnažena svetim Duhom, takođe treba da prati nečiju odanost Božjoj Riječi. Judini pozivi u ovom stihu odražavaju upute apostola Pavla vjernicima u Efesu: da koriste mač Duha, Božju Riječ, u borbi protiv zlih sila i da se mole u Duhu (Efescima 6:17-18).

Juda predstavlja praktičan način za vjernike da budu duhovno jaki uprkos naporima otpadnika da unište njihovu vjeru. Vjernici ostaju jaki ako ostanu usredotočeni na Božju ljubav prema njima i čine Njegovu volju. U Jovanu 15:10, Isus nas uvjerava da ćemo ostati u njegovoj ljubavi ako se držimo njegovih uputa. Bludni sin (Luka 15:11-24) otputovao je u pagansku zemlju koja je bila daleko od doma. Njegov otac ga je i dalje volio, ali u toj zemlji izgubljeni sin nije mogao uživati u blagodatima očeve ljubavi. Međutim, kada se vratio kući, uživao je u ljubavi kojom ga je otac obasipao. Vjernici trebaju „ostati kod kuće“ da bi u potpunosti uživali u ljubavi nebeskog Oca.

Juda dodaje još jedan savjet. On podstiče svoje čitaoce da s nestrpljenjem iščekuju blagodat koju će nam Isus dati kada se vrati. Iako njegova sadašnja blagodat uključuje oprostjenje, po Isusovom povratku ona će uključivati vječni život na nebu i sve prateće blagodati.

A budite milosrdni nekima – razabirajući stvari. Neke, pak, spsavajte u strahu grabeći ih kao iz vatre, mrzeći čak i haljinu uprljanu tijelom. (stihovi 22-23)

Ovi stihovi naglašavaju razliku između onih koji iskreno „sumnjaju“ i onih koji su buntovni i arogantni: „rugača“ koji zapravo ne traže istinu (Juda 1:10). Juda podstiče hrišćane da pokažu milost prema onima koji imaju sumnje, možda sumnje koje su otpadnici posijali u vezi s istinom. Ovo je bila ključna opasnost koju je predstavio Juda, da je prisustvo lažnih učitelja poput „skrivenog grebena“ među članovima zajednice (Juda 1:12). Ključni stav koji Juda ovdje predstavlja je milost – brižno saosjećanje – umjesto osuđujuće ljutnje ili odbacivanja.

Snažni vjernici trebaju se strpljivo i s ljubavlju nositi sa sumnjalicama (Efescima 4:2). Oštra kritika samo udaljava sumnjalice od istine. Neki sumnjičavi ljudi mogu biti na rubu da povjeruju u Isusa kao svog Spasitelja, ali imaju intelektualna pitanja. Vjernici mogu odgovoriti na te nedoumice (1. Petrova 3:15-16) ako pruže dovoljno milosti tim iskrenim tražiocima.

S druge strane, neke ljude treba „izvlačiti kao iz vatre“, što se vjerovatno odnosi na nevjernike koji su opasno blizu da pređu liniju bez povratka. Pristup ovoj kategoriji treba biti drugačiji i oštriji. Strah od vječnog gubitka života ponekad može biti koristan motiv da se odluče za Boga. Za one koji nisu u otvorenoj pobuni, već su samo zbunjeni ili pate od sumnje, naš odgovor treba biti milosrđe. Moramo tražiti njihovo otkupljenje, a ne njihovu osudu (Juda 1:22).

Istovremeno, Juda prikazuje neke nevjernike kao toliko kontaminirane nemoralom da ovo saosjećanje treba doći s razumnim oprezom. Pohvalno je doprijeti do grubo nemoralnih nevjernika, ali je neprihvatljivo biti uvučen u njihov nemoral. Isus se obratio s porukom oprostjenja najgrešnijim članovima društva (Marko 2:15-17), ali nije učestvovao u njihovom grijehu (Jevrejima 4:15). Niti je on to odobravao (Jovan 8:11).

A onome koji vas može sačuvati od pada i neuprljane postaviti,

u velikoj radosti, pred svoju slavu, jedinom premudrom Bogu, našem Spasitelju, neka je slava, veličanstvo, vlast i autoritet oduvijek, sada i zauvijek. Amin. (stihovi 24-25)

Stih 24 naglašava istinu da su vjernici na strani pobjednika. Otpadnici ne mogu uništiti našu vjeru niti nas izbaciti iz hrišćanske trke. Bog ima moć da nas održi uspravnima i na kraju trke nas predstavi bez mane svom slavnom biću. Isus, Dobri Pastir, izrekao je ove ohrabrujuće riječi: „Moje ovce slušaju moj glas, ja ih poznajem i one idu za mnom. Ja im dajem vječni život i nikada neće propasti i niko ih neće ugrabiti iz moje ruke. Ono što mi je moj Otac dao veće je od svega drugog. I niko ih ne može ugrabiti iz Očeve ruke.“ (Jovan 10:27-29)

Izgled da budu sačuvani i predstavljeni bez mane na nebu ohrabrio bi Judine čitaocce da strpljivo trče utrku i da nastave gledati u Isusa (Jevrejima 12:1-2). Efescima 5:27 takođe predviđa vrijeme kada Isus predstavlja zajednicu pozvanih sebi „bez mrlje ili bore ili bilo čega takvog, svetu i bez mane“. Apostol Jovan se takođe raduje susretu s Isusom licem u lice. U to vrijeme bićemo potpuno poput njega – bezgrešni – jer „vidjećemo ga onakvog kakav jeste“ (1. Jovanova 3:2).

Juda završava svoje pismo sve većom hvalom Bogu. On opisuje Boga kao „jedinog Boga, našeg Spasitelja“. Iako su otpadnici – buntovni nevjernici – obožavali sebe, postoji samo jedan Bog i On spašava od njihovih grijeha sve koji se uzdaju u Njegovog Sina Isusa (Djela 4:12). Juda pripisuje Bogu neprocjenjivu vrijednost, suverenu vlast, svemoć i puni autoritet. On nudi svoju hvalu kroz Gospoda Isusa Hrista, jedinog Posrednika između Boga i čovjeka (1. Timoteju 2:5). Osobine koje Juda pripisuje Bogu pripadaju Bogu vječno.

Judino pismo opisuje ljude u njihovom najgorem izdanju, a Boga u Njegovom najboljem. Vjernici su na strani pobjede! Nakon što je napisao ovu veličanstvenu doksologiju, Juda završava svoje pismo jednom riječju „amin“, što znači „neka bude tako“ ili „zaista“.